ZOO BRNO

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA MĚSTA BRNA
příspěvková organizace
zřizovatel: Magistrát města Brna

U Zoologické zahrady 46, 635 00 Brno
tel.: 546 432 311, fax: 546 210 000

e-mail: zoo@zoobrno.cz
www.zoobrno.cz

ZOOLOGICKÁ ZAHRADA MĚSTA BRNA

THE ZOOLOGICAL GARDEN OF THE BRNO TOWN

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2004
THE ANNUAL REPORT 2004

▲ *Manageři Interhotelu Voroněž si adoptovali vlky kanadské / The Interhotel Voroněž managers adopted the Mackenzie Valley wolves (Foto: Eduard Stuchlík)*

◀ *Primátor RNDr. Petr Duchoň (první zleva) za asistence ředitele Zoo Brno MVDr. Martina Hovorky stříhá pásku při slavnostním otevření výběhu vlků kanadských / The Brno mayor RNDr. Petr Duchoň (left), with the assistance of the Brno Zoo director MVDr. Martin Hovorka, cuts the ribbon during the opening ceremony of the Mackenzie Valley wolf exhibit (Foto: Eduard Stuchlík)*

◀ *Vlk kanadský / Mackenzie Valley wolf (Foto: Eduard Stuchlík)*

▼ *Výběh vlků kanadských / Mackenzie Valley wolf exhibit (Foto: Eduard Stuchlík)*

Nejúspěšnějším odchovem roku 2004 byla mláďata ▲ leguánů nosorohých, významný byl také dovoz levhartů cejlonských / The young Rhino iguanas were the most successful rearing of 2004, the import of the Sri Lanka leopards was also very important (Foto: Igor Zehl a Radek Miča)

Dáda Patrasová na Dětském dni v zoo ▶ / The singer Dáda Patrasová during the Children's Day in the zoo (Foto: Martin Braczek)

Standa Dolínek zazpíval při setkání ▼ adoptivních rodičů a sponzorů / The singer Standa Dolínek was singing during the meeting of the adoptive parents and sponsors (Foto: Eduard Stuchlík)

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 1

CMYK

OBSAH

SUMMARY

Úvodní slovo ředitele 2
The opening address of the Brno Zoo's Director
Vedení Zoologické zahrady města Brna 5
Management of the Brno Zoo
Chovatelský úsek 6
Animal Breeding Departement
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2004 – savci 27
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2004 – ptáci 29
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2004 – plazi 31
Stav chovaných zvířat k 31. 12. 2004 – obojživelníci, ryby, bezobratlí 33
Veterinární péče 34
Veterinary Care
Technický úsek 36
Technical Department
Obchodní úsek 39
Commercial Department
Ekonomický úsek 41
Economic Department
Zahraniční kontakty 44
Foreign Contacts
Propagační a vzdělávací úsek 47
Promotional and Educational Department
Stanice mladých přírodovědců 55
Station of Young Natural Scientists
Adoptivní rodiče a sponzoři 57
Adoptive Parents and Sponsors
Akce pro veřejnost 70
Programmes for our Visitors
První odchov drápkatých opic: dvojčata tamarína žlutorukého 72
The First Rearung of the Red-handed Tamarin
Podíl Zoo Brno na záchraně asijských želv 78
The participation of the Brno Zoo in rescuing the Asian Turtles
Zpráva o činnosti příspěvkové organizace Zoo Brno v roce 2004 89

ÚVODNÍ SLOVO ŘEDITELE ZOO BRNO

THE OPENING ADDRESS OF THE BRNO ZOO'S DIRECTOR

Dámy a pánové, vážení a milí přátelé brněnské zoologické zahrady, rok 2004 přinesl pracovníkům zoo dlouho očekávané schválení důležitého dokumentu – Strategie rozvoje Zoo Brno. Naplňování jednotlivých etap strategie, rozvržených na desetiletí, bude závislé na možnostech rozpočtu města. Rozhodující ale je, že se zřizovatel s námi shodl na nutnosti přebudovat zoo na zařízení, jehož úroveň bude odpovídat postavení druhého největšího města ve státě a které bude dokonale sloužit občanům Brna i lákat návštěvníky z domova i ciziny.

Důležité pro rozvoj zahrady bylo také udělení licence k provozování zoo. Komise, která ministerstvu životního prostředí udělení licence doporučila, vyzvedla zejména osvětovou činnost zoo, její aktivitu při výchově a vzdělávání obyvatelstva, ale i při vytváření rekreačního a oddechového zázemí města. V oblastech chovu, veterinární péče a technického zabezpečení chodu zoo neshledala sebemenších závad.

Brněnská zoo se také účastnila tvorby Strategie světových zoo, formulované na říjnovém zasedání Světové asociace zoo a akvárií (WAZA) v hlavním městě Tchajwanu Taipei. Podnětný dokument přináší návod, jak mohou moderní a zodpovědné zoologické zahrady přispět k ochraně přírody. Na vzniku Etického kodexu, který ze strategie WAZA odvodila Evropská asociace zoo a akvárií (EAZA), se Zoo Brno rovněž podílela.

Dlouholeté úsilí Zoo Brno o genetické oživení chovu vzácných levhartů cejlonských jsme úspěšně završili na konci roku 2004. Výměnou za koně Převalského a zebru Chapmanovu jsme získali nepříbuzný pár levhartů ze Zoo Colombo – samice se narodila v přírodě, odkud pocházejí i rodiče samce. Naposledy byl tento druh dovezen z jeho domoviny do Evropy před 17 lety. Příchod nových zvířat je významný nejen pro naši zoo, ale i pro celý Evropský záchovný program levhartů cejlonských. Finančně náročný letecký transport se uskutečnil díky sponzorům – společnostem Veletrhy Brno a ČSA Cargo.

Ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka / Brno Zoo Director MVDr. Martin Hovorka (Foto: Jiří Sláma)

Zoo Brno nehodlá opustit svůj program na záchranu ohrožených živočichů naší přírody. Stále hledá cesty, jak získat sysly obecné, aby se v zoo mohla ověřit technologie jejich odchovu. Zatím se nám podařilo získat z přírody dvě mláďata, kterým dravec usmrtil matku. Snažíme se skupinu rozšířit o další jedince, ale vzhledem k vzácnosti a stupni ochrany syslů je to úkol časově velmi náročný.

Zoologické expozice se nám v roce 2004 podařilo obohatit o nový velký výběh vlků kanadských, kde by se už příští rok mohla vedle páru dospělých vlků objevit i vlčata. Výběh situovaný v dolní části zoo navazuje na ubikaci s jezerem pro bobry kanadské. V těchto místech je ještě třeba dobudovat přídavné expozice skunků, ur-

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 3

sonů a orlů bělohlavých, aby první ucelená část plánovaného souboru expozic severské zvířeny Beringia byla kompletní.

Mezi přírůstky roku 2004 bylo nejvýznamnější narození šesti leguánů nosorohých. Tato chovatelská událost zatím završuje řadu významných úspěchů, kterých Zoo Brno již dosáhla v rozmnožování ohrožených ještěrů.

Zoologická zahrada přešla v roce 2004 na nový systém řízení a účetnictví. Zavádění programu Fénix znamenalo pro řadu zaměstnanců značné pracovní vypětí, ale výsledkem je zjednodušení mnoha administrativních úkonů a zefektivnění práce celého kolektivu.

V příštím roce bychom chtěli pokračovat v přestavbě naší zoo podle již schválené strategie. V červnu chceme dokončit a slavnostně otevřít nový výběh koňů Převalského se stájí ve tvaru jurty. Po mnoha letech tak obnovíme chov tohoto vzácného divokého koně. I kdyby nám rozpočet města neumožnil v roce 2005 zahájit některou z plánovaných větších staveb, nehodláme složit ruce v klín. I dílčími úpravami výběhů lze dosáhnout výrazného zlepšení podmínek chovu zvířat.

MVDr. Martin Hovorka

Ladies and gentlemen, dear friends of the Brno Zoo, The year 2004 has brought us the ratification of the long awaited important document - The Strategy of the Brno Zoo's Development. The accomplishment of the individual stages, staggered over ten years, will depend on the potential of the town of Brno. The crucial fact is, and the founder has agreed with us, that it is necessary to rebuild the zoo into a facility whose quality will be in accordance with the status of the second largest town in the Czech Republic and which will serve its inhabitants perfectly and attract visitors from both our country and abroad.

Another important thing for the zoo was getting the licence to run a zoo. The committee, which recommended to the Ministry of Environment to give us this licence, has spoken highly of especially our enlightenment activities, its role in educating the public, but also in a creating recreational and relaxational background for the town. As for breeding, veterinary care and technical maintenance, not a slightest fault was found.

The Brno Zoo has also participated in creating the Strategy of the World Zoos, formulated at the October convention of World Association of Zoos and Aquariums (WAZA) in the capital of Taiwan, Taipei. In this strategy we'll find instructions, how modern and responsible zoos can participate in preserving the wild. Our zoo has also particiapted in the formation of the Ethical Codex, based on the WAZA strategy and created by the European Association of Zoos and Aquariums (EAZA).

By the end of 2004, many years of our effort to regenerate genetically the breeding of the rare Sri Lanka leopards were crowned. We exchanged a Przewalski horse and a Chapman's zebra for a non-related pair of Sri Lanka leopards from the Colombo Zoo - the female was born in the wild, and so were the male's parents. The last time this species was brought from its homeland to Europe was 17 years ago. The arrival of the new

Úvodní slovo ředitele Zoo Brno

The opening address of the Brno Zoo's Director

animals is important not just for our zoo, but for the whole European Breeding Programme of the Sri Lanka Leopards. The expensive transport was realized thanks to sponsors: Veletrhy Brno (Trade Fairs Brno) and ČSA Cargo (Czech Airlines).

The Brno Zoo also plans to go on with its plan to preserve the endangered species of our nature. We are still looking for ways how to get ground squirrels (Citellus citellus), so that we can check the technology of their breeding. So far we got a couple of young whose mother was killed by a bird of prey. We are trying to get more specimens, but due to the rareness and the degree of their protection it is very dema nding.

As for expositions, in 2004 we built a new exhibit for Mackenzie Valley wolves, where there could appear wolf cubs in 2005. The exhibit, located in the lower part of the zoo, is situated next to the Canadian beavers exhibit, which has a pond in it. We must also build additional exhibits for skunks, North American porcupines and the bald eagle, so that the first self-contained part of the planned complex of nordic animals "Beringia" is complete.

Among the new additions the most important was the hatching of six rhino iguanas. This event so far crowns the line of breeding successes the Brno Zoo has had in breeding endangered lizards.

We also went over to a new system of management and accountancy. The introduction of the "Fénix" programme meant a true strain for many employees, but it resulted in simplification of many administrative operations and more effective working of all the staff.

In 2005 we'd like to continue to rebuild our zoo according to the authorised strategy. In June we plan to finish and open a new exhibit for the Przewalski horses with a stable shaped as a yurt. After many years we'll restore the keeping of this rare wild horse. And even if the town's budget does not allow us to start some of the planned major constructions, we shall not give up. Even partial modifications of exhibits can result in considerable improvement in the conditions of keeping animals.

MVDr. Martin Hovorka

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 5

CMYK

VEDENÍ ZOO MĚSTA BRNA K 31. 12. 2004

MANAGEMENT OF THE BRNO ZOO ON 31ST DEC 2004

MVDr. Martin HOVORKA
ředitel / Director

RNDr. Bohumil KRÁL, CSc.
asistent ředitele / Assistant of the Director

Ing. Zdeněk VRÁTNÝ
zástupce ředitele, vedoucí technického úseku/ Vice Director, the Head of Technical Department

Ing. Miroslava PIŠKULOVÁ
vedoucí ekonomického úseku / the Head of Economical Department

MVDr. Jaroslava VAVŘINOVÁ
vedoucí obchodního úseku / the Head of Commercial Department

Mgr. Miroslava VITULOVÁ
vedoucí propagačního a vzdělávacího úseku / the Head of Promotional and Educational Department

Ing. Daniel ZELLER, Ph.D.
pověřen vedením chovatelského úseku / the Head of Animal Breeding Department

POČET ZAMĚSTNANCŮ K 31. 12. 2004:
97 STÁLÝCH, 84 SEZÓNNÍCH, 6 EXTERNÍCH

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 6

CHOVATELSKÝ ÚSEK

ANIMAL BREEDING DEPARTMENT

Samice vlka kanadského v novém výběhu / A female of the Mackenzie Valley wolf in the new exhibit (Foto: Eduard Stuchlík)

Brněnská zoo evidovala k 1. lednu 2004 následující počet chovaných zvířat (včetně deponovaných do Zoo Brno, záchytného centra CITES, záchranné stanice pro handicapované živočichy a Stanice mladých přírodovědců): 720 obratlovců v 178 druzích, z toho savců 262 v 80 druzích, ptáků 210 v 47 druzích, plazů 132 v 41 druhu, obojživelníků 4 dvou druhů, ryb 112 v 8 druzích a formách. Dále jsme chovali dva druhy bezobratlých v rámci Stanice mladých přírodovědců. Do stavů nejsou započtena krmná zvířata.

Počet zvířat chovaných v Zoo Brno k datu 31. 12. 2004 (včetně deponovaných do Zoo Brno, záchytného centra CITES, záchranné stanice pro handicapované živočichy a SMP) činil 821 obratlovců v 188 druzích, z toho savců 291 v 80 druzích, ptáků 144 v 55 druzích, plazů 339 v 49 druzích, obojživelníků dva jednoho druhu, ryb 45 ve 3 druzích a formách. Dále jsme chovali dva druhy bezobratlých ve Stanici mladých přírodovědců. Do stavů nejsou započtena krmná zvířata a také zvířata na Stálé akvarijní výstavě (SAV).

Společně se zvířaty na SAV (samozřejmě jde převážně o ryby) dosahují celkové počty zvířat chovaných v Zoo Brno k 31. 12. 2004 následujících hodnot: 2 143 obratlovců v 277 druzích, z toho savců 291 v 80 druzích, ptáků 147 v 55 druzích, plazů 344 v 50 druzích, obojživelníků 12 ve dvou druzích, ryb 1 349 v 90 druzích a formách. Dále jsme chovali 26 bezobratlých v 9 druzích.

Chovatelský úsek zaznamenal v roce 2004 důležitou strukturální změnu: byla k němu přiřazena SAV na Radnické ulici – dříve bylo toto zařízení samostatné a podléhalo přímo vedení

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 7

zoo. Touto reorganizací vznikl další rajon chovatelského úseku, zvětšila se jeho odpovědnost a narostlo penzum starostí. Po zřízení CITES centra pro zvířata odebraná státními orgány, Stanice pro handicapované živočichy pro zraněné exempláře naší fauny, pobočky psího útulku a po zahájení provozu dětského hipodromu se pole působnosti chovatelského úseku rozšířilo o další oblast. Podřízení SAV chovatelskému úseku je logickým krokem. Vzhledem k velmi špatnému stavu akvarijní výstavy, ať již z hlediska technického, či chovatelského, však přineslo řadu nových úkolů, které musí úsek zvládnout co nejrychleji. Neuspokojivý stav výstavy je výzvou k nápravě. Návštěvník expozice v centru Brna by měl mít možnost vidět něco ojedinělého či výjimečného, co nelze běžně spatřit v soukromých chovech. Snaha o zásadní rekonstrukci naráží samozřejmě také na otázku financí, přesto předpokládáme, že počínaje rokem 2006 by mělo postupně dojít k významným změnám v koncepci a vzhledu výstavy.

Změny nastaly také v oblasti řízení úseku. Devět menších organizačních jednotek, které dříve podléhaly dvěma provozním zoologům, jsme sloučili do čtyř větších celků a přiřadili k nim SAV. Nyní už jenom jeden provozní zoolog řídí práci chovatelů a ošetřovatelů prostřednictvím pěti revírníků, kteří stojí v čele nově ustavených rajonů šelmy, parohatá, plazi, kopyta a SAV.

Zoologické expozice obohatil v roce 2004 nově vybudovaný velký přírodní výběh pro vlky kanadské (*Canis lupus occidentalis*). Jeho stavba završila další fázi budování komplexu Beringia v dolní části zoo. Do nového výběhu jsme umístili samce Siegfrieda, již dříve dovezeného ze Zoo Norimberk. Siegfried se ve výběhu setkal s naší o něco starší samicí. Tímto jsme, jak doufáme, sestavili novou chovnou skupinu a obnovili chov vlků kanadských v Zoo Brno. Předpokládáme, že již na jaře 2005 by se v novém areálu mohla prohánět také vlčata.

Úprava jihoamerického výběhu na exponovaném místě v sousedství pavilonu Tropické království přinesla změny k lepšímu jak v chovu zvířat, tak v pohodlí návštěvníků. Odstranili jsme vysokou mříž, která bránila pohledu na kapybary, mary stepní, nandu pampové a husy magellanské. Místo mříže teď lidi od zvířat odděluje mělká nádrž, z níž voda přepadá do příkopu s další novou nádrží, která slouží zvířatům; kromě původního malého bazénku mají teď kapybary k dispozici jezírko přibližně deset metrů

Santon, samec vlka kanadského / Santon, the male of the Mackenzie Valley wolf (Foto: Eduard Stuchlík)

dlouhé a tři metry široké. Část mříže nahradila bariéra z umělých kamenů, do níž jsme zasadili skleněný průzor pro detailní pozorování života na břehu jezírka a na jeho hladině.

Nejvýznamnější změna v kolekci zvířat nastala po výměnném transferu s Department of

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 8

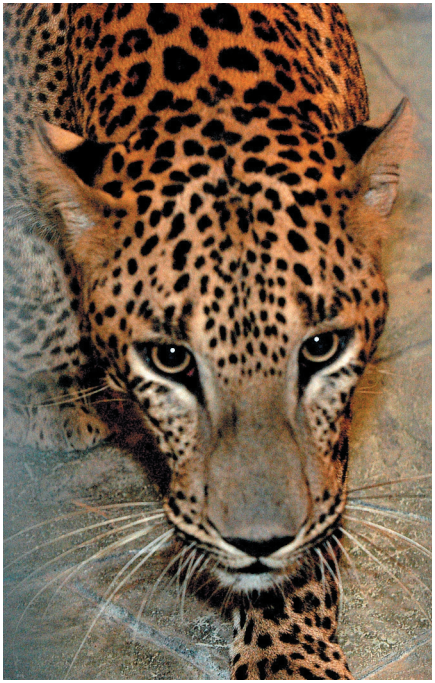

Ruwani, samice levharta cejlonského, dovezená ze Srí Lanky / „Ruwani", a female of the Sri Lanka leopard brought from Sri Lanka (Foto: Lubomír Stehlík)

National Zoological Gardens Dehiwala, tedy s Národní zoo v Colombu na Srí Lance. Pro Brno podstatnou částí výměny zvířat byl zisk nového nepříbuzného chovného páru cejlonských levhartů (*Panthera pardus kotiya*). Dohoda o výměně vznikla již koncem roku 2003, na jejím uskutečnění jsme pracovali po celý rok 2004. Během té doby vyvstala řada překážek převážně administrativního rázu, např. některé omyly kolegů ze Srí Lanky, vstup ČR do EU apod. Komplikací byla i domnělá gravidita samice levharta cejlonského, která se však posléze neprokázala, a samice tedy mohla být připravována na transport. Doprava dvou velkých divokých koňovitých kopytníků, kteří měli putovat na Srí Lanku jako protihodnota za pár levhartů, se ukázala jako další velmi závažný úkol, jehož splnění si vyžádalo značného úsilí.

Zoo Brno měla zajistit dopravu hřebce zebry Chapmannovy (*Equus b. chapmani*) a hřebce koně Převalského (*Equus przewalski*) do Zoo Colombo. Po mnoha komplikacích a zdolání značného množství překážek a nesrovnalostí ale vše nakonec dobře dopadlo: mohli jsme přistoupit k závěrečné fázi příprav, tedy k organizaci vlastního transportu, který se uskutečnil na konci listopadu 2004. Našli se i sponzoři, kteří náklady na leteckou dopravu, pro zoo neúnosné, uhradili: Veletrhy Brno a ČSA Cargo.

Akce vypukla v pondělí 22. 11. nakládkou zebry Chapmanovy v Zoo Brno, k ní jsme pak v chovné stanici Dobřejov přibrali koně Převalského. Transport pokračoval na letiště ve Frankfurtu nad Mohanem, odkud oba hřebci a také dva členové doprovodu odletěli do Colomba na Srí Lance. Tam jsme přistáli 24. 11. v poledne. Po zdlouhavém odbavování na letišti a po tropické bouři těsně před branami Zoo Colombo jsme mohli zvířata vyložit až za tmy, kolem 20. hodiny. Hřebci tak strávili na cestě přes 50 hodin. Levharty jsme naložili v pátek 26. 11. a odletěli s nimi z mezinárodního letiště v Colombu v sobotu 27. 11. brzy ráno. Na pražské letiště jsme dosedli v sobotu 27. 11. asi v 16 hodin a levharti se dostali do ubikací v Zoo Brno kolem půlnoci stejného dne.

Výměnný transport úspěšně završil dlouholetou snahu Zoo Brno o import ušlechtilých kočkovitých šelem, které jsou ve své domovině nadmíru ohroženy. Dovoz levhartů geneticky nesmírně posílil celou evropskou populaci. Doufáme, že se nová zvířata v Brně rozmnoží a my budeme schopni pomoci také jiným zoolo-

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 9

gickým zahradám oživit Evropský záchovný program (EEP). Významným úspěchem souvisejícím s uvedenou transakcí je také dohoda o další spolupráci se Zoo Colombo. Podle ní bychom měli dovézt do Brna například ještě jednu nepříbuznou samici levharta cejlonského a též pár cejlonských koček rybářských (*Prionailurus viverrinus*) a obřích cejlonských veverek ratuf cejlonských černoprstých (*Ratufa macroura*). Všechny tyto dovozy se pro evropskou populaci uvedených druhů stanou stejně významným genetickým přínosem, jakým byl transfer levhartů cejlonských.

Rok 2004 byl dalším rokem naplňování již schválené Strategie rozvoje Zoo Brno. Doplňování druhové skladby chovaných zvířat probíhalo nadále v souladu s tímto dlouhodobým konceptem.

Souhrn příjmů a výdajů zvířat v Zoo Brno za rok 2004 (bez SAV)

POLOŽKA	SKUPINA					
	SAVCI ks	PTÁCI ks	PLAZI ks	OBOJŽ. ks	RYBY ks	CELKEM ks
Narozeno	47	8	48	0	0	**103**
Jiný příjem (nákup, deponace, dar, výměna atd.)	145	160	342	0	0	**647**
Celkem	**192**	**168**	**390**	**0**	**0**	**750**
Úhyn	79	77	127	2	63	**348**
Odchod (prodej, deponace, výměna, vrác. dep.)	33	55	52	0	0	**140**
Jiné odchody (vyřazení, škodná, únik, krádež)	52	102	3	0	4	**161**
Celkem	**164**	**234**	**182**	**2**	**67**	**649**

Chovatelským úspěchem roku 2004 bylo narození samičky urzona kanadského (*Erethizon dorsatum*). Z dalších významných událostí v chovu můžeme jmenovat například narození samičky klokánka králíkovitého (*Bettongia penicillata*), dvojčat (1,1) tamarína žlutorukého (*Saguinus midas*), 3 mláďat (odchována jedna samička) surikaty (*Suricata suricatta*), 6 mláďat psouna prériového (*Cynomys ludovicianus*), 2 mláďat bobra kanadského (*Castor canadensis*), 2 mláďat anolise rytířského (*Anolis equestris*), 17 mláďat chameleona Jacksonova (*Chamaeleo jacksoni*), 6 mláďat leguána nosorohého (*Cyclura cornuta*) a 23 mláďat leguána zeleného (*Iguana iguana*). Z již tradičních odchovů jmenujme např. 3 samice klokana Bennettova (*Macropus rufogriseus frutica*), 4 (1,3) lamy krotké (*Lama glama*), 2 (1,1) pakoně modré (*Connochaetes t. taurinus*), 5 (3,2) paovcí hřivnatých (*Ammotragus lervia*), 4 (2,2) kozorožce sibiřské (*Capra sibirica*), 2 ibisy posvátné (*Threskiornis aethiopicus*) a další.

V rámci Evropských záchovných programů pro ohrožené druhy zvířat (EEP) chovala brněnská zoo k 31. 12. 2004 těchto18 druhů či poddruhů savců, ptáků a plazů: adax (*Addax nasomaculatus*), dželada (*Theropithecus gelada*), gepard (*Acinonyx jubatus*), hroznýšovec kubánský (*Epicrates angulifer*), kiang (*Equus kiang holderei*), klokánek králíkovitý (*Bettongia penicillata*), kočka pouštní (*Felis margarita harrisoni*), kulan (*Equus h. kulan*), lemur vari

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 10

Mláďata leguánů nosorohých / Young Rhino iguanas (Foto: Igor Zehl)

(*Varecia variegata*), levhart cejlonský (*Panthera pardus kotiya*), majna Rothschildova (*Leucopsar rothschildi*), makak chocholatý (*Macaca n. nigra*), orel mořský (*Haliaeetus albicilla*), osel somálský (*Equus a. somaliensis*), tygr sumaterský (*Panthera tigris sumatrae*), vlk hřívnatý (*Chrysocyon brachyurus*), zebra Grévyho (*Equus grevyi*), žirafa síťovaná (*Giraffa c. reticulata*).

V mezinárodních plemenných knihách (ISB) je k 31. 12. 2004 vedeno 20 a v evropských plemenných knihách (ESB) 15 druhů savců, ptáků a plazů chovaných v Zoo Brno: fenek (*Fennecus zerda*), kasuár přilbový (*Casuarius casuarius*), leguán nosorohý (*Cyclura cornuta*), mandril rýholící (*Papio sphinx*), medvěd hnědý (*Ursus arctos arctos*), nestor kea (*Nestor notabilis*), orel kamčatský (*Haliaeetus pelagicus*), orlície bornejská (*Orlitia borneensis*), rys evropský (*Lynx l. lynx*), tamarín žlutoruký (*Saguinus midas*), želva amboinská (*Cuora amboinensis*), želva ostnitá (*Heosemys spinosa*), želva paprsčitá (*Geochelone radiata*), želva velká (*Heosemys grandis*), žirafa síťovaná (*Giraffa camelopardalis reticulata*). CITES apendix I se vztahuje na 23 druhů a 65 kusů, apendix II na 74 druhů a 417 kusů savců, ptáků a plazů chovaných v Zoo Brno k 31. 12. 2004.

V bývalém kamenolomu nad výběhem medvědů hnědých jsme zprovoznili novou voliéru pro orly. Má statut dočasné stavby, ale jakožto náhrada za orlinec stržený v místě nynější indiánské chýše by měla dostatečně plnit, a to snad několik let, svou funkci. Orli se do ní nastěhovali v prvních dnech roku 2004 poté, co se vrátili z dočasného působiště v Zoo Jihlava. Jedná se o samce orla kamčatského (*Haliaeetus pelagicus*) a samici orla mořského (*Haliaeetus albicilla*).

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 11

K nim přibyl i mladý samec orla bělohlavého (*Haliaeetus leucocephalus*), který se taktéž vrátil z dočasného pobytu ve stanici v Bartošovicích.

Kolekci zvířat Zoo Brno jsme při uplatňování nové chovatelské koncepce v roce 2004 obohatili dovozy například těchto nových druhů:

- Karetka novoguinejská (*Carettochelys insculpta*) – 0,0,3
- Kožnatka severoamerická (*Apalone spinifera spinifera*) – 1,1
- Želva čtyřprstá (*Testudo horsfieldii*) – 0,0,7
- Želva paprsčitá (*Geochelone radiata*) – 1,1
- Želva pavoukovitá (*Pyxis arachnoides*) – 0,0,6
- Anakonda velká (*Eunectes murinus*) – 2,2,2
- Krajta kobercová (*Morelia spilota variegatta*) – 1,1
- Psohlavec zelený (*Corallus caninus*) – 1,2

Surikaty s mláďětem / Suricates with a young one (Foto: Michal Piškula)

- Kajmánek trpasličí (*Paleosuchus palpebrosus*) – 1,1,3
- Koroptev korunkatá (*Rollulus rouloul*) – 0,1
- Hrdlička jihoasijská (*Streptopelia tranquebarica*) – 1,1
- Ledňák obrovský (*Dacelo novaeguineae*) – 1,1
- Eklektus různobarvý (*Eclectus roratus polychloros*) – 0,2
- Pita kápová – (*Pitta sordida*) - 1,0
- Zebřička pestrá (*Taeniopygia gutatta*) – 4,3
- Majna Rothschildova (*Leucopsar rothschildi*) – 1,1
- Nosál bělohubý (*Nasua narica*) – 1,0
- Nutrie (*Myocastor coypus*) – 1,2
- Sysel obecný (*Spermophillus citellus*) – 2,0
- Ovce domácí Jákobova (*Ovis aries f. domestica*) – 1,2

Pro zkvalitnění stávajících chovných skupin a posílení genofondu již chovaných druhů a populací jsme do Zoo Brno dovezli například tato zvířata:

- Vakoplšík létavý (*Acrobates pygmaeus*) – 0,15
- Klokánek králíkovitý (*Bettongia penicillata*) – 0,1
- Lemur vari (*Varecia variegata variegata*) – 1,0
- Kosman zakrslý (*Callithrix pygmaea*) – 1,1
- Vlk kanadský (*Canis lupus occidentalis*) – 1,0
- Levhart cejlonský (*Panthera pardus kotiya*) – 1,1
- Zebra Grévyho (*Equus grevyi*) – 0,1
- Velbloud dvouhrbý (*Camelus ferus bactrianus*) – 0,2
- Jelen sibiřský (*Cervus elaphus sibiricus*) – 0,2
- Pštros dvouprstý rudokrký

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 12

Pár majn Rothschildových / A pair of the Bali mynahs (Foto: Eduard Stuchlík)

(*Struthio camelus camelus*) – 0,1
- Kakadu bílý (*Cacatua alba*) – 2,0
- Sýček obecný (*Athene noctua*) – 1,0
- Výreček malý (*Otus scops*) – 0,1
- Orlície bornejská (*Orlitia borneensis*) – 1,0
- Želva ostnitá (*Heosemys spinosa*) – 1,0
- Bazilišek zelený (*Basiliscus plumifrons*) – 0,1
- Leguán nosorohý (*Cyclura cornuta*) – 1,1

Z hlediska managementu celého EEP byl ojedinělý a zvláště významný již zmíněný dovoz dvou levhartů cejlonských (*Panthera pardus kotiya*), neboť se jedná o jedince naprosto nepříbuzné k evropské populaci a navíc samice je původu W, což znamená, že se narodila v přírodě Srí Lanky, a samec je původu F, tedy narozen sice v zajetí, ovšem rodičům z přírody. Dalším velmi významným importem byl samec orlície bornejské (*Orlitia borneensis*), neboť se jedná taktéž o zvíře z přírody a navíc je v evropské populaci velmi výrazný nedostatek samců tohoto druhu. Nicméně všechna získaná zvířata jsou pro další rozvoj chovu v Zoo Brno cennou devízou.

V působnosti chovatelského úseku je kromě již zmíněné Stálé akvarijní výstavy i zabezpečení činnosti Záchranné stanice pro handicapované živočichy a Záchytného centra pro živočichy CITES.

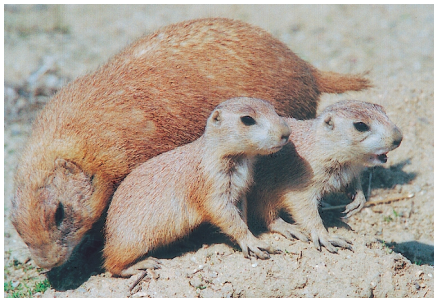

Mláďata psounů préríových / Cubs of the Black-tailed prairie dog (Foto: Michal Piškula)

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 13

A) Stálá akvarijní výstava

Kompozice Stálé akvarijní výstavy zůstala během roku 2004 v zásadě zachována. Výstavu jsme pouze doplnili o terária s několika zástupci suchozemských bezobratlých, jako je sklípkan parahybský (*Lasiodora parahybana)* a veleštír obrovský (*Pandinus imperator)*. Kolekci vystavovaných plazů jsme rozšířili o karetku novoguinejskou (*Carettochelys insculpt*a) a dočasně i o kajmánka trpasličího (*Paleosuchus palpebrosus)*. Počet vystavovaných ryb kolísal kolem 1 300 kusů přibližně 90 druhů.

Významnou a vítanou změnou byl rapidní nárůst návštěvnosti, projevující se zejména na začátku letních prázdnin. Příliv návštěvníků pravděpodobně ovlivnilo otevření unikátní expozice Poklady moří a oceánů. Podle konceptu RNDr. Bohumila Krále, CSc., jsme ve sklepení SAV vystavili ulity a lastury více než 600 druhů měkkýšů především z mořského prostředí. Značně zvýšená návštěvnost trvala po celé období července a srpna, ale i poté jsme v průběhu podzimu zaznamenávali časté návštěvy skupin dětí a studentů všech typů základních a středních škol. V listopadu nastala další expanze návštěvníků poté, co se v médiích objevily reportáže o SAV. Další vlna zvýšeného zájmu návštěvníků se objevila v předvánočním období, kdy bývá v centru města vždy rušněji.

Kančík „červený papoušek“ / A Cichlasoma sp. Red parrot (Foto: Jan Špaček)

Na výstavu se podařilo přilákat nejen děti s rodiči, ale i studenty vysokých škol, a to patrně díky zveřejnění informací na internetu. Milé pro nás byly návštěvy dětí z dětských domovů, mentálně postižených nebo jinak hendikepovaných spoluobčanů. Z návštěvních deníků jsme mohli vyčíst oblíbenost některých vystavovaných druhů ryb, zejména perutýna ohnivého (*Pterois volitans)*, vřetenky mandarina (*Pterosynchiropus splendidus)* nebo sumce průsvitného (*Kryptopterus bicirrhis)*. Značné oblibě se těší

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 14

Z výstavy mušlí Poklady moří a oceánů / From the shells exhibit „Treasures of the Seas and Oceans“ (Foto: Eduard Stuchlík)

také piraně Nattererovy (*Pygocentrus nattereri)*, pangasové vláknoploutví (*Pangasius sanitwongsei)* nebo již zmíněné karetky. Nelze opominout také nadšení dětí nad vystavovanými papoušky vlnkovanými (*Melopsittacus undulatus)*.

K popularitě SAV přispěla také oslava 35. výročí jejího otevření – o této události též informovala brněnská média.

Plánovaná rekonstrukce Stálé akvarijní výstavy má za cíl zatraktivnit toto zařízení tak, aby si návštěvníci mohli prohlédnout expozice vymykající se běžným možnostem domácích akvárií. Očekáváme, že Stálá akvarijní výstava naváže na svou dlouholetou tradici a že i v budoucnu bude pro děti i pro dospělé zdrojem poučení i hezkých zážitků.

Předled počtu živočichů na SAV k 31. 12. 2004

SKUPINA	POČET DRUHŮ	POČET KUSŮ
bezobratlí	7	18
sladkovodní ryby	79	1 282
mořské ryby	9	22
ryby celkem	88	1304
obojživelníci	2	10
plazi	2	5
ptáci	1	3
Celkem	**100**	**1340**

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 15

Obrat zvířat na SAV a jejich početní stav k 31. 12. 2004

DRUH / TAXON ČESKÝ / LATINSKY	STAV K 1. 1. 2004	NAROZENÍ	JINÝ PŘÍCHOD	ÚHYN	JINÝ ODCHOD	STAV K 31. 12. 2004	POZNÁMKA
Tř. PARYBY/CHONDRICHTHYES							
podtř. PŘÍČNOÚSTÍ / *ELASMOBRANCHII*							
ř. Rejnoci / *Rajiformes*							
čel. Trnuchovití / *Dasyatidae*							
trnucha skvrnitá / *Potamotrygon motoro*	0,0,2	0	0	0,0,2	0	0	
Tř. PAPRSKOPLOUTVÍ/ ACTINOPTERYGII							
podtř. CHRUPAVČITÍ / *CHONDROSTEI*							
ř. Jeseteři / *Acipenseriformes*							
čel. Jeseterovití / *Acipenseridae*							
jeseter malý / *Acipenser ruthenus*	0,0,2	0	0	0,0,2	0	0	
podtř. Kostnatí / *Neopterygii*							
ř. Ostnojazyční / *Osteoglossiformes*							
čel. Ostnojazykovití / *Osteoglossidae*							
baramundi severní / *Scleropages jardini*	0,0,1	0	0	0	0	0,0,1	
čel. Nožovcovití / *Notopteridae*							
nožovec velký / *Chitala chitala*	0,0,8	0	0	0	0	0,0,8	
nožovec černý / *Xenomystus nigri*	0,0,6	0	0	0	0	0,0,6	
ř. Máloostní / *Cypriniformes*							
čel. Kaprovití / *Cyprinidae*							
amur bílý / *Ctenopharyngodon idella*	0	0	0,0,1	0	0	0,0,1	dar
amuřice Hoevenova / *Leptobarbus hoeveni*	0	0	0,0,4	0	0	0,0,4	
dánio pruhované / *Danio rerio*	0,0,10	0	0,0,12	0,0,8	0	0,0,14	nákup
dánio tečkované / *Danio nigrofasciatus*	0	0	0,0,2	0	0	0,0,2	
kapr obecný / *Cyprinus carpio*	0	0	0,0,3	0	0	0,0,3	dar
kapr obecný f. koi / *Cyprinus carpio f. koi*	0,0,120	0	0	0,0,40	0	0,0,80	
karas stříbřitý / *Carassius auratus*	0	0	0,0,1	0,0,1	0	0	dar
labeo červenoocasé / *Epalzeorhynchos bicolor*	0,0,4	0	0,0,1	0,0,2	0	0,0,3	
parmička žraločí / *Balantiocheilus melanopterus*	0	0	0,0,1	0	0	0,0,1	dar
parmička Schwanenfeldova / *Barbodes schwanenfeldi*	0,0,3	0	0,0,2	0	0	0,0,5	
parmička nádherná / *Puntius conchonius*	0,0,10	0,0,80	0,0,10	0,0,4	0	0,0,96	
parmička purpurová / *Puntius nigrofasciatus*	0,0,17	0	0,0,12	0,0,1	0	0,0,28	
parmička zlatá / *Puntius semifasciolatus schuberti*	0,0,15	0	0,0,20	0,0,12	0	0,0,23	nákup
parmička duhová / *Puntius tittaeya*	0,0,30	0	0,0,10	0,0,25	0	0,0,15	nákup
razbora klínoskvrnná / *Trigonostigma heteromorpha*	0,0,23	0	0,0,20	0,0,23	0	0,0,20	nákup
čel. Přísavkovití / *Gyrinocheilidae*							
přísavka thajská / *Gyrinocheilus asymonieri*	0,0,4	0	0	0,0,4	0	0	
ř. Trnobřiší / *Characiformes*							
čel. Štíhlotělí / *Lebiasinidae*							

drobnoústka Beckfordova / *Nannostomus beckfordi*	0	0	0,0,5	0	0	0,0,5	nákup
drobnoústka třípruhá / *Nannostomus trifasciatus*	0	0	0,0,5	0,0,4	0	0,0,1	dar
čel. Tetrovití / *Characidae*							
neonka černá / *Hyphessobrycon herbertaxelrodi*	0,0,23	0	0,0,35	0,0,38	0	0,0,20	nákup
neonka červená / *Paracheirodon axelrodi*	0	0,0,200	0	0	0	0,0,200	nákup
neonka pravá / *Paracheirodon innesi*	0,0,58	0	0	0,0,58	0	0	
piraňa Nattererova / *Pygocentrus nattereri*	0,0,3	0	0,0,2	0,0,2	0	0,0,3	
piraňa / *Serrasalmus gibbus*	0,0,3	0	0	0	0,0,3	0	
piraňa / *Colossoma spp.*	0	0	0,0,3	0	0	0,0,3	2 dar
tetra slepá / *Anoptichthys jordani*	0,0,10	0	0,0,3	0	0	0,0,13	nákup
tetra černoocasá / *Bryconops melanurus*	0,0,5	0	0	0,0,5	0	0	
tetra černá / *Gymnocorhymbus ternetzi*	0,0,10	0	0,0,10	0,0,2	0	0,0,18	nákup
tetra červenoústá / *Hemigrammus rhodostomus*	0,0,28	0	0	0,0,26	0	0,0,2	
tetra kosočtverečná / *Hemigrammus caudovittatus*	0,0,10	0	0,0,10	0,0,10	0	0,0,10	nákup
tetra měděná *Hemigrammus nana*	0,0,19	0	0,0,30	0,0,25	0	0,0,24	nákup
tetra skvělá / *Hemigrammus pulcher*	0,0,14	0	0	0,0,14	0	0	
tetra žhavá / *Hemigrammus erythrozonus*	0,0,20	0	0	0,0,10	0	0,0,10	
tetra krvavá / *Hyphessobrycon callistus*	0,0,10	0	0,0,5	0,0,7	0	0,0,8	nákup
tetra fantomová červená / *Megalamphodus sweglesi*	0,0,9	0	0	0,0,6	0	0,0,3	
tetra diamantová / *Moenkhausia pittieri*	0,0,17	0	0	0,0,16	0	0,0,1	
tetra konžská / *Phenacogrammus interruptus*	0,0,12	0	0,0,10	0,0,19	0	0,0,3	nákup
tetra křivopruhá / *Thayeria boehlkei*	0,0,4	0	0,0,8	0,0,1	0	0,0,11	nákup
ř. Sumci / *Siluriformes*							
čel. Sumíčkovití / *Bagridae*							
sumíček jávský / *Leiocassius poecilopteris*	0,0,2	0	0	0,0,2	0	0	
čel. Sumcovití / *Siluridae*							
sumec velký / *Silurus glanis*	0	0	0,0,1	0	0	0,0,1	dar
sumeček průsvitný / *Kryptopterus bicirrhis*	0	0	0,0,36	0,0,26	0	0,0,10	nákup
čel. Pangasovití / *Pangasiidae*							
pangas vláknoploutvý / *Pangasius sanitwongsei*	0,0,4	0	0,0,1	0	0	0,0,5	nákup
pangas siamský / *Pangasius sutchi*	0,0,7	0	0,0,5	0,0,2	0	0,0,10	dar
čel. Keříčkovcovití / *Clariidae*							
keříčkovec žabí / *Claris batrachus*	0	0	0,0,7	0,0,1	0	0,0,6	dar
čel. Pakeříčkovcovití / *Heteropneustidae*							
pakeříčkovec obecný / *Heteropneustes fossilis*	0,0,6	0	0,0,6	0,0,2	0	0,0,10	2 depon na SAV 4 dar
čel. Péřovcovití / *Mochokidae*							
péřovec / *Synodontis spp.*	0	0	0,0,3	0	0	0,0,3	dar
čel. Trnovcovití / *Doradidae*							
trnovec pancéřnatý / *Acanthodoras cataphractus*	0,0,1	0	0,0,2	0	0	0,0,3	
trnovec černý / *Pseudodoras niger*	0	0	0,0,2	0	0	0,0,2	1 dar
čel. Anténovcovití / *Pimelodidae*							
anténovec barevný / *Pimelodus pictus*	0,0,1	0	0	0	0	0,0,1	
anténovec / *Pimelodus spp.*	0,0,4	0	0	0	0	0,0,4	
čel. Pancéřníčkovití / *Callichthyidae*							
pancéřníček / *Corydoras julii*	0,0,3	0	0	0,0,3	0	0	
čel. Krunýřovcovití / *Loricariidae*							
krunýřovec mnohotrnný / *Ancistrus multispinis*	0,0,73	0	0,0,30	0,0,52	0	0,0,51	nákup
krunýřovec velkoploutvý / *Plegostoma gibiceps*	0,0,4	0	0,0,1	0	0	0,0,5	dar
čel. Gavúnkovití / *Bedotiidae*							
gavúnek madagaskarský / *Bedotia geayi*	0,0,10	0	0,0,5	0,0,8	0	0,0,7	nákup
čel. Duhovkovití / *Melanotaeniidae*							

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 17

duhovka Boessemanova / *Melanotaenia Boessemani*	0,0,20	0	0,0,25	0,0,27	0	0,0,18	nákup
duhovka tříprůhá / *Melanotaenia trifasciata*	0,0,10	0	0	0	0	0,0,10	
ř. Jehlotvární / *Beloniformes*							
čel. Jehlicovití / *Belonidae*							
jehlice sladkovodní / *Xenentodon cancila*	0	0	0,0,8	0,0,8	0	0	dar
ř. Halančíkovci / *Cyprinodontiformes*							
čel. Živorodkovití / *Poeciliidae*							
mečovka zelená / *Xiphophorus helleri*	0	0	0,0,30	0	0	0,0,30	
plata skvrnitá / *Xiphophorus maculatus*	0,0,20	0,0,3	0	0,0,12	0	0,0,11	
živorodka duhová / *Poecilia reticulata*	0,0,6	0,0,21	0,0,150	0,0,97	0	0,0,80	nákup
živorodka molly / *Poecilia hybrid*	0,0,9	0,0,27	0,0,25	0,0,13	0	0,0,48	nákup
čel. Gudeovití / *Goodeidae*							
gudea Eisenova / *Xenotoca eiseni*	0	0,0,9	0,0,15	0	0	0,0,24	dar
ř. Ropušnicotvární / *Scorpaeniformes*							
čel. Ropušnicovití / *Scorpaenidae*							
perutýn ohnivý / *Pterois volitans*	0,0,2	0	0,0,2	0,0,2	0	0,0,2	nákup
ř. Ostnoploutví / *Perciformes*							
čel. Okouníčkovití / *Chandidae*							
okouníček sklovitý / *Chanda ranga*	0,0,3	0	0	0,0,2	0	0,0,1	
čel. Sapínovcovití / *Pseudochromidae*							
sapínovec žlutofialový / *Pseudochromis paccagnellae*	0,0,1	0	0	0	0	0,0,1	
čel. Okatcovití / *Monodactylidae*							
okatec stříbřitý / *Monodactylus argenteus*	0,0,5	0	0	0,0,2	0	0,0,3	
čel. Klipkovití / *Chaetodontidae*							
klipka praporková / *Chaetodon auriga*	0,0,1	0	0	0,0,1	0	0	
čel. Vrubozobcovití / *Cichlidae*							
akara hnědá / *Aequidens maronii*	0	0	0,0,6	0,0,2	0	0,0,4	dar
akara modrá / *Aequidens pulcher*	0	0	0,0,6	0,0,3	0	0,0,3	dar
cichlida mnohotrnná / *Herotilapia multispinosa*	0,0,17	0,0,17	0	0,0,3	0	B0,0,31	
cichlidka žlutoocasá / *Cyprichromis leptosoma*	0,0,16	0	0	0,0,4	0	0,0,12	
kančík citronový / *Cichlasoma citrinellum*	0	0	0,0,3	0	0	0,0,3	
kančík červenohrdlý / *Cichlasoma meeki*	0,0,8	0,0,4	0	0	0	0,0,12	
kančík "červený papoušek" / *Cichlasoma spp. Red parrot*	0,0,5	0	0	0	0	0,0,5	
kančík červenooký / *Heros severus*	0	0	0,0,1	0,0,1	0	0	
perlovka červená / *Hemichromis bimaculatus*	0	0	0,0,5	0,0,3	0	0,0,2	
pestřenec / *Lamprologus multifasciatus*	0,0,4	0	0	0,0,4	0	0	
pestřenec červený / *Pelvicachromis pulcher*	2,2,0	1,0,0	0,1,0	1,2,0		0 2,1,0	nákup
skalára amazonská / *Pterophyllum scalare*	0,0,24	0	0,0,8	0,0,23	0 0,0,9	8	depon. na SAV
terčovec červený / *Symphysodon discus*	0,0,18	0	0	0,0,11	0	0,0,7	
tlamoun Buttikoferův / *Tilapia buttikoferi*	0,0,1	0	0	0	0	0,0,1	
tlamovec Trewavasové / *Labeotropheus trewavasae*	0,0,40	0,0,27	0,0,30	0,0,20	0,0,4	0,0,73	nákup, 4 přeurč.
tlamovec pestrý / *Melanochromis auratus*	0	0	0,0,4	0	0	0,0,4	přeurčení
tlamovec / *Pseudotropheus crabro*	0	0	0,0,4	0	0	0,0,4	dar
tlamovec Duboisův / *Tropheus duboisi*	0,0,30	0	0,0,20	0,0,30	0	0,0,20	nákup
tlamovec Mooreův / *Tropheus moorei*	0,0,50	0	0,0,24	0,0,6	0	0,0,68	20 nákup, 4 převod Zoo
vrubozubec paví / *Astronotus ocellatus*	0,0,3	0	0,0,10	0,0,2	0	0,0,11	nákup
čel. Sapínovití / *Pomacentridae*							
klaun uzdičkový / *Amphiprion frenatus*	0,0,1	0	0	0,0,1	0	0	
komorník běloocasý / *Dascyllus aruanus*	0,0,13	0	0	0,0,6	0	0,0,7	
sapín / *Chrysiptera hemicyanea*	0,0,6	0	0	0,0,6	0	0	
sapín modrožlutý / *Chrysiptera parasema*	0,0,10	0	0	0,0,5	0	0,0,5	

sapín zelený / *Chrysiptera viridis*	0,0,3	0	0	0,0,3	0	0	
čel. Vřeténkovití / *Callionymidae*							
vřeténka mandarin / *Pterosynchiropus splendidus*	0	0	0,0,1	0	0	0,0,1	
čel. Hlaváčovití / *Gobiidae*							
lezec obojživelný / *Periophthalmus koelreuteri*	0,0,1	0	0	0,0,1	0	0	
čel. Bodlokovití / *Acanthuridae*							
bodlok žlutý / *Zebrasoma flavescens*	0,0,1	0	0,0,2	0,0,1	0	0,0,2	nákup
bodlok / *Zebrasoma xanthurum*	0	0	0,0,2	0	0	0,0,2	nákup
bodlok bezrohý / *Naso lituratus*	0	0	0,0,1	0	0	0,0,1	nákup
čel. Labyrintkovití / *Belontiidae*							
bojovnice pestrá / *Betta splendens*	0	0	0,0,4	0,0,1	0	0,0,3	dar
čichavec perleťový / *Trichogaster leeri*	0,0,10	0	0,0,20	0,0,29	0	0,0,1	nákup
čichavec modrý / *Trichogaster trichopterus*	0,0,25	0	0,0,24	0,0,45	0	0,0,4	20 nákup 4 depon
rájovec dlouhoploutvý / *Macropodus opercularis*	0,0,8	0	0,0,13	0,0,8	0	0,0,13	nákup
čel. Hadohlavcovití / *Channidae*							
hadohlavec neútočný / *Channa marulia*	0,0,1	0	0	0	0	0,0,1	
ř. Čtverzubci / *Tetraodontiformes*							
čel. Ostencovití / Balistidae							
ostenec oranžovoproužkatý / *Balistapus undulatus*	0,0,1	0	0	0	0	0,0,1	

Tř. OBOJŽIVELNÍCI/AMPHIBIA

ř. Ocasatí / *Caudata*							
čel. Mlokovití / *Salamandridae*							
žebrovník Waltův / *Pleurodeles walti*	0,0,5	0	0,0,2	0	0	0,0,7	
čel. Axolotlovití / *Ambystomatidae*							
axolotl mexický / *Ambystoma mexicanum*	0	0	0,0,3	0	0	0,0,3	nákup

Tř. PLAZI/REPTILIA

podtř. ANAPSIDA							
ř. Želvy / *Chelonia*							
čel. Karetkovití / *Carettochelyidae*							
karetka novoguinejská / *Carettochelys insculpta*	0	0	0,0,3	0	0	0,0,3	dar
čel. Emydovití / *Emydidae*							
želva nádherná / *Trachemys scripta elegans*	0,0,3	0	0,0,1	0	0	0,0,2	převod Zoo
čel. Kajmankovití / *Chelydridae*							
kajmanka dravá / *Chelydra serpentina*	0,0,1	0	0	0,0,1	0	0	
podtř. ARCHOSAURIA							
ř. Krokodýlové / Crocodylia							
čel. Aligátorovití / Aligatoridae							
kajmánek trpasličí / *Paleosuchus palpebrosus*	0	0	0,0,3	0	0,0,3	0	převod Zoo

Tř. PTÁCI/AVES

podtř. PRAVÍ PTÁCI / ORNITHURAE							
nadř. Letci / Neognathae							
ř. Papoušci / Psittaciformes							
čel. Papouškovití / Psittacidae							
andulka vlnkovaná / *Melopsittacus undulatus*	0	0	1,2	0	0	1,2	1,1 dar

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 19

Sk. BEZOBRATLÍ

km. ŽAHAVCI / *CNIDARIA*							
tř. Korálnatci / *Anthozoa*							
ř. Laločníci / *Alcyonaria*							
čel. Laločnicovití / *Alcyoniidae*							
Litophyton spp.	0,0,2	0	0,0,1	0,0,3	0	0	
laločnice / *Lobophytum spp.*	0,0,4	0	0	0,0,4	0	0	
Sarcophyton spp.	0,0,3	0	0	0	0	0,0,3	
laločnice / *Sinularia spp.*	0,0,8	0	0	0,0,1	0	0,0,7	
čel. Xeniidae							
laločník chapadlový / *Xenia elongata*	0,0,2	0	0	0,0,2	0	0	
ř. Sasanky / *Actiniaria*							
Entacmaea quadricolor	0,0,1	0	0	0,0,1	0	0	
ř. Korálovníci / *Corallimorpharia*							
Actinodiscus spp.	0,0,10	0	0	0,0,10	0	0	
čel. Ricordeidae							
korálovník floridský / *Ricordea florida*	0,0,1	0	0	0,0,1	0	0	
ř. Sasankovci / *Zoantharia*							
čel. Sasankovcovití / *Zoanthidae*							
sasankovec / *Zoanthus*	0,0,6	0	0	0,0,6	0	0	
km. ČLENOVCI / *ARTHROPODA*							
podkm. KLEPÍTKATCI / *CHELICERATA*							
tř. Pavoukovci / *Arachnida*							
ř. Štíři / *Scorpionida*							
veleštír obrovský / *Pandinus imperator*	0	0	0,0,1	0	0	0,0,1	dar na SAV
ř. Pavouci / *Araneida*							
čel. Sklípkanovití / *Theraphosidae*							
sklípkan / *Brachypelma spp.*	0	0	0,0,1	0,0,1	0	0	převod ze Zoo
sklípkan parahybský / *Lasiodora parahybana*	0	0	0,0,1	0	0	0,0,1	dar na SAV
tř. Korýši / *Crustacea*							
ř. Desetinožci / *Decapoda*							
podř. Pleocyemata							
infrař. Caridea							
kreveta / *Stenopus hispidus*	0,0,2	0	0	0,0,1	0	0,0,1	
infrař. Krabi / *Brychyura*							
krab vietnamský / *Potamon larnaudi*	0	0	0,0,3	0,0,1	0	0,0,2	nákup
krab (blíže nespecifikovaný)	0	0	0,0,1	0,0,1	0	0	dar na SAV
km. OSTNOKOŽCI / *ECHINODERMATA*							
tř. Ježovky / *Echinoidea*							
ježovka / *Diadema setosum*	0,0,4	0	0	0,0,4	0	0	
ježovka / *Diadema ssp.*	0,0,4	0	0	0,0,4	0	0	

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 20

B) Záchranná stanice pro handicapované živočichy

Stanice pro handicapované živočichy přijala v období od 1. 1. 2004 do 31. 12. 2004 225 zvířat náležejících ke 47 druhům. Oproti minulému roku se příjem zvířat znovu významně zvýšil, a to v počtu přijatých kusů i druhů. V široké veřejnosti kontinuálně narůstá povědomí o možnosti umísťovat handicapované živočichy do stanic začleněných v jejich národní síti. Přes stálou osvětu se ale nedaří odbourávat zvyk, kdy lidé přinášejí do zoo zvířata, která pomoc nepotřebují, nebo jim i přímo škodí. Jedná se především o mláďata ptáků, která se učí létat a nejsou ještě schopna uniknout přehnané pozornosti „zachránců“, a také o některá zvířata neodborně a chybně introdukovaná do naší přírody, jako je například želva nádherná. Občané také zbytečně donášejí mnoho ježků, aniž by existoval důvod k jejich odebrání z přírody – nejedná se o jedince nějakým způsobem handicapované. Některým zbytečným zásahům se ale daří předcházet, neboť lidé si už zvykají na telefonické konzultace s pracovníky zoo.

Ze zajímavějších či vzácnějších letošních přírůstků stanice bychom mohli jmenovat například dvě osiřelá mláďata sysla obecného (*Spermophillus citellus*), jejichž matka byla slovena dravcem, dále výrečka malého (*Otus scops*) přijatého s poraněným křídlem, sluku lesní (*Scolapax rusticola*), která byla odchycena zesláblá uprostřed města, nebo bukače velkého (*Botaurus stellaris*), ten však i přes veškerou péči uhynul na následky zranění hrudi a krku; dále zmiňme například zatoulanou březí samici bobra evropského (*Castor fiber*).

Nejčastěji přijímanými exempláři zůstávají ježci (*Erinaceus sp.*) a poštolky obecné (*Falco tinnunculus*), dále rorýsi obecní (*Apus apus*), drozdi zpěvní (*Turdus philomelos*) a také čápi bílí (*Ciconia ciconia*). Spolu s 39 exempláři 12 živočišných druhů, které byly našimi chovanci už v předešlém roce, se stanice v roce 2004 starala o 264 zvířat 50 druhů.

Ježek v péči Stanice pro handicapované živočichy / A hedgehog in care of the Station for Handicapped Animals (Foto: Martin Braczek)

Hlavním smyslem existence stanice je navracení zvířat po ošetření, léčbě a úspěšné rekonvalescenci zpět do přírody. Potěšitelné je, že se nám to v mnoha případech daří. Z přijatých 225 kusů a z 39 kusů z loňského roku jsme jich v roce 2004 vypustili v místě nálezu více než jednu třetinu – 84 jedinců. Významná je také spolupráce s jinými organizacemi, 27 ptáků, převážně dravců, jsme předali Zdeňku Machařovi z Ptačího centra v Brně na Štěpánské ulici.

Další handicapovaní jedinci zůstávají i nadále v naší péči, v závěru roku to bylo 43 kusů, což představuje zhruba 15%, tedy asi jednu šestinu všech zvířat přijatých v roce 2004 i převedených z roku 2003.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 21

Samozřejmě, že některá zvířata v důsledku velmi špatného zdravotního stavu také uhynula, či jsme rozhodli o jejich humánní euthanasii. Přes zimu tak zůstávají obyvateli stanice vždy především ježci v horším výživném a zdravotním stavu či s nízkou hmotností a dále už jen jedinci, kteří utrpěli zranění, jež je vylučuje z úspěšného návratu k životu v přírodě, tedy tzv. trvalé handicapy. Jedná se především o postřelené či jinak traumaticky poznamenané dravce a sovy, jako například káně lesní (*Buteo buteo*), puštíka obecného (*Strix aluco*), kalouse ušatého (*Asio otus*), výrečka malého (*Otus scops*), ale také například o čápa bílého (*Ciconia ciconia*).

I v roce 2004 pokračovala naše spolupráce s orgány ochrany přírody, obecními a městskými úřady a také s městskou policií Brno na poli ochrany fauny ČR. Vzrůstá též význam spolupráce s některými školami a univerzitami (především s brněnskou Veterinární a farmaceutickou univerzitou) a také spolupráce mezi jednotlivými stanicemi začleněnými v Národní síti. V oblasti výchovného působení na děti a mládež je také nutno připomenout činnost Stanice mladých přírodovědců.

Velikou devizou stanice je stálá přítomnost veterináře zoo MVDr. Stanislava Mazánka, který u všech přijatých zvířat ihned stanoví diagnózu a je samozřejmě také ve většině případů schopen okamžitě zahájit terapii. Také se sám účastní práce v terénu a tím zvyšuje šanci zvířat na přežití. Vzhledem k tomu, že prostory stanice jsou v těsné blízkosti veterinární ošetřovny, jsou přijatá zvířata pod stálou kontrolou.

Kapacita stanice zůstala v roce 2004 bez výraznějších změn. Plánujeme však výstavbu několika venkovních voliér především pro dravce a sovy. Přestože technické možnosti stanice dosud nesplňují zcela naši představu, její fungování považujeme za stabilizované a prospěšné. Množství přijatých zvířat a počet těch, které jsme po uzdravení vypustili na svobodu, jsou toho důkazem.

Obrat zvířat ve stanici handicapů a jejich početní stav k 31. 12. 2004

	STAV K 1. 1. 2004	ODCHYT	MLÁĎATA	ZRANĚNÍ	VYSÍLENÍ	OSTATNÍ	PŘÍJEM CELKEM	VYPUŠTĚNÍ	ÚHYN, UTRACENÍ	PŘEDÁNÍ	VÝDEJ CELKEM	STAV K 31. 12. 2004
Bažant obecný				1			1		1		1	
Bobr evropský						1	1	1			1	
Brhlík lesní			1				1	1			1	
Bukač velký				1			1		1		1	
Čáp bílý			1	4	2		7	3	3		6	1
Dlask tlustozobý			4				4	3	1		4	
Drozd zpěvný			6	2			8	4	4		8	
Fretka obecná	1								1		1	
Havran polní				2			2		2		2	
Hrdlička zahradní			3				3	2	1		3	

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:05 Stránka 22

CMYK

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

	STAV K 1. 1. 2004	ODCHYT	MLÁĎATA	ZRANĚNÍ	VYSÍLENÍ	OSTATNÍ	PŘÍJEM CELKEM	VYPUŠTĚNÍ	ÚHYN, UTRACENÍ	PŘEDÁNÍ	VÝDEJ CELKEM	STAV K 31. 12. 2004
Jestřáb lesní				3			3	1	2		3	
Ježek sp.	4		40	4	3	11	58	18	27		45	17
Ježek východní	3		3	2			5	4	3		7	1
Ježek západní	11		4		1	9	14	12	8		20	5
Jiřička obecná				5	1		6	3	3		6	
Kachna divoká				1			1		1		1	
Kalous ušatý	2		1	2			3	1	2		3	2
Káně lesní	2			3			3	1	2		3	2
Kavka obecná			1				1	1			1	
Kormorán velký				1			1			1	1	
Koroptev polní			1	1			2		2		2	
Kos černý			2	1			3	2	1		3	
Krahujec obecný		1	2				3	1		2	3	
Kuna skalní			3	2			5		5		5	
Kuna lesní					1		1		1		1	
Labuť velká				1			1		1		1	
Liška obecná	2			1			1					3
Moták pochop	1		3				3			3	3	1
Netopýr hvízdavý	5			1			1		6		6	
Netopýr rezavý					2		2		2		2	
Pěnice černohlavá			1	2			3		3		3	
Pěnkava obecná			2				2	2			2	
Poštolka obecná		3	20	11	2		36	7	8	21	36	
Puštík obecný	1		2		1		3		1	1	2	2
Rorýs obecný		2	4	1	2		9	5	4		9	
Sluka lesní					1		1	1			1	
Sojka obecná			5	2			7	6	1		7	
Strakapoud prostřední			2	1			3	1	2		3	
Sýkora koňadra			3				3		3		3	
Sýkora modřinka				1			1		1		1	
Sysel obecný			2				2					2
Užovka obojková				1			1		1		1	
Veverka obecná			3	1			4	3	1		4	
Vlaštovka obecná			2				2	2			2	
Volavka popelavá				1			1	1			1	
Výreček malý				1			1					1
Zvonek zelený			1				1		1		1	
Želva bahenní	1											1
Želva nádherná	6											6
Celkový součet	**39**	**6**	**127**	**56**	**15**	**21**	**225**	**86**	**106**	**28**	**220**	**44**

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 23

C) Záchytné centrum CITES

Do tohoto centra jsme 14. července 2004 přijali 289 želv zelenavých (*Testudo hermanni*) a čtyři želvy čtyřprsté (*Testudo horsfieldi*), které pracovníci České inspekce životního prostředí odebrali původnímu majiteli. Při přebírání zásilky jsme nalezli 6 želv již uhynulých. Želvám jsme přidělili prostor v chovatelském zázemí a po dvou dnech jsme je rozdělili do tří skupin. Do první jsme zařadili 9 želv ve velmi špatném zdravotním stavu, do druhé 63 želv ve špatném zdravotním stavu vyžadujícím ošetření, do třetí se dostaly želvy nevyžadující toho času léčebnou péči. Želvy z první skupiny byly oslabeny herpesvirovou infekcí provázenou hnisavým výtokem z dutiny nosní, serózním výtokem z očí, záněty dutiny ústní, inapetencí. Nasadili jsme jim antibiotika, provedli rehydrataci a lokální ošetření. Do druhé skupiny jsme zařadili želvy dehydratované (serózní výtok z očí), v horším výživném stavu, v některých případech s měkkým krunýřem. Sondou jsme jim podávali roztoky obsahující vitamíny a roborancia a dle potřeby jsme prováděli výplachy očí. Třetí skupina želv v relativně dobrém zdravotním stavu dostávala plnohodnotnou krmnou dávku doplněnou vitamíny a minerály dle receptury užívané v zoo. Vyšetření na Veterinární a farmaceutické univerzitě v Brně objevilo v trusu želv endoparazity rodu Strongylus. Společně s prof. MVDr. Zdeňkem Knotkem, CSc., z VFU Brno jsme 18. 8. 2004 individuálně odčervili přípravkem Paraquistel 270 želv. Druhý den po zákroku byli endoparazité v trusu makroskopicky identifikovatelní. Ve spolupráci s Výzkumným ústavem veterinárního lékařství Brno jsme u 15% jedinců diagnostikovali infekci bakteriemi rodu Salmonella.

Dva kusy ze zhruba třísetčlenné skupiny zadržených želv zelenavých / Two specimen of about 300 detained Hermann's tortoises (Foto: Eduard Stuchlík)

Vzhledem k popsanému stavu zabavených želv bylo jasné, že ne všechna zvířata se dožijí vyššího věku. Želvy, které následně uhynuly, pocházely převážně z první a druhé skupiny, jednalo se tedy o zvířata ve špatném výživném a zdravotním stavu s oslabenou imunitou. Imunitní systém podlehl herpesvirové infekci (časté onemocnění při větší koncentraci zvířat) a salmonelóze (u želv spíše podmíněný patogen). K 31. 12. 2004 uhynulo z uvedených důvodů 101 želv zelenavých a jedna želva čtyřprstá. Na další postup v celé kauze tak čekalo 188 želv zelenavých a 3 želvy čtyřprsté.

V roce 2005, popřípadě 2006, se chovatelský úsek chce věnovat především dokončení rozpracované části komplexu Beringia. Jedná se hlavně o nový velký přírodní výběh pro medvědy hnědé (*Ursus arctos*), losy evropské (*Alces alces alces*) a rysy kanadské (*Lynx canadensis*). Některé stávající voliéry a ubikace bychom rádi zvětšili, zrekonstruovali a upravili pro severské druhy, které by nahradily některé druhy stávající. Chceme získat sovice krahujové (*Surnia ulula*), puštíky bělavé (*Strix uralensis*) nebo vousaté (*Strix nebulosa*) a také některé malé šelmy, jako manuly (*Otocolobus manul*), skunky pruhované (*Maphitis mephitis*) či kočky divoké (*Felis silve-*

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 24

stris). Zajímáme se o účast na projektu reintrodukce koček divokých do Jeseníků a Beskyd. Uskutečnil by se ve spolupráci s ostatními zoologickými zahradami sdruženými v UCSZ a také společně s orgány ochrany přírody, jako jsou správy chráněných krajinných oblastí, Agentura ochrany přírody a krajiny a Český svaz ochránců přírody. Postupně se bude též měnit druhová skladba chovaných zvířat tak, aby odpovídala záměrům chovatelské koncepce. Například rajon ptačinec hodláme co nejvíce vyhradit australské fauně a v teráriu (Tropickém království) se snažíme rozmnožovat a také nově získávat především druhy karibské a jihoamerické oblasti. V této části zoo plánujeme také úpravu bývalé ubikace gepardů na vytápěné zázemí pro tapíry jihoamerické (*Tapirus terrestris*), které bychom samozřejmě i s okolním výběhem rádi v dohledné době osídlili párem zvířat tohoto druhu.

Dalším úkolem pro nadcházející období je adaptace dnes již nevyhovujících výběhů a ubikací s cílem zvýšit pohodu chovaných zvířat. Prvním krokem by měl být odchod páru medvědů hnědých (*Ursus a. arctos*) s jejich mládětem –

Zvířata chováme v naší zoo také v rámci STANICE MLADÝCH PŘÍRODOVĚDCŮ (SMP). K 31. 12. 2004 SMP chovala 39 obratlovců ve 23 druzích a také dva druhy bezobratlých. Orientační seznam zvířat ve SMP uvádí následující tabulka:

	druh	latinsky	počet kusů	M	F	UNK
1	Andulka	*Melopsittacus undulatus*	2	1	1	0
2	Ára ararauna	*Ara ararauna*	1	1	0	0
3	Blavor žlutý	*Ophisaurus apodus*	2	0	0	2
4	Fretka	*Mustela furo*	1	0	1	0
5	Gekončík noční	*Eublepharis maculaticus*	2	0	0	2
6	Hrdlička chechtavá	*Streptopelia roseogrisea*	2	0	0	2
7	Ještěrka zelená	*Lacerta viridis*	1	0	0	1
8	Kanár divoký f. domácí	*Serinus canaria mph. Domestica*	1	0	0	1
9	Korálovka pruhovaná kalifornská	*Lampropeltis getulus californiae*	1	0	0	1
10	Korálovka sedlatá sinaloaská	*Lampropeltis triangulum sinaloae*	1	0	0	1
11	Korela	*Nymphicus hollandicus*	1	0	1	0
12	Křeček zlatý	*Mesocricetus auratus*	1	0	0	1
13	Křečík Roborovského	*Phodopus roborowski*	1	0	0	1
14	Myš bodlinatá	*Acomys cahirinus*	3	0	0	3
15	Myš zebrovaná	*Lemniscomys barbarus*	1	0	0	1
16	Oblovka velká	*Achatina fulica*	3	0	0	3
17	Osmák degu	*Octodon degu*	2	0	0	2
18	Pískomil mongolský	*Meriones unquienratus*	5	0	0	5
19	Scink šestipruhý	*Chalcides sexlineatus*	2	0	0	2
20	Užovka	*Thamnophis sirtalis*	1	0	0	1
21	Užovka červená	*Elaphe guttata*	2	0	0	2
22	Užovka domácí	*Boaedon fuiginesis*	3	0	0	3
23	Užovka maurská	*Natrix maurica*	1	0	0	1
24	Zlatohlávek panterový	*Gymnetis pantherina*	5	0	0	5
25	Žebrovník Waltlův	*Pleurodeles waltli*	2	0	0	2

Pozn.: Zvířata ze SMP jsou také začleněna do celkových tabulek pro celou zoo a seřazena dle zoologického systému.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 25

samičkou. Pokud by se nepodařilo přemístit hnědé medvědy mimo zoo, jsme připraveni upravit výběh vlků kanadských tak, aby únikové zóny umožnily koexisteci obou druhů ve společném prostoru. Vzhledem k poměrně velké rozloze výběhu vlků by tato „nouzová“ varianta mohla být úspěšná. Umožnila by rekonstrukci ubikací a výběhu po hnědých medvědech pro medvědy lední (*Ursus maritimus*). Ti by se měli do těchto míst přestěhovat z jejich už nevyhovující expozice, která by naopak po nezbytných úpravách dobře posloužila paviánům anubi (*Papio anubis*). Tak by se dále uvolnil jeden ze dvou pavilonů opic, který bychom po náležitých úpravách chtěli celý vyhradit šimpanzům (*Pan troglodytes*). Popsané úpravy expozic s následným stěhováním zvířat, interně nazývané „kulový blesk“, by znamenaly další výrazný krok v přeměně areálu v moderní zoologickou zahradu.

Chceme též pokračovat v úpravách zařízení pro kopytníky. Již v roce 2004 jsme začali zvětšovat plochu výběhu bizonů amerických (*Bison bison*), rušivý plot podél návštěvnické trasy nahradí příkop. Stejné úpravy budou pokračovat i v dalších částech zoo, a tak se nové podoby dočkají také výběhy velbloudů dvouhrbých (*Camelus ferus bactrianus*) a lam guanako (*Lama guanicoe*), posléze losů evropských (*Alces alces alces*) a dalších kopytníků.

Z důvodů nevyhovujícího welfare byl v naší zoo dočasně pozastaven chov lvů a také jaguárů. V současné době nepočítáme nadále ani s chovem pum. Jejich zařízení bychom rádi využili k chovu menších druhů koček (nejspíše evropských rysů).

Z dalších plánovaných dovozů zvířat bych rád jmenoval například samici jeřába mandžuského (*Grus japonensis*) ze Zoo Moskva, čtyři samice soba polárního (*Rangifer tarandus*) – dvě ze Zoo Rhenen a dvě z Tierparku Berlín –, samici kasuára přilbového (*Casuarius casuarius*) ze Zoo Riga, pár kozorožců sibiřských (*Capra ibex sibirica*) ze Zoo Nikolajev, samici zebry Chapmanovy (*Equus b. chapmanii*) ze Zoo Drážďany atd.

Věříme, že s pomocí těchto importů, ale též již realizovaných dovozů, stejně jako díky výše zmíněné další spolupráci se Zoo Colombo zvýšíme genetickou diverzitu populací uvedených taxonů a současně zkvalitníme celý chov v naší zoologické zahradě.

Ing. Daniel Zeller, Ph.D.

SUMMARY: The number of animals kept by the Brno Zoo on 31st December 2004 (including those loaned to the Brno Zoo, those at the CITES detention centre, at the detention centre for handicapped animals and those at the Station of Young Natural Scientists) was 82 vertebrates (188 species), including 291 mammals (80 species), 144 birds (55 species), 339 reptiles (49 species), 2 amphibians (1 species), 45 fish (3 species and forms). We also kept a couple of invertebrate species at the Station. Together with the animals from the Permanent Aquaristic Exhibition (where there are mostly fish, of course) the total number of animals kept at the Brno Zoo on 31st December 2004 was: 2143 vertebrates (277 species) including 291 mammals (80 species), 147 birds (55 species), 344 reptiles (50 species), 12 amphibians (2 species) and 1349 fish in 90 species and forms. We also kept 26 invertebrates in 9 species.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 26

Chovatelský úsek

Animal Breeding Department

We must mention three events from the Animal Breeding Department. Surely the most important was an exchange transfer with the Department of National Zoological Gardens Dehiwala, Colombo, Sri Lanka. For a Przewalski Horse stallion and a Chapman's Zebra we got a non-related pair of Sri Lanka Leopards (*Panthera pardus kotiya*). The female comes from the wild, and so do male's parents. We hope they'll breed at the Brno Zoo and we'll be therefore able to help other zoos by bringing some new blood into the EEP. Second of the important things was an opening of a large Mackenzie Valley Wolves (*Canis lupus occidentalis*) exhibit that imitates the nature. We placed into this exhibit a male called Siegfried, brought earlier from the Nürnberg Zoo. There Siegfried met our female, which is slightly older. By this we hope to have re-established the breeding of Wolves at our zoo. We presume, that the first wolf cubs could appear during the spring of 2005.

Third important thing was integrating the Permanent Aquaristic Ehibition into the Animal Breeding Department (it used to be independent, under the control of the zoo's management). After establishing a CITES centre for the animals taken away by state authorities, the Station for handicapped animals (for wounded animals from among our fauna), a branch of a Dog Rescue Center and after the opening of a hippodrome has the field of keepers activities even increased. But, due to the fact, that the Aquaristic Exhibition is in a very bad state from both technical and keepers' point of wiev, a lot of problems occured as well.

The breeding success of 2004 was the birth of a female North American Porcupine (*Erethizon dorsatum*). Among other births we can mention e. g. the birth of a female Brush-Tailed Bettong (*Bettongia penicillata*), twins (1, 1) of Golden-handed Tamarin (*Saguinus midas*), a female Suricate (*Suricata suricatta*), 6 youngs of Plains Prairie Dog (*Cynomys ludovicanus*), 2 youngs of Canadian Beavers (*Castor canadensis*), 2 hatchlings of Knigh Anole (*Anolis equestris*), 17 hatchlings of Jackson's Chameleon (*Chamaeleo jacksonii*), 6 hatchlings of Rhino Iguana (*Cyclura cornuta*) and 23 hatchlings of Green Iguana (*Iguana iguana*).

Out of the EEP species the Brno Zoo kept on 31st December 2004 these 18 species or subspecies of mammals, birds and reptiles: Addax (*Addax nasomaculatus*), Gelada Baboon (*Theropithecus gelada*), Cheetah (*Acinonyx jubatus*), Cuban Boa (*Epicrates angulifer*), Kiang (*Equus kiang holdereri*), Brush-Tailed Bettong (*Bettongia penicillata*), Sand Cat (*Felis margarita harrisoni*), Kulan (*Equus h. kulan*), Ruffed Lemur (*Varecia variegata*), Sri Lanka Leopard (*Panthera pardus kotiya*), Bali Mynah (*Leucopsar rothschildi*), Sulawesi Crested Macaque (*Macaca n. nigra*), White-tailed Sea-eagle (*Haliaetus albicilla*), Somali Wild Ass (*Equus a. somaliensis*), Sumatran Tiger (*Panthera tigris sumatrae*), Maned Wolf (*Chrysocyon brachyurus*), Grewy's Zebra (*Equus grevyi*), Reticulated Giraffe (*Giraffa c. reticulata*).

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 27

CMYK

SEZNAM CHOVANÝCH ZVÍŘAT

LIST OF ANIMALS KEPT

ČESKÝ NÁZEV LATINSKÝ NÁZEV	1. 1. 2004	NAROZENÍ / BIRTH	PŘÍCHOD / ARRIVAL *	ÚHYN / DEATH	ODCHOD / DEPARTURE **	JINÉ ÚBYTKY / OTHER DECREMENTS ***	31. 12. 2004	POZNÁMKA	CITES	EEP, ISB, ESB
SAVCI / *MAMMALS*										
řád: vačnatci (Marsupialia)										
Vakoplšík létavý *Acrobates pygmaeus*	14,0		0,15	1,4			13,11	13,0 deponace ze Zoo Poznaň		
Klokánek králíkovitý *Bettongia penicillata*	1,1	0,1	0,1				1,3		I	EEP, ISB, RDB
Klokánek krysí *Potorous tridactylus*	1,0						1,0			
Klokan rudokrký *Macropus rufogriseus*	2,3	0,3					2,6	+ 1,0 deponace v Zoo Hodonín		
řád: hmyzožravci (Insectivora)										
Ježek západní *Erinaceus europaeus*	0,0,12		14	9		12	0,0,5	ZC		
Ježek východní *Erinaceus concolor*	0,0,3		5	5		0,0,2	0,0,1	ZC		
Ježek spp. *Erinaceus spp.*	0,0,7		58	27		21	0,0,17	ZC		
řád: letouni (Chiroptera)										
Kaloň indočínský *Pteropus hypomelanus*	0,1						0,1		II	
Netopýr rezavý *Dictallus noctula*	0,0		0,0,2	0,0,2			0	ZC		
Netopýr hvízdavý *Pipistrellus pipistrellus*	0,0,5		1	6			0	ZC		
řád: primáti (Primates)										
Lemur běločelý *Eulemur fulvus albifrons*	4,1						4,1	2,1 deponace ze Zoo Olomouc	I	
Lemur vari *Varecia variegata*	1,1		1,0	0,1			2,0	1,0 deponace ze Zoo Olomouc	I	EEP, ISB
Kosman zakrslý *Callithrix pygmaea*	1,1	0,0,1	1,1	1,0,1	0,1		1,1	1,0 deponace ze Zoo Plzeň	II	
Tamarín žlutoruký *Saguinus midas*	1,1	1,1					2,2		II	ESB
Kotul veverovitý *Saimiri sciureus*	2,1						2,1		II	
Kočkodan světlobřichý *Cercopithecus petaurista*	0,0						0,0	+ 0,1 deponace v Záchranné stanici Zelené Vendolí	II	
Kočkodan husarský *Erythrocebus patas*	0,1				0,1		0,0	+ 0,1 deponace v Záchranné stanici Zelené Vendolí	II	
Kočkodan zelený *Chlorocebus aethiops sabaeus*	1,0				1,0		0,0	+ 1,0 deponace v Záchranné stanici Zelené Vendolí	II	
Makak chocholatý *Macaca nigra nigra*	2,1						2,1		II	EEP, ISB
Mandril *Papio sphinx*	1,1						1,1	+ 0,2 deponace	I	ESB
Pavián anubi *Papio anubis*	2,5						2,5	+ 0,1 deponace v Zoo Moskva	II	
Dželada *Theropithecus gelada*	1,0						1,0		II	EEP, ISB
Šimpanz *Pan troglodytes*	1,3						1,3	1,1 deponace ze Zoo Bojnice	I	
řád: šelmy (Carnivora)										
Fenek *Fennecus zerda*	1,0						1,0	deponace ze Zoo Praha	II	ESB
Liška obecná *Vulpes vulpes*	1,1			1,0,1			2,1,1	ZC		
Pes pralesní *Speothos venaticus*	0,0						0,0	+ 0,1 deponace v Zoo Kaunas	I	EEP, ISB
Psík mývalovitý *Nyctereutes procyonoides*	0,1						0,1			
Nosál bělohubý *Nasula narica*	0,0		1,0				1,0		III	
Vlk hřivnatý *Chrysocyon brachyurus*	1,1						1,1		II	EEP, ISB
Vlk kanadský *Canis lupus occidentalis*	0,2		1,0	0,1			1,1		II	
Medvěd hnědý *Ursus arctos*	1,2						1,2		II	ESB
Medvěd lední *Ursus maritimus*	1,1						1,1		II	ISB

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 28

Mýval severní *Procyon lotor*	1,0					1,0	0,0	+ 1,0 deponace v záchranné stanici Praha		
Fretka *Mustela furo*	1,0		0,1			1,0	0,1	SMP		
Kuna skalní *Martes foina*	0,0		0,0,6	0,0,4		0,0,2	0,0	ZC		
Jezevec lesní	0,0						0,0	+ 1,2 deponace		
Ovíječ skvrnitý *Paradoxurus hermaphroditus*	1,2						1,2	0,2 deponace ze Zoo Dvůr Králové	III	
Surikata *Suricata suricatta*	3,3	0,1,2		0,0,2	0,1	0,1	3,2	+ 3,1 dep. u soukr. chovatele		
Gepard *Acinonyx jubatus*	0,1						0,1		I	EEP, ISB
Kočka bažinná *Felis chaus*	0,0						0,0	+ 1,1 deponace v Zoo Krakow	II	
Kočka bengálská *Prionailurus bengalensis*	1,1						1,1	+ 1,1 v deponaci	II	
Kočka krátkouchá *Prionailurus euptilurus*	1,0						1,0	1,0 deponace ze Zoo Ústí n/Lab	II	
Kočka pouštní *Felis margarita harrisoni*	1,1						1,1	+ 0,1 deponace	II	EEP, ISB
Kočka rybářská *Prionailurus viverrinus*	1,0					1,0	0,0	+ 0,2 deponace	II	EEP, ISB
Serval *Leptailurus serval*	0,0						0,0	+ 1,1 deponace	II	
Rys evropský *Lynx lynx lynx*	1,0						1,0	+ 1,0 deponace v Zoo Děčín	II	ESB
Rys kanadský *Lynx canadensis*	1,1						1,1		II	
Puma *Puma concolor*	1,0						1,0		II	
Lev berberský *Panthera leo leo*	0,0,						0,0	+ 1,0 deponace v Zoo Les Sables d'Olonne	II	
Levhart cejlonský *Panthera pardus kotiya*	1,1		1,1		1,0		1,2	+ 0,1 deponace v Zoo Ostrava	I	EEP, ISB
Tygr sumaterský *Panthera tigris sumatrae*	2,0						2,0	+ 1,0 deponace v Zoo Lisabon	I	EEP, ISB
Lachtan jihoafrický *Arctocephalus pusillus*	1,2						1,2	0,1 deponace ze Zoo Praha	II	
řád: lichokopytníci (Perissodactyla)										
Osel somálský *Equus asinus somaliensis*	1,0						1,0	deponace z TP Berlín	I	EEP, ISB
Kiang *Equus kiang holdereri*	2,3						2,3	0,1 deponace ze Zoo Praha	II	EEP, ISB
Kulan *Equus hemionus kulan*	0,2						0,2		II	EEP, ISB
Pony shetlandský *Equus caballus f. caballus*	1,3						1,3			
Pony jezdecký *Equus caballus*	0,0		1,1				1,1	valach		
Kůň Převalského *Equus przewalskii*	0,0		1,0		1,0		0,0		I	EEP, ISB
Zebra Chapmanova *Equus burchelli chapmani*	3,2				2,0		1,2			
Zebra Grévyho *Equus grevyi*	1,1		0,1				1,2	+ 1,0 deponace v Zoo Praha	I	EEP, ISB
řád: sudokopytníci (Artiodactyla)										
Velbloud dvouhrbý *Camelus ferus bactrianus*	2,2	1,1	0,2	1,1	1,0		1,4	+ 1,0 deponace v Zoo Plzeň; 0,1 deponace ze Zoo Bratislava		
Lama guanako *Lama guanicoe*	1,5					1,0	0,5		II	
Lama krotká *Lama glama*	2,7	1,3			1,3		2,7	+ 1,1 v deponaci		
Žirafa síťovaná *Giraffa c. reticulata*	1,2						1,2			EEP, ESB
Los evropský *Alces alces alces*	1,3			0,1			1,2			
Sob polární *Rangifer tarandus*	1,1						1,1	0,1 deponace ze Zoo Schönbrunn		
Jelen sibiřský *Cervus elaphus sibiricus*	1,1		0,2				1,3	+ 1,0 deponace mimo Zoo		
Jelen milu *Elaphurus davidianus*	1,2						1,2	0,2 deponace ze Zoo Chomutov + 0,1 deponace v Zoo Katowice		
Adax *Addax nasomaculatus*	3,0					1,0	2,0		I	EEP, ISB
Pakůň modrý *Connochaetes taurinus taurinus*	2,6	1,1			1,3		2,4			
Paovce hřivnatá *Ammotragus lervia*	2,5	3,2		1,1			4,6		II	
Takin indický *Budorcas taxicolor taxicolor*	1,2						1,2		II	
Koza domácí *Capra hircus*	0,0		0,3				0,3			
Koza domácí - kamerunská *Capra hircus*	1,5	2,3	0,2	0,1	1,4		2,5	+ 0,1 deponace mimo Zoo		
Koza šroubořohá *Capra falconeri*	1,0				1,0		0,0	+ 1,0 deponace v Zoo Hodonín	I	ESB
Kozorožec sibiřský *Capra sibirica*	4,7	2,2		0,2	1,0	2,0	3,7			
Bizon *Bison bison*	1,3						1,3			

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 29

Ovce domácí - Jákobova *Ovis aries f. domestica*	0,0		1,2	0,1			1,1			
Ovce domácí - cigája *Ovis aries f. domestica*	0,2						0,2			
Ovce domácí - kříženec *Ovis aries f. domestica*	0,1	3,0			2,0		1,1			
Ovce kamerunská *Ovis aries f. domestica*	2,2	2,1	0,2		1,1		3,4			
řád: hlodavci (Rodentia)										
Veverka Prévostova *Callosciurus prevostii*	1,1						1,1			
Psoun préríový *Cynomys ludovicianus*	1,2	0,0,6					1,2,6			
Veverka obecná *Sciurus vulgaris*	0,0		0,0,4	0,0,1		0,0,3	0,0	ZC		
Bobr kanadský *Castor canadensis*	1,1,3	0,0,2	0,0,1				1,1,4	1,1,3 deponace ze Zoo Chomutov		
Bobr evropský *Castor fiber*	0,0		0,1			0,1	0,0	ZC		
Křeček zlatý *Mesocricetus auratus*	0,0,1						0,0,1	SMP		
Křečík Roborovského *Phodopus roborowskii*	0,0,2			0,0,1			0,0,1	SMP		
Pískomil mongolský *Meriones unguiculatus*	0,0,5						0,0,5	SMP		
Myš bodlinatá *Acomys cahirinus*	0,0,3						0,0,3	SMP		
Myš zebrovaná *Lemniscomys barbarus*	0,0,2			0,0,2			0,0,0	SMP		
Dikobraz běloocasý *Hystrix leucura*	0,0						0,0	+ 1,1 deponace v Zoo Bratislava	III	
Urzon kanadský *Erethizon dorsatum*	1,1	0,1			0,1		1,1			
Nutrie *Myocastor coypus*	0,0		1,2				1,2			
Mara stepní *Dolichotis patagonum*	2,2			1,0			1,2			
Kapybara *Hydrochaeris hydrochaeris*	3,1				2,0		1,1	+ 0,1 v Zoo Jihlava		
Sysel obecný *Spermophylus citellus*	0,0		2,0				2,0			
Osmák degu *Octodon degus*	0,0,2						0,0,2	SMP		
řád: zajíci (Lagomorpha)										
Králík domácí - zakrslý *Oryctolagus cuniculus f. domesticus*	1,0					1,0	0,0			

PTÁCI/BIRDS

řád: pštrosi (Struthioformes)										
Pštros dvouprstý *Struthio camelus*	1,1,1		0,1		0,0,1		1,2	1,1,1 deponace		
řád: nanduové (Rheiformes)										
Nandu pampový *Rhea americana*	1,2				0,1		1,1		II	RDB
řád: kasuárové (Casuariiformes)										
Emu hnědý *Dromaius novaehollandiae*	1,1						1,1			
Kasuár přilbový *Casuarius casuarius*	1,0						1,0	+ 1,0 dep. v Zoo Varšava		ESB, RDB
řád: veslonozí (Pelecaniformes)										
Kormorán velký *Phalacrocorax carbo*	0,0		0,0,1			0,0,1	0,0	ZC		
řád: brodiví (Ciconiiformes)										
Bukač velký *Botaurus stellaris*	0,0		0,0,1			0,0,1	0,0	ZC		
Čáp bílý *Ciconia ciconia*	0,0		0,0,7			0,0,6	0,0,1	ZC		
Ibis posvátný *Threskiornis aethiopicus*	4,2,4	0,0,2					4,2,6		III	
Volavka popelavá *Ardea cinerea*	0,0		0,0,1			0,0,1	0,0	ZC		
řád: vrubozobí (Anseriformes)										
Berneška bělolící *Branta leucopsis*	0,0						0,0	+ 1,0 dep. v Zoo Vyškov		
Husa velká *Anser anser*	0,0						0,0	+ 1,1 dep. v Zoo Vyškov		
Husice magellanská *Chloephaga picta*	1,1						1,1			
Kachna bahamská *Anas bahamensis*	1,1						1,1			

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 30

Seznam chovaných zvířat

List of animals kept

Kachna divoká *Anas platyrhynchos*	0,0		0,0,1			0,0,1	0,0	ZC		
Kachnička mandarinská *Aix galericulata*	2,2						2,2			
Labuť černá *Cygnus atratus*	0,0						0,0	+ 0,0,1 dep. v Zoo Vyškov		
Zrzohlávka rudozobá *Netta rufina*	1,0						1,0			
řád: dravci (Falconiformes)										
Jestřáb lesní *Accipiter gentilis*	0,0		0,1,2	0,0,1		0,1,1	0,0	ZC	II	
Káně Harrisova *Parabuteo unicinctus*	1,1						1,1		II	
Káně lesní *Buteo buteo*	0,1,2		0,0,3			0,0,3	0,1,2	ZC	II	
Krahujec obecný *Accipiter nisus*	0,0		1,2			1,2	0,0	ZC	II	
Moták pochop *Circus aeruginosus*	1,2		0,0,3			0,1,3	1,1		II	
Orel bělohlavý *Haliaeetus leucocephalus*	1,0						1,0		I	
Orel kamčatský *Haliaeetus pelagicus*	0,0		1,0				1,0		II	ESB
Orel mořský *Haliaeetus albicilla*	0,0		0,1				0,1	+ 0,1 dep.	I	EEP, ISB
Poštolka obecná *Falco tinnunculus*	0,0		2,0,34	0,0,2		2,0,32	0,0	ZC	II	
Raroh velký *Falco cherrug*	1,1						1,1		II	
Sokol stěhovavý *Falco peregrinus*	0,1						0,1		I	
řád: hrabaví (Galliformes)										
Hoko červený *Crax rubra rubra*	1,1						1,1	0,1 dep. ze Zoo Dortmund	III	
Koroptev korunkatá *Rollulus rouloul*	0,0		0,1				0,1		III	
Koroptev polní *Perdix perdix*	0,0		0,1,1	0,0,1		0,1,0	0,0	ZC		
Páv korunkatý *Pavo cristatus*	2,1,1		0,1	0,1			2,2	+ 1,0 dep. u soukr. chovatele		
řád: dlouhokřídlí (Charadriiformes)										
Racek stříbřitý *Larus argentatus*	0,0						0,0	+ 0,0,1 dep. v Zám. Kynžvart		
řád: měkkozobí (Columbiformes)										
Hrdlička chechtavá *Streptopelia roseogrisea*	0,0,3			0,0,1			0,0,2	SMP	III	
Hrdlička jihoasijská *Streptopelia tranguebarica*	0,0		1,1				1,1			
Hrdlička zahradní *Streptopelia decaocto*	0,0		0,0,4	0,0,1		0,0,3	0,0	ZC		
řád: papoušci (Psittaciformes)										
Amazoňan kubánský *Amazona leucocephala*	0,0						0,0	+ 1,0 dep. v Zoo Hodonín	I	
Amazoňan modročelý *Amazona aestiva*	1,1						1,1		II	
Ara ararauna *Ara ararauna*	3,1				1,1		2,0	+ 2,1 v deponaci	II	
Ara horský *Primolius couloni*	1,0						1,0		I	
Ara maracana *Primolius maracana*	1,1			0,1			1,0		I	
Ara zelenokřídlý *Ara chloroptera*	1,1						1,1		II	
Aratinga černohlavý *Nandayus nenday*	0,1						0,1		II	
Barnard zelený *Barnardius barnardi*	1,0			1,0			0,0		II	
Eklektus různobarvý *Eclectus roratus polychloros*	0,0		0,2				0,2		II	
Kakadu bílý *Cacatua alba*	0,1		2,0				2,1		II	
Kakadu Goffinův *Cacatua goffini*	4,0						4,0		I	
Korela chocholatá *Nymphicus hollandicus*	0,0		1,1	1,0			0,1			
Neofema ozdobná *Neophema elegans*	0,0,6			0,0,4			0,0,4		II	
Nestor kea *Nestor notabilis*	1,1						1,1	dep. ze Zoo Stuttgart	II	ESB
Papoušek horský *Polytelis anthopeplus*	2,0			1,0			1,0	+ 1,0 dep. u soukr. chovatele	II	
Papoušek královský *Alisterus scapularis*	1,2						1,2		II	
Papoušek šedý – žako kongo *Psittacus erithacus erithacus*	0,0						0,0	+ 6,5 v deponaci	II	
Papoušek šedý – žako liberijský *Psittacus erithacus timneh*	10,13,1				2,2	0,0,1	8,11	2,2 deponace	II	
Papoušek šedý – žako ostrovní *Psittacus erithacus princeps*	1,9				1,3		0,6		II	

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 31

Papoušek vlnkovaný *Melopsittacus undulatus*	10,7,48	0,0,7		6,6,18	3,0,37		1,1	+ 3,0,42 deponace na VFU Brno		
Papoušek zpěvavý *Psephotus haematonotus*	5,3	0,0,1		0,1,1			5,2	+ 1,0 dep. u soukr. chovatele	II	
Rozela Pennantova *Platycercus elegans*	1,1			1,1			0,0		II	
Rozela pestrá *Platycercus eximius*	0,1		1,0	0,1			1,0		II	
Vasa velký *Coracopsis vasa*	2,1				1,0		1,1		II	
řád: sovy (Strigiformes)										
Kalous ušatý *Asio otus*	0,0,2		0,0,3	0,0,2		0,0,1	0,0,2	ZC	II	
Puštík obecný *Strix aluco*	0,0,1		0,0,3	0,0,1		0,0,1	0,0,2	+ 0,1 dep. Kynžvart	II	
Sova pálená *Tyto alba*	2,2						2,2		II	
Sovice sněžní *Nyctea scandiaca*	1,1						1,1	+ 0,1 dep. Kynžvart	II	
Sýček obecný *Athene noctua*	0,2		1,0		0,1		1,1		II	
Výr viržinský *Bubo virginianus*	0,0						0,0	+ 1,0 dep. u soukr. chovatele	II	
Výreček malý *Otus scops*	1,1		0,1	1,0			0,2		II	
řád: svišťouni (Apodiformes)										
Rorýs obecný *Apus apus*	0,0		0,0,9	0,0,3		0,0,6	0,0,0	ZC		
řád: srostloprstí (Coraciiformes)										
Ledňák obrovský *Dacelo novaeguineae*	0,0		1,1				1,1			
řád: šplhavci (Piciformes)										
Strakapoud prostřední *Dendrocopos medius*	0,0		0,0,3	0,0,1		0,0,2	0,0	ZC		
řád: pěvci (Passeriformes)										
Brhlík lesní *Sitta europaea*	0,0		0,0,1			0,0,1	0,0	ZC		
Dlask tlustozobý *Coccothraustes coccothraustes*	0,0		0,0,4	0,0,1		0,0,3	0,0	ZC		
Drozd zpěvný *Turdus philomelos*	0,0		0,0,8	0,0,4		0,0,4	0,0	ZC		
Havran polní *Corvus frugilegus*	0,0		0,0,2	0,0,2			0,0	ZC		
Jiřička obecná *Delichon urbica*	0,0		0,0,6	0,0,3		0,0,3	0,0	ZC		
Kanár divoký f. domácí *Serinus canaria mph. domestica*	0,0,1						0,0,1	SMP		
Kavka obecná *Corvus monedula*	0,0		0,0,1			0,0,1	0,0	ZC		
Kos černý *Turdus merula*	0,0		0,1,2	0,1		0,0,2	0,0	ZC		
Krkavec velký *Corvus corax*	2,0						2,0			
Majna Rotschildova *Leucopsar rotschildi*	0,0		1,1				1,1		I	EEP, ISB
Pěnice černohlavá *Sylvia atricapilla*	0,0		1,0,2	1,0,2			0,0	ZC		
Pěnkava obecná *Fringilla coelebs*	0,0		0,0,2			0,0,2	0,0	ZC		
Pita kápová *Pitta sordida*	0,0		1,0				1,0			
Sojka obecná *Garrulus grandarius*	0,0		0,0,7	0,0,1		0,0,6	0,0	ZC		
Sýkora modřinka *Parus caeruleus*	0,0		0,0,1	0,0,1			0,0	ZC		
Sýkora koňadra *Parus major*	0,0		0,0,3	0,0,3			0,0	ZC		
Vlaštovka obecná *Hirundo rustica*	0,0		0,0,2			0,0,2	0,0	ZC		
Zebřička pestrá *Taeniopygia guttata*	1,0	0,0,2	4,3			1,3	2,0			
Zvonek zelený *Carduelis chloris*	0,0		0,0,1	0,0,1			0,0	ZC		

PLAZI/*REPTILES*

řád: želvy (Testudinata)										
Tereka africká *Pelomedusa subrufa*	0,1						0,1		III	
Tereka hnědá *Pelusios castaneus*	1,1			0,1			1,0		III	
Kajmanka supí *Macroclemys temminckii*	1,0						1,0	+ 1,0 dep. v Zoo Ústí n/Lab		RDB
Kožnatka severoamerická *Apalone spinifera spinifera*			1,1				1,1			
Orlície bornejská *Orlitia borneensis*	0,7		1,0				1,7		II	ESB, RDB

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 32

Seznam chovaných zvířat

List of animals kept

Želva bahenní *Emys orbicularis*	1,0						1,0	ZC		RDB
Želva nádherná *Trachemys scripta elegans*	3,4,4		0,1				3,5,4			RDB
Želva ostnitá *Heosemys spinosa*	0,3		1,0				1,3		II	ESB, RDB
Želva velká *Heosemys grandis*	0,1						0,1		II	ESB, RDB
Želva amboinská *Cuora amboinensis*	1,1						1,1		II	ESB, RDB
Želva vroubená *Testudo marginata*	2,2,4			0,0,1			2,2,3		II	
Želva zelenavá *Testudo hermanni*	0,0,1		0,1,290	0,1,100	0,0,1		0,0,190	z MŽP 0,0,289	II	RDB
Želva pardálí *Geochelone pardalis*	1,1						1,1		II	
Želva pavoukovitá *Pyxis arachnoides*	0,0		0,0,6				0,0,6	deponace ze Zoo Vídeň	I	RDB
Želva paprsčitá *Geochelone radiata*	0,0		1,1				1,1	0,1 deponace ze Zoo Vídeň 1,0 deponace ze Zoo Plzeň	I	ESB
Želva čtyřprstá *Testudo horsfieldii*	0,0		0,0,7	0,0,3			0,0,4	z MŽP 0,0,4	II	RDB
řád: krokodýlové (Crocodylia)										
Kajman brýlový paraguayský *Caiman crocodilus yacare*	1,3			0,1			1,2	0,2 deponace od soukromého chovatele	II	
Krokodýl čelnatý *Osteolaemus tetraspis*	1,1			0,1			1,0	deponace ze Zoo Praha	I	RDB
Kajmánek trpasličí *Paleosuchus palpebrosus*	0,0		1,1,3				1,1,3		II	
Krokodýl nilský *Crocodylus niloticus*	0,1,0						0,1,0		II	
řád: šupinatí (Squamata)										
Agama vodní *Physignathus cocincinus*	1,1,6			1,1,1	0,0,5		0,0,0			
Anakonda velká *Eunectes murinus*	0,0		2,2,2		0,0,2		2,2,0	+ 0,0,2 dep. v Zoo Vídeň	II	
Anolis rytířský *Anolis equestris*	0,0	0,0,2	1,4				1,4,2	+ 1,1 deponace		
Bazilišek zelený *Basiliscus plumifrons*	1,0		0,1				1,1			
Blavor žlutý *Ophisaurus apodus*	0,0,2						0,0,2	SMP		
Gekon obrovský *Gekko gecko*	1,0						1,0			
Gekon zední *Tarentola neglecta*	0,0,2			0,0,2			0,0			
Gekončík noční *Eublepharis macularius*	0,0,2						0,0,2	SMP		
Hroznýš královský *Boa constrictor*	0,1						0,1		II	
Hroznýšovec duhový *Epicrates cenchria*	1,1						1,1		II	
Hroznýšovec kubánský *Epicrates angulifer*	1,0						1,0		II	EEP, ISB, RDB
Chameleon Jacksonův *Chamaeleo jacksonii*	2,4,0	0,0,17		1,1,1			1,3,16	+ 6,4 deponace	II	
Chameleon Mellerův *Chamaeleo melleri*	0,0,2			0,0,1			0,0,1		II	
Ještěrka zelená *Lacerta viridis*	0,0,1						0,0,1	SMP		
Ještěrkovec žlutohrdlý *Gerrhosaurus flavigularis*	1,0						1,0			
Korálovka pruhovaná kalifornská *Lampropeltis getulus californiae*	0,0		0,0,1				0,0,1			
Korálovka sedlatá sinaloiská *Lampropeltis trianqulum sinaloe*	0,0		0,0,1				0,0,1			
Krajta kobercová *Morelia spilota variegatta*	0,0		0,0,2				0,0,2	deponace ze Zoo Vídeň	II	
Krajta královská *Python regius*	0,1						0,1		II	
Krajta zelená *Chondropython viridis*	0,0						0,0	+ 0,1 deponace	II	
Leguán kubánský *Cyclura nubila*	2,5,6				0,0,6		2,5		I	ISB, RDB
Leguán nosorohý *Cyclura cornuta*	1,2,1	0,0,6	1,1		1,2		1,1,7		I	ESB, RDB
Leguán zelený *Iguana iguana*	1,3,17	0,0,23			0,0,40		1,3		II	
Psohlavec zelený *Corallus caninus*	0,0		1,2	1,1			0,1		II	
Scink šestipruhý *Chalcides sexlineatus*	0,0,2						0,0,2	SMP		
Trnorep skalní *Uromastyx acanthinurus*	1,2			0,2			1,0		II	
Užovka amurská *Elaphe schrencki*	0,0						0,0	+ 1,0 deponace		
Užovka červená *Elaphe guttata*	0,0,2						0,0,2	SMP		
Užovka domácí *Boaedon fuliginesis*	0,0,3						0,0,3	SMP		
Užovka maurská *Natrix maurica*	0,0,1						0,0,1	SMP		

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 33

Užovka proužkovaná *Tamnophis sirtalis*	0,0,1						0,0,1	SMP		
Užovka taiwanská *Elaphe taeniura friesei*	1,1						1,1			
Varan nádherný *Varanus ornatus*	0,1						0,1		II	
Varan nilský *Varanus niloticus*	0,0,1			0,0,1			0,0	SMP	II	

OBOJŽIVELNÍCI/*AMPHIBIA*

řád: ocasatí (Caudata)										
Žebrovník Waltlův *Pleurodeles waltli*	0,0,2						0,0,2	SMP		
řád: žáby (Anura)										
Rohatka ozdobná *Ceratophrys ornata*	0,0,2			0,0,2			0,0,0			

RYBY/*FISH*

řád: máloostní (Cypriniformes)										
Piraňa *Serrasalmus gibbus*	4						4			
Piraňa *Serrasalmus nattereri*	38						38			
Piraňa *Serrasalmus rhombeus*	3						3			
řád: ostnoploutví (Perciformes)										
Pestřenec *Lamprologus tetracanthus*	40			40			0			
Tlamovec *Haplochromis borleyi*	3			3			0			
Tlamovec „zebra“ *Pseudotropheus zebra*	4			4			0			
Tlamovec štíhlý *Pseudotropheus elongatus*	10			10			0			
Tlamovec Mooreův *Tropheus moorei*	10			6		4	0			

BEZOBRATLÍ/*INVERTEBRATES*

kmen: měkkýši (Mollusca) **třída: plži (Gastropoda)** **řád: stopkoocí (Stylomatophora)**										
Oblovka velká *Achatina fulica*	0,0,3						0,0,3	SMP		
kmen: členovci (Arthropoda) **třída: hmyz (Insecta)** **řád: brouci (Coleoptera)**										
Zlatohlávek panterový *Gymnetis pantherina*	0,0,5						0,0,5	SMP		

Vysvětlivky / Comments:

* nákup, deponace, dar, výměna/buying, loan, donation, exchange, etc.
** prodej, deponace, výměna, atd./selling, loan, exchange, etc.
*** vyřazení, škodná, únik, krádež, vypuštění/outage, predators, escape, theft, release
SMP = stanice mladých přírodovědců/Station of Young Natural Scientists
ZC = záchranné centrum pro handicapované živočichy/Rescue Station for Handicapped Animals

VETERINÁRNÍ PÉČE

VETERINARY CARE

Ošetření povrchového zranění na jazyku jelena sibiřského / A flesh wound treatment on a tongue of the Siberian red deer (Foto: Martin Braczek)

Stejně jako v minulých letech jsme i v roce 2004 prováděli veterinární preventivní a léčebnou péči ve třech oblastech, a to v souladu s Metodickým návodem Státní veterinární správy č.15/2000, kterým se stanovují podmínky k provádění veterinárního dozoru v zoologických zahradách.

Preventivní péče spočívala v důsledné sanaci areálu i objektů vlastních expozic podle ročního plánu deratizace, dezinfekce a dezinsekce i podle aktuální potřeby. Jarní a podzimní parazitologické depistáže prováděné bezplatně ve spolupráci s Ústavem parazitologie fakulty veterinárního lékařství Veterinární a farmaceutické univerzity (VFU) prokázaly účinnost plošného jarního a podzimního odčervení i zvýšené nároky na zoohygienu a zacházení s odpady živočišného původu.

Deratizační, dezinfekční a dezinsekční opatření probíhala dle aktualizovaného plánu. Tento rok byl hlášen ojedinělý výskyt divokého potkana u pavilonu opic (občasný je únik laboratorních potkanů pro krmné účely). O to větší úsilí jsme věnovali opatření proti výskytu švába amerického v pavilonu Tropické království. Dezinsekční prostředky jsme použili na základě dizertační práce řešící tuto problematiku v Tiergarten Schönbrunn a po konzultaci s firmou DDD servis.

Provedli jsme rozsáhlou preventivní vakcinaci u vybraných druhů zvířat zoologické zahrady. Vakcinovali jsme psovité a kočkovité šelmy v plném rozsahu (kromě infekční peritonitidy u koček, vyžadující intranazální aplikaci), velbloudovité (tetanus, trichofytóza), koňovité (tetanus, chřipka, trichofytóza), žirafy i pakoně (klostridiové infekce) a ptáky (mykoplazmóza, paramyxoviróza). Kvalitu krmiva jsme kontrolovali ve spolupráci se Státním veterinárním ústavem (SVÚ) Brno, vyšetření biologického materiálu s VFU, SVÚ Brno i soukromými laboratořemi. Při vytváření perspektivních chovných skupin a při určování pohlaví nám pomáhala firma Genservis. Pracovníci Městské veterinární správy Brno v průběhu roku pětkrát kontrolovali naplňování Metodického návodu Státní veterinární správy. Ve sledovaném období proběhlo v Zoo Brno licentační řízení, které potvrdilo dodržování vztahujících se předpisů a zákonů, ale i vhodnost chovatelského zázemí. Ve veterinární nemocnici zoologické zahrady kladla kontrola důraz nejen na technický stav budov a vybavení, ale především na vedení dokumentace v souladu s procesem harmonizace s legislativou EU. S uspokojením mohu konstatovat, že nám nebyly vytknuty závažnější nedostatky.

Léčebná péče se soustřeďovala na kmenová zvířata (kromě běžných zákroků jsme provedli 78 zákroků v anestezii), zvířata v záchranném a záchytném centru (v anestezii ošetřeno 42 ptáků a savců). Do záchytného centra jsme 14. 7. 2004 při-

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 35

jali 289 želv Testudo hermanni a čtyři želvy Agryonemis horsfieldi. Intenzivní léčebnou péči (herpesvirová infekce, měkký krunýř, dehydratace) vyžadovalo 72 jedinců. Vypracovali jsme metodiku imobilizace a odběru krve u bobra evropského pro potřeby studia volně žijící populace na území ČR (ing. Aleš Vorel, Vysoká škola zemědělská v Praze).

Distanční imobilizaci jsme díky modernímu zařízení mohli provádět i na požádání obecních úřadů, policie a lesní správy. V rámci úzké spolupráce s Klinikou chorob ptáků, plazů a malých savců VFU se na léčebné péči v Zoo Brno podíleli prof. MVDr. Zdeněk Knotek, CSc., a MVDr. Vladimír Jekl, aby i v době nepřítomnosti kmenového pracovníka byla zajištěna plnohodnotná veterinární péče.

Vědeckovýzkumnou a kulturněpropagační práci jsme orientovali především na přednáškovou činnost prováděnou ve prospěch tří ústavů VFU. Jsme spoluřešiteli grantu přiděleného Agenturou ochrany přírody, který je ve spojení s výukou studentů VFU tematicky zaměřen na péči o hendikepované živočichy a jejich navracení do volné přírody. Jako externí učitel jsem vedl odborné praxe v rámci státnicových bloků studentů VFU. Podíleli jsme se na výuce středoškolských studentů i zájemců o kvalifikační kurzy umožňující v rámci profese manipulovat se zvířaty. S Klinikou chorob ptáků, plazů a malých savců pracujeme na dlouhodobějším výzkumném úkolu, který se zabývá možností diagnostiky úrovně stresu u statisticky významného souboru papoušků žako. Jako spoluautoři příspěvku jsme se aktivně zúčastnili evropské konference EAZWV konané 19. až 23. 5. 2004 v dánském Ebeltoftu.

MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D.

SUMMARY: As well as in the previous years, we have been doing preventive veterinary and curative care in three domains. The preventive care consisted in consequent sanitation of the area and facilities. The spring and autumn parasitology investigation proved the effectivity of the areal dehelminthization. There was a unique appearance of the wild rat near the monkey pavilion reported this year. We undertook a large-scale preventive vaccination of the chosen species of animals. We vaccinated the canine and feline beasts, camels, horses, giraffes, wildebeests and birds. The curative care targeted on the basic animals (except common medical help, we did 78 surgeries in anaesthesia) and animals in the rescue and intercepting centre (42 mammals and birds were treated in anaesthesia). We took 289 Hermann's Tortoises and four Horsfield's Tortoises into the intercepting centre on 14th July 2004. 72 of them needed intense medical care. We elaborated the methodology of the immobilisation and the blood taking of the European Beaver for the study of its wild population in the Czech Republic. The scientific research and culturally-promotional work was mainly targeted on the lectures for the three departments of the Veterinary and Pharmaceutical University. We are fellow-investigators of the grant allocated by the Conservation Agency, which is, together with the education of this university, focused on the handicapped animals care and their return to the nature.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 36

TECHNICKÝ ÚSEK

TECHNICAL DEPARTMENT

Nový výběh vlků kanadských / A new exhibit of the Mackenzie Valley wolf (Foto: Eduard Stuchlík)

Vzhledem k investičním prostředkům svěřeným zoologické zahradě Magistrátem města Brna se technický úsek v roce 2004 zaměřil především na dokončovací práce v rozestavěném výběhu vlků kanadských. Slavnostní otevření nového areálu vlků proběhlo 6. června za účasti primátora města Brna Petra Duchoně.

V hodnoceném roce přidělilo město zoologické zahradě i položky do kategorie strojních investic. Určeny byly k realizaci I. etapy osvětle-

Příchod k vyhlídce do výběhu vlků kanadských (ve výstavbě) / An approach to the viewing area at the Mackenzie Valley exhibit (in progress) (Foto: Martin Braczek)

Příchod k vyhlídce do výběhu vlků kanadských po dokončení / An approach to the viewing area at the Mackenzie Valley exhibit (after completion) (Foto: Eduard Stuchlík)

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 37

ní cest v zoo a k pokračování na IV. etapě kabelorozvodů. Obě etapy jsme předali do užívání a zejména osvětlení návštěvnické trasy od pokladen po Centrum služeb významně přispělo ke zlepšení podmínek pro pořádání nočních prohlídek zoo.

Další stavební činnost umožňovaly investiční prostředky získané z odpisů Zoo Brno a finance na provoz a údržbu dané rozpočtem pro uvedený rok. I když se přidělené peníze zpočátku jevily jako nedostačující, po zpracování dílčích plánů podle jednotlivých úseků se přece jen podařilo uskutečnit některé úpravy expozic zlepšující celkový vzhled zahrady. Jednoduchými stavebními úpravami jsme například dosáhli zvětšení vodní plochy a značného zlepšení výhledu do společného výběhu kapybar a dalších jihoamerických druhů.

Současně jsme zahájili přestavbu bývalého výběhu velbloudů na novou expozici koní Převalského. Nahradili jsme kovové oplocení kamennými zídkami a příkopy, vytvarovali výběh a přilehlé prostory včetně nové cesty pro návštěvníky a vysázeli zeleň. Zimní období tyto práce přerušilo, takže k otevření výběhu dojde v jarních měsících roku 2005. Na budovaný areál navázala rekonstrukce stájí kopytníků, při níž na místě starého klasického stavení vyroste jurta, typická pro oblast původního výskytu divokého koně Převalského.

Další úpravy zlepšující podmínky chovu i pohodu zvířat začaly v roce 2004 u výběhu bizonů. Současně s jeho rozšířením odstraníme starý plot a místo něj vybudujem nové příkopy, které oddělí zvířata od lidí. Součástí úprav bude i zbudování místa pro odpočinek návštěvníků. Toto dílo má být hotovo také v jarních měsících roku 2005.

Kladení trávníku do výběhu vlků / Laying a lawn into the Mackenzie Valley wolf exhibit (Foto: Eduard Stuchlík)

Pozornost úseku byla v roce 2004 zaměřena i na úkoly vyplývající z přijaté Strategie Zoo Brno. Jednalo se o geodetické zaměření objektů, jejich pasportizaci a podle finančních možností i o jejich údržbu.

Významným přínosem pro chod zoo jsou i veškeré provedené revize elektrických zařízení – po odstranění závad z nich plynoucích dojde ke zlepšení bezpečnosti práce na jednotlivých objektech.

V závěru roku jsme odstranili bývalé sklady dílen. Po dokončení dalších demoličních prací na přilehlých vysloužilých objektech hodláme v těchto místech, které se nalézají uvnitř zoo, postavit parkoviště pro služební návštěvy a pro zaměstnance. V bývalém areálu VUT jsme v rámci možností prováděli údržbu a opravy a zbudovali jsme tam sociální zázemí pro 30 pomocných dělníků, kteří v zoo vykonávají veřejně prospěšné práce.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 38

Technický úsek

Technical Department

V roce 2005 musí technický úsek vypracovat následující dílčí plány, jejichž cílem je nejen zlepšování činnosti zoo, ale i plnění opatření vyplývajících z přijetí Strategie Zoo Brno:

1. Podání žádosti o povolení vypracovat technicko-ekonomické zadání pro nejméně tři investiční akce
2. Sestavení akčních plánů na rok 2005 a 2006
3. Zajištění investice na instalaci automatického protipožárního zabezpečení stájí u výběhu Safari
4. Plán strategických operací na rok 2005
5. Plán investiční výstavby hrazený finančními prostředky Zoo Brno.
6. Plán oprav a údržby na rok 2005 včetně zajištění prostředků na odstranění havárií
7. Dokončení akcí z roku 2004: výběh koně Převalského včetně jurty, kabelovod pro veterinární ošetřovnu a demolice objektů dle schválených plánů.

Ing. Zdeněk Vrátný

SUMMARY: The Technical Department first of all targeted the completing of the unfinished exhibit of the Mackenzie Valley Wolf. We also made the lighting of the visitors' routes from the box offices to the Services Centre come to use this year, which helped a lot to improve the conditions for arranging the night viewing of the zoo. We also managed to enlarge the sheets of water by simple construction settings and to improve the view to the common exhibit of the capybaras and other South American kinds. At the same time we started to rebuild the previous camels' exhibit into a new exposition of the Przewalski horse. The construction of this territory is followed by a reconstruction of the subungulates' stables – on the place of previous classic building there will grow up a yurt, which is typical for the region of primary occurrence of the wild horse. The winter time has stopped those works, so the opening of the exhibit will proceed in spring 2005. Other repairs improving the breeding conditions and the visitors' comfort have started at the bison paddock in 2004. At the same time we will remove the old fence and instead of it we will build new ditches, which will separate the animals from the visitors without obstructing the view.

The repairs will include a building a place for relaxation for the visitors. This work should also be done in spring 2005. The Technical Department also focused on the tasks resulting from the Strategy of the Zoo. A very important benefit for the zoo are all the revisions of the electrical equipment made in 2004.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 39

OBCHODNÍ ÚSEK

COMMERCIAL DEPARTMENT

Posezení před stánkem Safari / In front of the refreshment stall Safari (Foto: Martin Braczek)

Brněnská zoo zaváděla v roce 2004 nový komplexní informační systém Fenix, což se významně dotýkalo činnosti obchodního úseku, a to zejména přechodu na nový software skladového hospodářství ESO 9. Praxe si v průběhu roku vyžadovala další zásahy do funkčnosti systému, neboť od 1. 8. 2004 se zoo stala plátcem DPH z ekonomické činnosti – tzn. z prodeje občerstvení, upomínkových předmětů a stravovacích služeb.

Velkou pozornost úsek věnoval také povinnosti vyplývající ze zákona č. 320/2001 Sb. a z vyhlášky ministerstva financí č. 64/2002, resp. č. 416/2004 Sb., což obnáší značný nárůst kancelářské práce v oblasti nákupu. V podstatě po celý rok se vyvíjel systém vnitřní kontroly, zejména předběžná a průběžná řídící kontrola.

V oblasti nákupu jsme se zaměřovali na hospodárnost a efektivnost, z čehož vyplynula změna dodavatelů u některých komodit – např. u dodávek mořských ryb, některých granulovaných směsí apod.

Prodej občerstvení, upomínkových předmětů a provoz restaurace probíhal obdobně jako v roce 2003. V sezoně jsme provozovali osm stánků, celoročně bylo otevřeno Centrum služeb s restaurací a prodejnou upomínkových předmětů, v zimních měsících i s prodejem občerstvení.

Příroda se k nám na jaře 2004 chovala macešsky, proto prodejní sezona začala později, než jsme ve svých plánech předpokládali. To se pak odrazilo ve výši tržeb.

Ve větší míře než v letech předešlých se v roce 2004 začal objevovat zájem o využití restaurace pro pořádání různých rodinných i firemních oslav a akcí - svatba, promoce, firemní prezentace, stužkovací večírek, vánoční besídky, narozeniny, slavnostní rauty pro účastníky kongresů apod.

S velkým ohlasem návštěvníků se setkalo zavedení tzv. pojízdných vstupenek, které opravňovaly k návštěvě zoo i k plavbě výletní lodí po Brněnské přehradě; společně je vydávaly Zoo Brno a Dopravní podnik města Brna. V roce 2005 předpokládáme další spolupráci.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 40

Commercial Department

Přehled návštěvnosti v roce 2004

Zoologická zahrada		**231 744 osob**
Stálá akvarijní výstava		**17 854 osob**
celkem		**249 598 osob**
z toho:	děti	121 599
	dospělých	100 718
	studentů	18 635
	důchodců	8 646

Přehled tržeb v roce 2004

tržby z prodeje občerstvení	4 594 219,00 Kč
tržby z prodeje upomínkových předmětů	1 856 400,10 Kč
tržby restaurace	2 269 611,50 Kč
tržby z provozu atrakcí a automatů	187 356,00 Kč
celkem	**8 907 586,60 Kč**

Rok 2004 přinesl také mírné zdražení vstupného, následně jsme však zavedli prodej zvýhodněných permanentek dvou základních typů – přenosné a nepřenosné s různým počtem předplacených vstupů.

Obchodní úsek se opět podílel na akcích pořádaných naší zoo pro veřejnost. Mezi nejvýznamnější patřilo slavnostní otevření nové expozice výběhu vlků na začátku června a také tradiční setkání adoptivních rodičů a sponzorů na konci letních prázdnin.

V roce 2005 nabídneme prostřednictvím Magistrátu města Brna určité plochy v zoo k pronájmu, aby se tak zvětšila nabídka v oblasti zábavy pro dětské návštěvníky a rozšířila sortimentní skladba občerstvovacích služeb.

MVDr. Jaroslava Vavřinová

SUMMARY: In 2004 in the field of purchasing the Commercial Department targeted the economization, which a change of some suppliers, for example sea fish and some granulated mixtures, ensued from. The sale of the refreshment, souvenirs and the working of the restaurant proceeded similarly to 2003. We were running eight refreshment stalls in the season, the Services Centre with the restaurant and the souvenirs shop was open year-round, the restaurant was also offering refreshment during the winter. More than in previous years there appeared the interest in using the restaurant for arranging various family or company celebrations. A great returns had the implementation of the so called portable entrance tickets, which entitled to the visit of the zoo and the shipping by a tourist liner through the Brno Dam. They were edited and sold by the Brno Zoo in conjunction with the Brno Public City Transit. We also rose the entrance fee a bit, but then we introduced advantageous season tickets.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 41

EKONOMICKÝ ÚSEK

ECONOMICAL DEPARTMENT

Rok 2004 byl po ekonomické stránce pro Zoologickou zahradu města Brna, stejně jako několik let předcházejících, rokem úspěšným. Ekonomickému úseku však přinesl velký nápor zejména při zavádění nového software pro řídící systém. Přes určité počáteční obtíže se nám však podařilo vše zvládnout a v termínu odevzdat roční uzávěrku. Hospodaření zoologické zahrady skončilo zlepšeným hospodářským výsledkem 881 577,- Kč.

VYBRANÉ EKONOMICKÉ UKAZATELE ROKU 2004

Návštěvnost (počet osob)

Počet návštěvníků celkem	249 598
z toho zoo	231 744
SAV	17 854

Členění návštěvnosti podle jednotlivých skupin

Skupina	počet osob
Dospělí	100 718
Děti	121 599
Studující	18 635
Důchodci	8 646
Celkem	**249 598**

Ve sledovaném období přišlo do Zoo Brno o 33 266 návštěvníků více než v roce 2003.

Příjmy v roce 2004

Celkové výnosy činily v roce 2004	**57 149 076 Kč**
Členění hlavních příjmových položek	
Příspěvek zřizovatele	35 108 000
Účelová dotace MŽP	1 404 070
Dotace OPČR	87 000
Dotace od úřadu práce	2 143 270
Tržby za vlastní výkony	7 366 788
z toho: - tržby ze vstupného do zoo	6 901 548
- tržby ze vstupného na SAV	360 470
- foto, video	102 010
- ostatní	2 760
Tržby z prodeje služeb	2 167 317
z toho: - tržby nájmy	643 108
- restaurace	1 516 735
- ostatní	7 474
Tržby z prodeje zboží (UP, občerstvení)	7 134 911
Aktivace krmiva, rostlin a osiva, restaurace	151 465
Úroky	6 176
Kurzové zisky	5 054
Změna stavu zvířat	287 493

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 42

Jiné výnosy		**746 183**
z toho:	- dětské tábory v zoo	229 720
	- reklama	80 201
	- příspěvky SMP	46 750
	- ostatní	389 512
Tržby z prodeje inv. majetku		71 600
Tržby z prodeje materiálu		151 099
z toho:	- tržby z prodeje zvířat	148 076
	- ostatní	3 022
Zúčtování fondů		318 650

Náklady v roce 2004		
Náklady v roce 2004 činily celkem		**56 267 499 Kč**
Členění hlavních nákladových položek		
Spotřeba materiálu		8 303 468
z toho:	- krmivo	3 060 459
	- léky	119 338
	- osivo, hnojivo, květiny	174 573
	- technický materiál	1 666 923
	- propagační materiál	283 203
	- nákupní cena zvířat	299 940
	- pohonné hmoty	426 113
	- spotřeba DDHM	1 004 469
	- suroviny kuchyň	724 720
	- ostatní	543 730
Spotřeba energie		3 644 770
Nákupní cena prodaného zboží		4 488 314
Opravy a udržování		2 965 305
Cestovné		623 770
Náklady na reprezentaci		61 341
Ostatní služby		4 982 314
Mzdové náklady		18 128 887
Zákonné sociální pojištění		6 244 750
Zákonné sociální náklady		355 763
Ostatní sociální náklady		439 989
Jiné ostatní náklady		987 359
Odpisy DHM		5 041 469

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 43

I v roce 2004 zoo pokračovala v nastoupeném trendu zlepšování jak chovatelských zařízení, tak i podmínek pro návštěvníky. Začátkem června jsme slavnostně otevřeli expozici kanadských vlků, která společně s výběhem kanadských bobrů a informačním centrem Dům indiánů kmene Haida tvoří první část expozičního komplexu Beringia.

Přízeň zřizovatele, tj. města Brna, zahrada neztratila: příspěvek na provoz činil 61,43 % příjmů zoo a byl tak jejich největší položkou.

Z ostatních položek činily tržby z prodeje zboží a restaurace 15,13 % příjmů, tržby ze vstupného 12,88 %. Účelová dotace od MŽP představovala 2,45 % příjmů.

Kladně je třeba hodnotit zájem sponzorů a dárců z řad organizací a obyvatel města Brna. Pro mimořádnou akci dovozu páru cejlonských levhartů ze Zoo v Colombu na Srí Lance se Zoologické zahradě města Brna podařilo získat tak významné sponzory, jako jsou Veletrhy Brno a České aerolinie. Hodnota darů a příspěvků adoptivních rodičů a sponzorů přesáhla v roce 2004 hranici 1,5 milionu korun. Finanční prostředky na investice činily 2 500 000 Kč, určeny byly na 1. etapu osvětlení zoo (od vstupu do zoo po restauraci) a na kabelovody. Další stavební investice, např. pokračování ve stavbě oplocení areálu nebo dokončení expozice kanadských vlků, jsme realizovali v režii města.

Na závěr lze říci, že Zoologická zahrada města Brna vstoupila do dalšího padesátiletí své existence úspěšně.

Ing. Miroslava Piškulová

SUMMARY: As well as several previous years was 2004 a succesful year in economic view for the Brno Zoo. It brought a big rush for the Economic Department particularly due to the installation of a new software for the control system. Despite some initial problems we managed to handle everything and to hand in a balancing of the year on schedule. The zoo management finished with an enhanced economic result 881 577,- CZK. The zoo didn't lose the founder's favour: the operation grant comprised 61,43 % of the incomes of the zoo and thus it was its biggest item.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 44

ZAHRANIČNÍ KONTAKTY

FOREIGN CONTACTS

Při výměně zvířat se Zoo Colombo navštívil zoolog Zoo Brno Chovnou stanici slonů v Pinnawale na Srí Lance / Our zoologist visited the Pinnawala Elephant Orphanage on Sri Lanka during the exchange of animals between the Brno Zoo and the Colombo Zoo (Foto: Daniel Zeller)

Výročního zasedání EARAZA, které proběhlo v Moskvě ve dnech 2.–9. 4. 2004, se za Zoo Brno účastnil její ředitel MVDr. Martin Hovorka a jeho asistent RNDr. Bohumil Král, CSc. Zasedání jmenovalo čestným členem EARAZA dr. Krále a brněnskou zoo pověřilo přípravou a návrhem plemenné knihy kozorožce sibiřského. Účastníci zasedání si prohlédli Zoo Moskva a její Chovnou stanici vzácných a ohrožených druhů a absolvovali exkurzi do Okské biosférické rezervace, jejíž součástí je chovná stanice jeřábů.

Šestého mezinárodního sympozia o zoodesignu se v anglickém Paigntonu ve dnech 9.–14. 5. 2004 za Zoo Brno účastnili ředitel dr. Hovorka a jeho zástupce Ing. Zdeněk Vrátný. Sympozium neslo název Zoo Design: Innovation or Replication?

S Asociací vzdělávacích pracovníků Unie českých a slovenských zoologických zahrad uskutečnily služební cestu do Dánska, a to v termínu od 11. 5. 2004 do 16. 5. 2004, také tři pracovnice Zoo Brno: Mgr. Miroslava Vitulová, Ing. Hana Václavková a Mgr. Lenka Bochníčková. V zoologických zahradách Aalborg, Givskud, Odense a Kodaň zhlédly ukázky výukových programů pro děti mateřských, základních a středních škol, kde si též prohlédly prostory pro zájmovou činnost. Následovaly exkurze po zoologických zahradách se zaměřením na informační systém a na technická řešení a organizaci dětských zoo.

Další zahraniční cestu podnikli dr. Hovorka a dr. Král ve dnech 12. až 24. 5. 2004 na pozvání ředitele Zoo Nikolajev. V této zoo jednali o výměně zvířat a o nových podmínkách jejich transportu do zemí Evropské unie. Navštívili stepní lokality u řeky Jižní Bug a oblastní krajinný park Kimburská kosa a nasbírali asi 200 kg schránek měkkýšů a jiného materiálu pro připra-

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 45

vovanou expozici Poklady moří a oceánů na Stálé akvarijní výstavě Zoo Brno.

Evropská asociace veterinářů zoologických zahrad a divoce žijících zvířat (EAZWV) pořádala svou výroční konferenci v Ebltoftu v Dánsku od 19. do 23. 5. 2004. Naši zahradu reprezentovali ředitel dr. Hovorka a veterninář Zoo Brno MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D.

Konference EAZA proběhla v Zoo Kolmarden ve Švédsku od 22. 9. 2004 do 25. 9. 2004. Ze Zoo Brno se jí účastnili tři pracovníci: MVDr. Martin Hovorka, Ing. Jiří Gábriš a Ing. Daniel Zeller, Ph.D. Kromě toho, že se účastnili vlastního jednání a doprovodných přednášek, domlouvali s koordinátory EEP přesuny zvířat. Ing. Zeller se stal novým členem komise EEP pro žirafy síťované. EAZA na konferenci oficiálně vyhlásila kampaň na záchranu želv – Shellshock. Cíl kampaně lze shrnout do tří bodů: 1) upozornit návštěvníky zoo na vysoký stupeň ohrožení želv ve volné přírodě, 2) pro 36 vybraných druhů želv vytvořit v zoologických zahradách populace dostatečně velké na to, aby tyto druhy přežily alespoň v zajetí, 3) nasbírat 150 tisíc euro na projekty ochrany želv žijících ve volné přírodě.

Konference WAZA (31. 10.–4. 11.) a CBSG (28.–31. 10.) proběhly v roce 2004 v hlavním městě Tchajwanu Taipei. Za Zoo Brno se jich účastnil ředitel dr. Hovorka. Hlavním tématem konference WAZA byla nová Strategie zoologických zahrad a akvárií – klíč k trvale udržitelné budoucnosti. Na konferenci CBSG se především hodnotil význam reintrodukce pro zachování druhů a ochranu přírody.

Na pozvání Čínské asociace ochrany divoké přírody pobýval od 14. 11. do 29. 11. se zástupci zahrad sdružených v Unii českých slovenských zoo na služební cestě v Číně zástupce ředitele Zoo Brno Ing. Vrátný. Sedm odborníků z českých a slovenských zoo navštívilo přírodní rezervaci Jiuzhaigou, chovnou stanici pro pandy velké ve Wolongu, muzeum chovu pand ve Wolongu a Zoo Peking. Prohlédli si také vybrané školky lesních porostů a bonsají. Na této cestě proběhla přípravná jednání pro navázání

Návštěva Klubu přátel Zoo Schönbrunn se v Brně uskutečnila na Mikuláše / The visit of the Schönbrunn Zoo Friends Club took place at the Brno Zoo on the Nicholas Day (Foto: Markéta Hodková)

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 46

vztahů mezi Čínou a Českou republikou. Hovořilo se o možnostech výměny zvířat, podmínkách jejich chovu a o případných studijních pobytech pracovníků českých a slovenských zoo v Číně. Zástupci českých a slovenských zoo převzali v Zoo Peking nabídkové seznamy pro výměny zvířat.

Velmi úzký vztah má Zoo Brno se Zoo Schönbrunn, což se projevuje nejen v chovatelské oblasti. Pacienti Kliniky dětské onkologie v Brně, kteří pravidelně navštěvují Zoo Brno, přijeli 14. 9. 2004 do vídeňské zoo, byla to už jejich třetí návštěva této zahrady. Klub přátel Zoo Schönbrunn přijel na oplátku do Zoo Brno, a to 5. 12. 2004. Čekala je prohlídka zahrady, ale protože přijeli zrovna na Mikuláše, přichystali jsme jim překvapení: živého Mikuláše, anděla i čerta, které doprovázely lamy krotké nesoucí dárečky a vedené členkami Stanice mladých přírodovědců. V restauraci U Tygra se hosté naobědvali a poslechli si české koledy v podání sopranistky Veroniky Knopové, doprovázené elektrickými varhanami. Vídeňané i Brňané si pak společně zazpívali Stille Nacht. Členy klubu přátel Zoo Schönbrunn prohlídka brněnské zoo i program, který jsme jim připravili, přímo nadchly a jejich vedoucí Helga Thallerová domluvila další návštěvu Zoo Brno, která se uskuteční za dva roky.

Mgr. Jana Kantorová

SUMMARY: The Brno Zoo, mostly represented by the director MVDr. Martin Hovorka and other members of the management, didn't miss the session of EARAZA in April 2004 in Moscow, the Zoo Design Symposium in May in Paignton, the convention of EAZWV in Ebltoft, Denmark, which also proceeded in May as well as the business visit to Ukrainian Zoo of Nikolaev. The managers of the zoo took part in the conference of EAZA in the Kolmarden Zoo, Sweden, in September, the conference of WAZA and CBSG in Taiwan in the end of October and a trip to Chinese zoos and nature reservations in November. The personnel of the Promotional and Educational Section together with one officer from the Technical Section undertook a study journey to Denmark zoos, where they gained new information about teaching programs and creation of the children's zoos. The Brno Zoo has a close relationship to the Schönbrunn Zoo, which displays not only in the animal breeding sphere. The patients of the children's oncology clinic in Brno, who regularly visit the Brno Zoo, came to zoo in Vienna on 14th September 2004. It was already their third visit. Still the Schönbrunn Zoo Friends Club came to the Brno Zoo on 5th December 2004. We arranged a viewing of the zoo for them, but as they came just on the Nicholas Day, we also arranged a surprise for them: a living Nicholas, an angel and a devil, who were accompanied by lamas carrying presents. The guests had thier lunch in the restaurant At the Tiger and listened to Czech carols. Then the Austrians together with the Czechs sang the song „Stille nacht". The members of the Schönbrunn Zoo Friends Club were fairly enamoured of the viewing of the Brno Zoo and the program, which we arranged for them and their leader Helga Thaller settled another visit of the Brno Zoo, which will be realized in two years.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 47

PROPAGAČNÍ A VZDĚLÁVACÍ ÚSEK

PROMOTIONAL AND EDUCATIONAL DEPARTMENT

Na akcích pro veřejnost, pořádaných pracovníky propagačně vzdělávacího úseku, vystupují různá kontaktní zvířata / Various contact animals appear during the projects for public, which are organised by the Promotional and Educational Department (Foto: Martin Braczek)

Na úseku propagace a vzdělávání se v roce 2004 zvětšil kolektiv z osmi na deset pracovníků. Přibyl tiskový mluvčí, který dříve náležel k ředitelskému úseku, a nastoupila nová zaměstnankyně, pedagožka volného času, která rozšířila nabídku výukových programů na nejmladší generaci, na děti z mateřských škol. Ve speciální škole Elpis, sloužící dětem s více vadami, začala též praktikovat metodu zooterapie, kterou doplnila dalším novým výukovým programem, sestaveným pro handicapované děti. Zooterapie se záhy osvědčila, klientům Elpisu se při kontaktu se zvířaty brzy rozšířila emoční sféra a zlepšila komunikativnost.

Propagačně vzdělávací úsek ve sledovaném období opět organizoval řadu akcí pro veřejnost, oblíbené Prázdniny v zoo i pravidelné návštěvy pacientů Kliniky dětské onkologie. Dětem ze závadného sociálního prostředí nadále sloužil Nízkoprahový klub. Pracovníci propagace a vzdělávaní se společně s chovateli starali o chod Dětské zoo. Její služby by rádi zdokonalili. Doufají proto, že se přestavba této důležité části zahrady uskuteční podle jejich návrhu již v příštím roce.

Výukové programy pro školy

V roce 2004 nabízela Zoo Brno základním školám 16 výukových programů, čtyři z nich lze přizpůsobit i pro střední školy. Letos poprvé měla zoo vypracovány i dva výukové programy pro mateřské školy: Rybníček a Vánoce. Rybníček je pro-

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 48

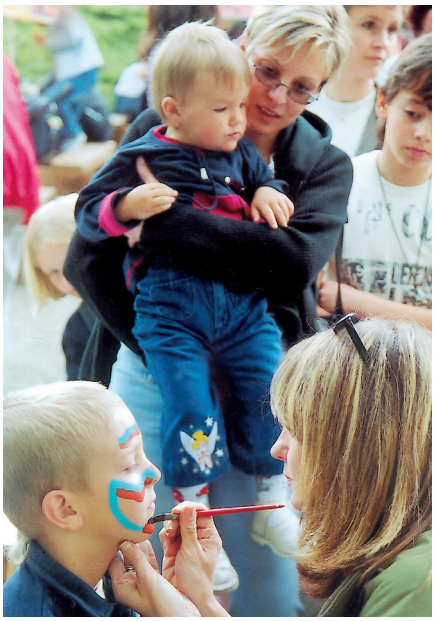

Ke zpestření akcí pro veřejnost, pořádaných pracovníky propagačně vzdělávacího úseku, patří oblíbené malování na obličej / The favourite face painting belongs to the variegations of the projects for public organised by the Promotional and Educational Department (Foto: Eduard Stuchlík)

gram, který vypráví o zvířatech žijících ve vodě a v nejbližším okolí vodních toků, tůní a nádrží. Výuka probíhá, pokud to počasí dovolí, u mokřadního biotopu umístěného poblíž Dětské zoo. Vytvořením tohoto programu jsme vyšli vstříc požadavkům pedagogů z mateřských škol a z 1. stupně základních škol. Program Vánoce, který zavádíme v období před našimi největšími svátky, seznamuje děti s vánočními zvyky. V klubovně Stanice mladých přírodovědců děti vyrábějí svícny a vánoční výzdobu. Nový výukový program jsme také vypracovali v souvislosti se zaváděním zooterapie (viz předposlední kapitola).

Žáci základních a středních škol projevovali v roce 2004 největší zájem o výukové programy týkající se fauny České republiky, například o Naše savce či o Dravce a sovy. Během roku 2004 sledovalo 4120 žáků 127 programů. Výuka využívala nedávno rekonstruovaný promítací sál vybavený špičkovou reprodukční technikou. Prostřednictvím videa, CD, DVD, vizualizéru a powerpointových prezentací přinášela dětem nevšední zážitek.

Pro skupiny předem nahlášených návštěvníků jsme pořádali prohlídky zahrady s odborným průvodcem. Exkurze v naší zoo vyhledávají především žáci či studenti mateřských, základních, středních a vysokých škol, ale také zdravotně postižení, nevidomí či neslyšící spoluobčané. Pro některé handicapované jedince je cesta do zoo příliš náročná, proto za nimi dojíždíme. Největší zájem o „dodávku programu do domu“ měla Základní škola při Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež na ulici Kociánka v Brně-Králově Poli. Pravidelně jedenkrát za měsíc proběhl na Kociánce program, který si děti

Účastník Indiánského dne / One of the participants of the Indian Day (Foto: Eduard Stuchlík)

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 49

Prázdnin v zoo se účastní i zájemci z Domu dětí a mládeže ve Žďáře nad Sázavou / The Holidays in the Zoo are also attended by interested ones from the Children's and Youth Home in Žďár nad Sázavou (Foto: Jana Kantorová)

vybraly z naší nabídky. Pro ty, které již absolvovaly základní školu, pořádáme jednou za dva měsíce odpolední besedy na téma, které chovanci sami navrhli – například vývoj člověka.

Pro studenty vysokých škol připravujeme přednášky a prohlídky zoo s výkladem na odpovídající odborné úrovni. V roce 2004 jsme připravili přednášky především pro studenty Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně; věnoval se jim veterinář Zoo Brno MVDr. Stanislav Mazánek, Ph.D. Odborné exkurze absolvovali studenti přírodovědecké fakulty, pedagogické fakulty a fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity a v rámci výuky etologie studenti Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity. Studenti pedagogické fakulty vypracovali seminární práce na téma Využití Dětské zoo pro výuku žáků 1. stupně základních škol.

Prázdniny v zoo

Prázdniny v zoo měly premiéru v létě 1997, každoroční akce akce časem nabyla zcela jinou organizační a programovou podobu. Dnes jde o týdenní turnusy dětí ve věku od 7 do 12 let po celou dobu letních prázdnin. Děti jsou v zoo od pondělí do pátku od 8 do 17 hodin, celý týden se jim věnuje pracovník zoo a dva studenti-pomocní pedagogové, kteří připravují zábavné kvizy, soutěže a hry. Obědy mají děti zajištěny v areálu zoo, v restauraci U Tygra. Během týdne poznají zahradu nejen z pohledu návštěvníka, ale nahlédnou i do jejího zákulisí a podniknou výlet do okolí.

V zoo se účastní krmení některých druhů zvířat, například medvědů, tygrů, krokodýlů, lachtanů, opic, mohou si také některá zvířata pohladit, a to nejen ta v Dětské zoo, ale i ve Stanici

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 50

mladých přírodovědců, která chová různé druhy plazů a malých savců. Chovatelé seznamují děti se svou prací a odpovídají na zvídavé dotazy.

Týdenní program zahrnuje i celodenní výlet do okolí Brněnské přehrady. Výlet jsme v roce 2004 obohatili o návštěvu expozice mlynářství v Jarošově mlýně ve Veverské Bítýšce, kde na děti čekal „pan mlynář“, provedl je technickou památkou a ukázal jim, jak se v takovém mlýně dříve žilo a jakým způsobem se mlela mouka. Poté děti dopluly parníkem k hradu Veveří, kde na ně čekala prohlídka hradu, hry, soutěže a oběd. Další z dnů Prázdnin v zoo byl věnován Stálé akvarijní výstavě na ulici Radnické a dětskému oddělení Moravského zemského muzea. Tam právě probíhala výstava „Kde včera ani zítra nebylo“ a děti si mohly vyzkoušet, jak žili před příchodem Evropanů Eskymáci, Indiáni, Pygmejové. Závěr Prázdnin v zoo patřil Indiánskému dni. V replice srubu šamana indiánského kmene Haida, postavené přímo v zoo, se děti dozvěděly zajímavosti ze života Indiánů, pomalovaly si po indiánsku obličeje a odnesly si vlastnoručně vyrobenou čelenku.

Prázdniny v zoo jsou natolik populární, že nepotřebují reklamu. V roce 2004 se letních prázdnin zúčastnilo 230 dětí. Přihlášky přijímáme od 2. května a již během čtrnácti dnů máme turnusy obsazené. Stejným způsobem u nás tráví děti i jarní prázdniny. Program je přizpůsoben počasí a končí již v 16 hodin.

Informační a naučný systém

Pro nový výběh vlků kanadských, který je součástí souboru expozic Beringia, zhotovili pracovníci úseku naučné tabule informující jak o oblasti Beringia, tak o samotném unikátním výběhu. Bohužel se v roce 2004 nepodařilo tabule v areálu instalovat, stane se tak až na jaře 2005. Expozici v onom roce doplníme také o další interaktivní vzdělávací prvky. Popisky k novým druhům naší zoologické kolekce průběžně doplňujem v jednotném stylu: dřevěný rámeček ohraničuje výplň z komatexu. Vlastní webové stránky si sami dle možností aktualizujeme a v roce 2004 jsme je rozšířili o virtuální prohlídku zoo.

Spolupráce s Klinikou dětské onkologie

Zoo Brno spolupracuje s Klinikou dětské onkologie v Brně již od roku 1998. Děti navštěvují zoo jednou za měsíc, vynechává se leden a únor kvůli nízkým teplotám a červenec a srpen kvůli prázdninám. Vzhledem k jejich zdravotnímu stavu vozí je po zoo autobus, který zastavuje na zajímavých místech, kde si děti, pokud mohou, vystoupí. Po prohlídce zoo si obvykle odpočinou a občerství se v restauraci U Tygra, kde se jim velmi líbí a kde jim svačina výborně chutná, zvlášť hranolky s kečupem. Kromě pracovníků propagačně vzdělávacího úseku se dětem rádi věnují také chovatelé, kteří jim dovolí některá zvířátka pohladit či nakrmit. Pod dozorem Miloše Waltra si děti mohly pohladit velbloudici Majdu, s Jaroslavem Jasínkem nakrmily bobry, orly a medvědy, s Lubomírem Galou a Liborem Prudkým lamy a takiny, Jaroslav Káňa je seznámil s klokany a něco ze zákulisí pavilonu exotického ptactva se dověděly od Lubici Hrdinové. Protože si děti už minulý rok oblíbily testíky, připravované na určité téma, ve stejném duchu jsme pokračovali. Děti si tak mohly i v roce 2004 ověřit a vylepšit znalosti o zvířatech.

Pro děti schopné celodenních výletů jsme v září připravili návštěvu vídeňské zoo, kterou je provedla Caroline Pflaum ze Zoo Schönbrunn

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 51

Děti z onkologické kliniky při prohlídce zoo / The children from the oncological clinic during their tour of the zoo (Foto: Martin Braczek)

s Ing. Jiřím Gábrišem ze Zoo Brno. Skvělí průvodci umožnili dětem nahlédnout do nanejvýš zajímavého a běžným zrakům skrytého chovatelského zákulisí. Největší zážitek jim však připravila vedoucí pavilonu koal Ing. Simona Gábrišová.

V prosinci jsme pro děti již tradičně pořádali Vánočně-mikulášskou besídku. Program připravený pěveckým sborem studentů a pedagogů pedagogické fakulty v čele se sbormistryní Blankou Knopovou probíhal v promítacím sále správní budovy zoo. Součástí programu bylo také vylosování pěti úspěšných řešitelů testíků, kteří dostali malé dárky. Nakonec děti obdržely v areálu zoo dárečky od Mikuláše, anděla a čerta a mohly si pohladit i nakrmit lamy krotké, které přivedly dívky z domestikační skupiny Stanice mladých přírodovědců. Děti však dostaly letos ještě jeden dáreček navíc: balíček překrásně zdobených perníčků, které pro ně zdarma napekla paní Radmila Horáková.

Děti s rodiči i lékařským personálem do zoo velmi rády jezdí, cesta za zvířaty všechny zúčastněné alespoň na chvíli vytrhne z každodenních vážných starostí a malým pacientům přináší obrovskou psychickou vzpruhu. Přestože je organizace akce pro těžce nemocné děti velmi náročná, stojí určitě za to v úsilí pokračovat a pomáhat těm, kteří pomoc potřebují. Od roku 1998 proběhlo už v Zoo Brno 38 návštěv onkologicky nemocných dětí, 6 výletů do jiných zoo a akcí se celkově účastnilo 536 dětí. Garantem zdárné organizace návštěv je od jejich samotného počátku univ. prof. Dagmar Ježková. Hlavně jí, jejímu entuziasmu a organizačnímu talentu, mohou malí pacienti děkovat za radost, kterou jim zoologická zahrada stále přináší. Velký dík patří také panu Vítězslavu Krapkovi, který děti vozí sponzorsky svým autobusem nejen do Zoo Brno, ale i na výlety do jiných zoologických zahrad.

Zooterapie ve speciální škole Elpis

Od počátku školního roku 2004/05 spolupracuje Zoo Brno se státní Speciální školou pro žáky s více vadami Elpis v Brně-Židenicích.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 52

Kontakt se zvířaty přináší radost i chovancům Elpisu / A contact with the animals gratifies the pupils of Elpis (Foto: Eduard Stuchlík)

Pracovnice propagačně vzdělávacího úseku zoo jednou týdně dopraví do Elpisu několik zvířat ze Stanice mladých přírodovědců – králíky, morčata, kůzlata, kuřata, želvy či korálovku mexickou z čeledi užovkovitých –, s nimiž pak chovance či žáky Elpisu pozvolně seznamuje. Pracovnice zoo, graduovaná v oboru speciální pedagogika, v autistické třídě pomocné školy praktikuje léčbu pomocí kontaktu se zvířaty. V ostatních třídách přidává k zooterapii výukový program se zvířaty, doplňující učivo pomocné školy. Člení se podle ročních období a probíhá jak v učebnách školy, tak v její zahradě. Může se uskutečnit i přímo na Mniší hoře.

Děti z Elpisu však zatím v zoo absolvovaly minimum programů. Podařilo se to jen tehdy, když cestu sponzoroval soukromý dopravce – městskou hromadnou dopravu mohou postižené děti používat jen s obtížemi. Častější návštěvy zoo by přinesly i další léčebný efekt: handicapované děti by se mohly setkávat se zdravými, které v zoo navštěvují zájmové kroužky. Že se zdravé děti stýkají s postiženými spontánně a bez předsudků, dokládají dobré zkušenosti, které učinil Elpis, když za svými kamarády do speciální školy občas docházeli žáci jedné z brněnských základních škol. Bohužel tyto návštěvy už v poslední době ustaly.

U autistů s různým stupněm mentální retardace se brzy po zahájení zooterapie začal vyvíjet emotivní vztah ke zvířatům, znatelný v chování: děti projevovaly radost, smály se a dosahovaly dosud nevídaných výkonů. Například středně retardovaný Tomáš (ročník 1986), který dosud mluvil jen tiše a na otázky odpovídal jednoslovně, se naučil mluvit hlasitě a tvořit jednoduché věty. Také u ostatních žáků pomocné školy vymizel ostych před zvířaty, došlo k uvolnění svalového napětí, rozšířila se emoční sféra, zlepšila komunikativnost.

Nízkoprahový klub

Nízkoprahový klub byl založen jako součást Stanice mladých přírodovědců Zoo Brno v prosinci 2001. Je otevřen pro děti a mládež ve věku 8–18 let každé úterý od 15.30 do 17.30 hodin. Klub je

Klienti Nízkoprahového klubu si prohlížejí mokřadní biotop zvaný Rybníček, umístěný poblíž Dětské zoo / The clients of the Low Threshold Club are looking over the wetland called „Rybníček" near the Children's Zoo (Foto: Jana Kantorová)

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 53

zřízen pro děti a mládež pocházející ze sociokulturně znevýhodněného prostředí, z rodin sociálně slabých či rozvrácených. Většinou jde o chovance dětských domovů či diagnostických ústavů.

Klienti klubu se scházejí v areálu zoologické zahrady, v klubovně stanice ve správní budově Zoo Brno a v promítacím sále. Využívají osobní počítače s tiskárnou s připojením na internet, k dispozici mají široký výběr videoher, využívají také video s bohatou kolekcí videokazet. Především však s pracovníky klubu poznávají areál a zákulisí zoo.

Nízkoprahový klub je otevřen, jak jsme předznamenali, pouze v úterý odpoledne, ale pro Diagnostický ústav pro mládež v Brně-Pisárkách na ulici Veslařské je otevřen také dopoledne. Chovanci ústavu totiž projevili zájem i o výukové programy, které předvádíme žákům brněnských škol v promítacím sále. Nízkoprahový klub proto začali navštěvovat v rámci ústavní výuky biologie. Klienti z ústavu na Veslařské si zoo velmi oblíbili a kromě sledování výukových programů se také rádi účastní krmení zvířat ve Stanici mladých přírodovědců. Hodně klientů začalo náš klub navštěvovat pravidelně každých 14 dní, kromě dětí z Veslařské to jsou to hlavně chovanci Dětského diagnostického ústavu v ulici Hlinky. Ale i děti z dalších ústavů sociální péče či zařízení pro volný čas nejmladší generace rády vyhledávají setkání s živými zvířaty, obzvlášť když v zoo mají možnost některá z nich si pohladit. V roce 2004 navštívilo klub 323 dětí ze zmiňovaných dvou ústavů, Dětského klubu Muzea romské kultury, Občanského sdružení Ratolest a Domova mládeže na ulici Údolní.

Mgr. Miroslava Vitulová

SUMMARY: The Brno Zoo offered 16 teaching programs for schools in 2004. Pupils of elementary and secondary schools showed their maximum interest in teaching programs about fauna in Czech republic, for example the program „Our mammals“ or „Birds of prey and owls“. In the observed period the zoo realized 127 teaching programs, which 4120 pupils took part in. The viewings of the zoo with professional commentary, which we arrange for organized groups, attend first of all pupils or students, but also physically disabled, blind and deaf fellow citizens. For some handicapped ones is the trip to the zoo too difficult, therefore we commute to the welfare asylums, where they live.

The Brno Zoo cooperates with the Special school for pupils with multiple disabilities called „Elpis“ in Brno-Židenice from the beginning of the school year 2004/2005. A worker from the Promotional and Educational Department of the zoo comes to Elpis once a week. She takes some animals from the Station of Young Natural Scientists, which inmates and the pupils of Elpis get closely acquainted with. The zoo worker, who has an university degree in special education, practises the animal contact treatment – the zootherapy. Directly from the beginning the autistic children with various kinds of mental retardation started to have an emotional relation to the animals, which could be seen in their behaviour: the children showed pleasure, they laughed and they reached still singular accomplishments. For example, medium-retarded Tomáš (year

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 54

of birth 1986), who talked only quietly and answered the questions with only one word so far, learned to talk loud and to create simple sentences.

The Holidays In Zoo has the Brno Zoo arranged since the summer 1997. Weekly stays for 7–12 years old chidren are set up during the whole summer holiday, one of the terms is during the spring holiday. The children are in the zoo from Monday to Friday from 8 a.m. to 5 p.m. There is not only a worker of the zoo attending to them, but also two students – assistant teachers, who prepair entertaining programs, competitions and games. The children have their lunch in the area of the zoo, in the restaurant At the Tiger. Throughout the week they get to know the zoo not only from the visitors' view, but they also look through the backstage and they go on a trip to the surroundings.

The workers of the Department made educational boards for the exhibit of the Mackenzie Valley Wolf, which inform both about the wolves and the Nordic nature in general. We complement the legends for the new species in one style: a wooden frame encloses a plastic filling. We enlarged our web site by a Virtual Viewing of the Zoo in 2004.

The Brno Zoo has been cooperating with the Oncological Clinic of the University Children's Hospital in Brno since 1998. The visits of its patients are held once a month. Due to their state of health, the children move in the garden by a microbus, which stops at interesting places, where the children, if they are able to, get off. After viewing the zoo they usually have a rest and some refreshment in the restaurant At the Tiger. For the children, who are able to go on all-day trips, we have organized a trip to the Schönbrunn Zoo in September. They were guided through the zoo by Caroline Pflaum from the Schönbrunn Zoo and Ing. Jiří Gábriš from the Brno Zoo. Thanks to the great guides, the children could see the most interesting and to the common eyes hidden breeding backstage. The trips to the animals at least for a while detract the children, their parents and the health workers from everyday serious troubles and they bring a great mental encouragement to the patients.

The Low Threshold Club was established as a part of the Station of Young Natural Scientists in December 2001. It's open for children and youth from disadvantaged environment, socially deprived or disrupted families. They are mostly the inmates of the children's or diagnostic homes. The clients come together in the area of the zoo, in the clubroom of the Station in the office building or in the projection hall. They use computers with printers and connection to the internet, they can play a plenty of games, they also use videorecorder with a variety of cassettes. But first of all they come to know the area and the backstage of the zoo. A lot of clients started to visit our club regularly every 14 days. The children from the homes like to meet living animals and they have an opportunity to stroke some of the contact animals in the zoo. In 2004, the club was visited by 323 children.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 55

CMYK

STANICE MLADÝCH PŘÍRODOVĚDCŮ

STATION OF YOUNG NATURAL SCIENTISTS

Do Stanice mladých přírodovědců přicházejí mladí nadšenci zoologie již více než čvrt století. Po takové době se začíná ukazovat potřeba nových prostor, v nichž by stanice mohla rozvíjet svou činnost ve větším měřítku. Během roku 2004 se však bohužel nepodařilo adaptovat vhodné místnosti. Navíc stanice ztratila ve správní budově zoo jednu ze tří svých dosavadních kluboven, kterou zahrada upravila na kanceláře pracovníků propagačně vzdělávacího úseku. Úbytek místa pro práci zájmových kroužků vedl k tomu, že stanice v roce 2004 pracovala v pouze deseti odborných skupinách – v předcházejících letech těchto skupin fungovalo až 14.

Ve sledovaném období tedy vyvíjely svou činnost skupiny Malí zoo-indiáni, Přírodovědná, Příroda A-Ž, P.A.N, Domestikace, Základy veterinární péče, Mladí průvodci, Základy zoologie a obnovená skupina výtvarníků nazvaná Šikovné tlapky. Ta se scházela každou středu od 16 do 18 hod., děti od 7 do 12 let ztvárňovaly zvířata různými výtvarnými technikami – navlékáním korálků, kolážemi, drháním. Velký zájem rodičů přiměl stanici, aby během roku 2004 zkušebně založila novou skupinu Malí tygříci, určenou předškolákům. Jsme rádi, že se nám podařilo zapojit věkovou skupinu v naší stanici zatím neobvyklou. Na schůzkách konaných každou první sobotu v měsíci dvě zkušené pedagožky dětem vyprávěly o přírodě a o zvířátkách v zoo. Pracovníci vzdělávacího úseku vyhotovili pro děti z mateřských škol nový výukový program Rybníček, vycházející z mokřadního biotopu umístěného v blízkosti Dětské zoo.

Členové stanice se jako v předcházejících letech starali o zvířata v koutku živé přírody, v němž chovají plazy (užovka červená, agama vodní), ptáky (ara ararauna) či drobné savce, mezi nimiž jsou například fretka, osmák degu, křeček zlatý, pískomil mongolský. Některá tato zvířata byla k vidění na akcích, které zoo pořádá pro veřejnost, a také jsou už součástí jednoho nového výukového programu. Počet programů s těmito zvířaty hodláme rozšiřovat.

Děti ze Stanice mladých přírodovědců se účastní akcí pro veřejnost se svými lamami či poníky / The children from the Station of Young Natural Scientists take part in projects for public with their llamas and ponies (Foto: Martin Braczek)

Děti ze Stanice mladých přírodovědců na exkurzi v chráněném lesním porostu mimo expoziční část zoo / The Children from the Station of Young Natural Scientists during the excursion to the protected forest off the exhibition part of the zoo (Foto: Richard Viduna)

Členové stanice se též podíleli na přípravě a průběhu akcí pro veřejnost, jako byly Jarní a podzimní zootrofej, Josefská stezka, Den ptactva, velmi oblíbené Štědrodopolední krmení a letos poprvé pomáhali i na Dni Země. Při pravi-

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 56

Stanice mladých přírodovědců

Station of Young Natural Scientists

Prezentace skupiny P. A. N. na Dni otevřených dveří Stanice mladých přírodovědců / The P. A. N. group presentation during the Open Door Day of the Station of Young Natural Scientists (Foto: Richard Viduna)

delných návštěvách pacientů kliniky dětské onkologie asistovala skupina Mladí průvodci a se svými lamami skupina Domestikace. Všechny skupiny pořádaly výlety do zoo v Česku i na Slovensku. Stanice opět vydala svůj Zpravodaj, který vychází každý rok a informuje o práci jednotlivých skupin. Nízkoprahový klub pracuje při stanici od roku 2001 a v roce 2004 rozšířil počet hodin, které věnuje svým klientům ze sociálně znevýhodněného prostředí. V roce 2004 začala stanice používat některá svoje zvířata ve škole pro děti s více vadami Elpis v Brně-Židenicích. Při práci s mentálně nebo fyzicky handicapovanými chovanci tam pracovnice zoo uplatňuje metodu zooterapie a v pomocné škole Elpisu nový výukový program se zvířaty.

Stanice mladých přírodovědců se má stát součástí Ekologického centra zoo, které chce zahrada zbudovat v bývalém areálu VUT v Kníničkách, předaném do užívání zoo v roce 2003. Na technicko-ekonomickém zadání této stavby se už začíná pracovat. Stanici tak svítá naděje na zisk nového prostorného zařízení a její členové i celá zoo si přejí, aby se tak stalo co nejdříve.

Bc. Jana Hadová

SUMMARY: Young enthusiasts of zoology come to the Station of Young Natural Scientists for more than a quarter a century. After such a long time there appears a need for a new space, unfortunately, during 2004 it wasn't managed to adapt suitable rooms, in addition the Station lost one of the three previous clubrooms. That's why in 2004 at the Station there were only 10 special groups working, even though there were up to 14 groups in previous years. In the observed period there appeared a group of designers called Skillful Paws again and a brand new one, Little Tigers, intended for pre-schoolers. We're glad we have managed to engage an unusual age group in our Station. As in previous years, the members of the Station have been taking care of animals in the corner of living nature. Some of these animals could be seen during actions, which are being arranged for public by the zoo. The members of the Station also participated in prepairing and running these actions. The group of Young Guides and the Domestication group with their lamas assisted during the regular visits of the patients of the children's oncology clinic. All the groups arranged trips to zoos in Czech Republic and Slovakia. The Station published its Reporter again, which is published every year and informs about the work of all groups. The Station of Young Natural Scientists should become a part of the Ecological Center of the zoo, which will come into existence on new grounds given to the zoo for usage in 2003. There rise hopes in the Station for gaining a new roomy facility and the members and all the zoo wish it to happen as soon as possible.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 57

CMYK

ADOPTIVNÍ RODIČE A SPONZOŘI

ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS

Setkání adoptivních rodičů a sponzorů v Zoo Brno / The meeting of the adoptive parents and sponsors at the Brno Zoo (Foto: Martin Braczek)

S koncem roku opět nastal čas vyhodnocení jedné specifické kapitoly v rozpočtu Zoo Brno. Do pomyslného výkazu příjmů jsem do řádku s názvem „dary" s radostí napsala sumu 1 174 274,90 Kč, neboť právě touto částkou přispěli v roce 2004 adoptivní rodiče a sponzoři na chov obyvatelům klecí a výběhů zoologické zahrady.

Částka věnovaná zahradě vzrostla oproti roku 2003 jen o několik desítek tisíc korun, je ale potěšitelné, že stoupl počet jednotlivých dárců ve všech třech sledovaných oblastech přispěvatelů.

V roce 2003 jsem si ve výroční zprávě trochu posteskla, že počet školních kolektivů, které přispívají na chov zvířat, se snížil. A vida, letos mohu s radostí konstatovat, že školáci chytili druhý dech, počet těchto milých dárců se zvýšil a přiblížil číslu 90. Soukromí přispěvatelé se také nedali zahanbit: v roce 2004 jich bylo již 193 namísto 166 v roce předcházejícím. Úhrada příspěvku na adopci zvířete stále častěji slouží jako dárek věnovaný příteli, manželovi, manželce nebo dětem k narozeninám či Vánocům.

Firem, které přispěly finančně či věcným darem, bylo ve sledovaném období 80 oproti 66 v roce 2003. Do řádku „věcné dary a služby" jsem připsala sumu 368 355 Kč. V ní je zakleto jak vystoupení různých umělců, hudebníků a tanečních souborů v rámci akcí pořádaných zahradou pro širokou veřejnost, tak i něco tak prozaického a přesto potřebného, jako je například servis a údržba mobilního WC na vrátnici zoo.

Samostatný řádek by si v naší pomyslné bilanci příjmů zasloužily Veletrhy Brno i letecká společnost ČSA Cargo. Tyto firmy přepravily zdarma ze Srí Lanky do České republiky pár levhartů cejlonských, a kdybychom tuto službu vyčíslili, celková suma darovaná na konto zoo by poskočila o stovky tisíc korun.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 58

Adoptivní rodiče a sponzoři

Adoptive Parents and Sponsors

Ke sponzorům Zoo Brno patří i zpěvák Laďa Kerndl a jeho dcera Tereza / The singer Laďa Kerndl and his daughter Tereza also belong to the sponsors of the Brno Zoo (Foto: Eduard Stuchlík)

V současné době je většina finančních darů obecně určena na chov zvířat. Rádi bychom však docílili toho, aby především firmy směrovaly své peníze účelově na určité projekty zoologické zahrady. Chceme se proto v roce 2005 zaměřit na užší spolupráci se sponzory, hodláme je seznámit se záměry nové strategie rozvoje zoo a nadchnout pro realizaci projektů, které přispějí k dobré pohodě zvířat, ale i k větší spokojenosti návštěvníků.

Ing. Jiřina Kubínová

SUMMARY: The still growing family of the adoptive parents and sponsors is still keeping a pleasant favour with the Brno Zoo: the total of financial and material gifts in 2004 was more than a million and a half and it reached 1 542 630 CZK. Compared to 2003 is this amount higher only about a few ten thousands CZK, but it is gratifying, that the number of single donators is increasing. The number of children is rising, as well as the number of seniors. Some of them send regularly financial gift, which rises each year, probably more than their old age pension. Paying the adoption more and more acts as a present, e. g. for birthday or Christmas. In the objected period, there were 80 companies, who helped financially or by a material gift, while there were only 66 in 2003. There was more of those, who helped by a gift or some kind of service. For example, the Czech airlines transported a pair of leopards from Sri Lanka to our zoo for free.

SEZNAM ADOPTIVNÍCH RODIČŮ A SPONZORŮ V ROCE 2004

LIST OF ADOPTIVE PARENTS AND SPONSORS IN THE YEAR 2004

Hvězdička (*) před jménem označuje adoptivního rodiče, který přispívá opakovaně na chov zvířat v Zoo Brno

do 500,- Kč

*Elektroakustika Petr Černý, Brno	piraňa Serrasalmus nat.
*Lenka Černá, Brno	aratinga černohlavý
*Sabina Morawitzová, Brno	želva nádherná
*Viktor Morawitz nejml., Brno	piraňa Serrasalmus nat.
Patricie Janoutová, Brno	želva nádherná
*Kateřina Dufková, Brno	páv korunkatý
Eva Dufková, Brno	piraňa Serrasalmus nat.
*Mgr. Hana Ševečková, Brno	trnorep severoafrický
*Helena Marešová, Brno	papoušek vlnkovaný
Pavel a Zdeněk Šnoblovi, Brno	osmák degu
*Kateřina Kočendová, Brno	papoušek zpěvavý
*Arnošt Texl, Brno	osmák degu
*Dagmar Texlová, Brno	gekon obrovský
Kristýna a Květoslav Reinhardovi, Brno	želva vroubená
Katarína Valouchová, Petr Lichtneger, Brno	gekon obrovský
*Radka Lízalová, Brno	osmák degu
Andrea Klvačová, Brno	osmák degu
Žáci ŠD při ZŠ Novoměstská 21, Brno	osmák degu
ZŠ Novoměstská 21, Brno, třída 6.A	páv korunkatý
Romana Štáfková, Vrané nad Vltavou	osmák degu
*Dětský domov a spec. školy, třída 7.A a 7.B, Boskovice	piraňa Serrasalmus nat.
ZŠ Oslavany, Hlavní 43, třída 6.C	osmák degu
*Sjednocená organizace nevidomých a slabozrakých ČR, Chaloupkova 7, Brno	želva ostnitá
*ZŠ a MŠ Jana Broskvy, třída 5.A, Brno	papoušek zpěvavý
*ZŠ a MŠ Jana Broskvy, třída 5.B, Brno	želva vroubená
*Jitka Huppertová, Brno	papoušek zpěvavý
Lucie Janoušková, Brno	osmák degu
*ZŠ Novolíšeňská 10, Brno	želva vroubená
*Lenka Horaisová, Brno	papoušek vlnkovaný
*MUDr. Barbora Ježková, Říčany u Brna	piraňa Colosoma sp.
*SFK Pochmurná neděle, Brno	piraňa Colosoma sp.
Advokátní kancelář Kulhánek & Kučera, Brno	piraňa Colosoma sp.
Michaela Kohoutová a Karolína Boháčková, Brno	trnorep severoafrický
Zbyněk Brych, Moravské Budějovice	osmák degu
ZŠ Riegrova 4, Svitavy	rosela pestrá
*Dalimil Novák, Brno	želva nádherná
*Církev futuristů nového začátku, Brno	piraňa Serrasalmus nat.
Degu, Brno	osmák degu

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 60

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů v roce 2004

List of Adoptive Parents and Sponsors in the Year 2004

*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 2.B	želva nádherná
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 3.C	piraňa Serrasalmus nat.
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 1.D	osmák degu
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 2.C	piraňa Serrasalmus nat.
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída kvinta A	piraňa Serrasalmus nat.
*rodina Štrosova, Brno	trnorep severoafrický
Tomáš Rovný, Brno	osmák degu
David Hrbek, Brno	osmák degu
*Simona a Marek Kratochvílovi, Brno	gekon obrovský
Vladimíra Baumová, Brno	piraňa Serrasalmus nat.
Eva Urbánková, Brno	papoušek vlnkovaný
*Iva Zdráhalová, Brno	papoušek vlnkovaný
*Josef Jonáš, Ivančice-Letkovice	tereka africká
*Jindřich Němčanský, Brno	osmák degu
Duhové paličky, CVČ Junior-Vranováček, Brno	páv korunkatý
Otakar Machan, ZŠ Mokrá, třída 4.A	želva nádherná
ZŠ nám. Republiky, Brno, třída 6.B	papoušek zpěvavý
*ZŠ a MŠ Pramínek, Brno, 4.třída	papoušek vlnkovaný
Marcel Drábek, Prštice	osmák degu
Zdeněk Moravec, Brno	piraňa Colosoma sp.
*ZŠ Blanenská, Brno, třída 4.A	papoušek vlnkovaný
*Jan Veleba, Brno	želva nádherná
Pavel Hamrla, Brno	piraňa Colosoma sp.
*Jiří Bednář, Nesvačilka	papoušek zpěvavý
*Letní tábor DDM Žďár nad Sázavou	gekon obrovský
*Jana Pokorná, Modřice	želva vroubená
Veronika Trkanová, Kuřim	osmák degu
*Jakub a Jan Špiříkovi, Ivančice	páv korunkatý
Eliška Holubová, Kuřim	piraňa Serrasalmus nat.
Jakub Štrimpfl, Brno	kožnatka americká
Martin Bauer, Brno	papoušek vlnkovaný
ZŠ Masarova, Brno, třída 8.A	piraňa Colosoma sp.
Yvonne Burdová, Brno	papoušek zpěvavý
Kateřina Resslová, Brno	osmák degu
ZŠ a MŠ Chalabalova 2, Brno, třída 7.B	osmák degu
*Jiří Němec, Praha	gekon obrovský
*Ctibor Spáčil, Zlatá Hora	piraňa Colosoma sp.
Žáci ŠD při ZŠ Kamínky 5, Brno	piraňa Colosoma sp.
*Zita Goliášová, Brno	želva nádherná
Ing. Dana Bubníková, Brno	zrzohlávka rudozobá
Silvie Tvrdá, Brno	želva nádherná

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 61

*Barbora Bohunová, Brno	trnorep severoafrický
*Sylvie Hadrová, Brno	osmák degu
Jana Konečná, Brno	piraňa Colosoma sp.

do 2.000,- Kč

*Lenka Boháčková, Boskovice	chameleon Jacksonův, piraňa Serrasalmus nat.
*MUDr. Naděžda Formánková s rodinou, Blansko	urzon kanadský
*Eva Skoupá, Šlapanice	fretka
Chovatelský kroužek Osmáci, DDM Tišnov	klokánek krysí
*Jana Zemanová, Brno	želva pardálí
*Veronika Hošťálková, Rusava	psoun prériový
Renata Hrubá, Brno	ibis posvátný
*Ing. Ivan Janda, Brno	psoun prériový
Klára a Hana Škopkovy, Brno	hoko červený
ZŠ Ořechov, přírodovědný seminář – 7. ročník	psoun prériový
Martin Polednik, Brno	užovka taiwanská
Žáci 4.třídy ZŠ Neslovice	klokánek krysí
Irena Sedláčková, Brno	vakoplšík létavý
Eva a Jozef Pompovi, Brno	kakadu Goffinův
Agentura Vendulka, Těšany	rohatka
*Zdeňka Stromská, Brno	amazoňan modročelý
*David Veselý, Brno	psoun prériový
Ing. Viktor Jaroš, Brno	hoko červený
Petra Sedláčková, Brno	užovka taiwanská
*Jiří Povolný, Brno	kachna bahamská
*Mgr. Ivana Budínská, Brno	chameleon Jacksonův
*ZŠ Arménská 21, Brno	želva velká
ZŠ Jemnice, nám. Svobody 88	klokánek krysí
Christian Schörg, Brno	puštík obecný
*Ing. Zbyněk Brych, Brno	vakoplšík létavý
*ZŠ Cetkovice, Náves 91	piraňa Colosoma sp.
Jarmila Svobodová, Brno	kachnička mandarinská
Gymnázium P. Křížkovského, třída prima, Brno	klokánek králikovitý
ZŠ T. G. M,. třída 6.A, Rajhrad	klokánek králikovitý
rodina Neveselá, Vranovice	psoun prériový
Mgr. Iva Klímková, Brno	kachnička mandarinská
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 3.D	psoun prériový
*Gymnázium Křenová 36, Brno, třída 1.B	klokánek králíkovitý
ZŠ nám. Republiky 10, Brno, třída 9.A	klokánek krysí
Pavel Nehyba, Blansko	ibis posvátný
Žáci zvláštní školy, Palackého tř., Brno	psík mývalovitý

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů v roce 2004

List of Adoptive Parents and Sponsors in the Year 2004

JUDr. Helena Sýkorová, Brno	papoušek šedý – žako
*Alex Foit, Brno	anolis rytířský
Žáci ZŠ Tyršova, Brno	psoun prériový
Martin Tichý a Vladimíra Tichá, Kuřim	chameleon Jacksonův
Žáci ZŠ Smíškova, Tišnov	chameleon Mellerův
*Gymnázium Brno-Bystrc, španělská sekce, třída 1S6	kachnička mandarinská, psoun prériový
ZŠ nám. Republiky, Brno, třída 7.A	chameleon Jacksonův
*Marie Slámová, Brno	páv korunkatý, rosela pestrá
Žáci ZŠ Troubsko, 4.třída	klokánek krysí
Skupina Základy zoologie, SMP Zoo Brno	klokánek krysí
*Dana Švestková, Brno	vakoplšík létavý
*Bc. Karel Líznar, Bučovice	fretka
ZŠ a MŠ Jana Broskvy, Brno třída 8.A	hoko červený
*Robert Opatřil, Brno	želva ostnitá
*Ing. Lubomír Fojt, Brno	urzon kanadský
*Klub rodičů při MŠ E. Krásnohorské, Brno	želva pardálí
Společnost „E“ Czech Epilepsy Association, Brno	ibis posvátný
ZŠ Blažkova 9, Brno, třída 4.A	klokánek krysí
*Klára Bažantová, Brno	bazilišek zelený
Aneta Petrušková, Brno	klokánek králikovitý
*Richard Viduna a Věra Šlancarová, Brno	klokánek krysí
Paitball Club Brno, Kroměřížská 2	papoušek šedý – žako
*Stanislava Kaderová, Brno	liška obecná
*Monika a Tomáš Pelcovi, Brno	psoun prériový
*Marek Dvořák, Brno	ara marakana
*PhDr. Renáta Ševčíková, Blansko	rosela pestrá, gekon obrovský
*Eliška Hudáková, Brno	sýček obecný
Ing. Hana Novotná, Brno	anolis rytířský
Radka Novotná, Brno	klokánek krysí
Lenka Hindráková, Trutnov	želva vroubená, želva pavoučí
Gymnázium J. Blahoslava, sekunda A, Ivančice	chameleon Jacksonův
Gymnázium J. Blahoslava, Ivančice, třída prima	želva amboinská
*Miroslav Marek, Brno	poštolka obecná
MUDr. Milada Dvořáková, Brno	psoun prériový
*Ing. René a Mgr. Dagmar Muzikářovi, Brno	psoun prériový
*Petřík a Haňulka Liškařovi, Slavkov u Brna	liška obecná
Hana a Martin Hromadovi, Brno	psoun prériový, osmák degu
*Marta Bílková, Brno	ara horský
Igor Novoborský, Mokrá	želva pardálí
*rodina Bortlova, Brno	klokánek krysí
*Ing. Světlana Louženská, Praha	psík mývalovitý

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 63

CMYK

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů v roce 2004

List of Adoptive Parents and Sponsors in the Year 2004

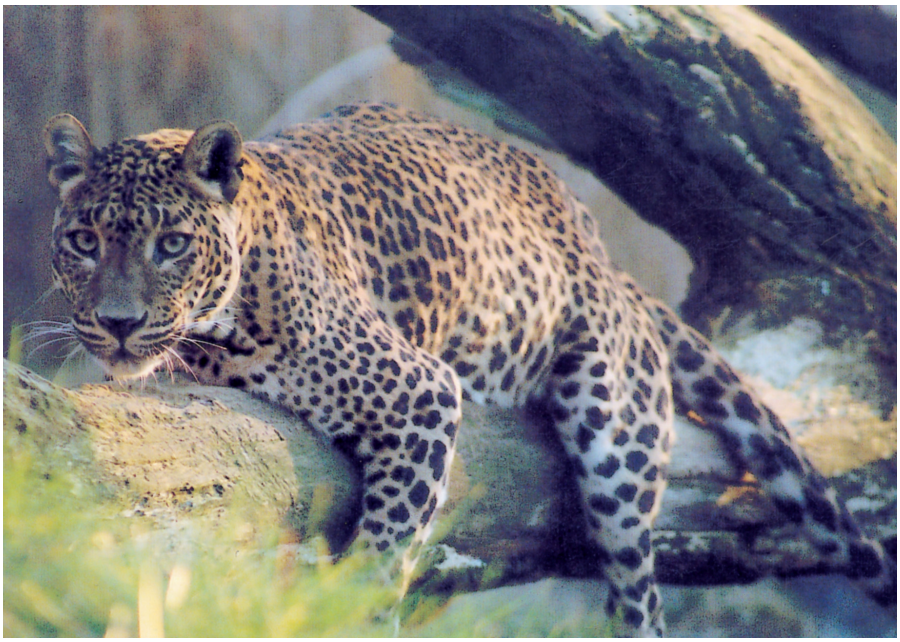

Levhart cejlonský / Srí Lanka leopard (Foto: Eduard Stuchlík)

Cestovní agentura Merlo, Veverská Bítýška	veverka Prévostova
*Vega Vita Brno, s.r.o., Cejl 72	ara maracana
Jana, Eva, Pavel Sikorovi a Ginger a Jelen Erbenovi, Brno	dikobraz běloocasý
*Střední škola vet. Prevenc, s r.o., třída 2.A, Brno	psoun prériový
*Žáci speciálních škol pro sluchově postižené, Ivančice	klokánek králíkovitý
*Simona Pospíšilová, Nimpšov	psoun prériový
JUDr. René Hušek, Brno	želva nádherná
*Lukáš a Lucie Váňovi, Brno	vakoplšík létavý
*Darina a Aleš Honsovi, Brno	tamarín žlutoruký
Ing. Jan Blumenschein, Brno	dikobraz běloocasý
*Jarmila Večeřová, Brno	želva pardálí
*rodina Foltova, Brno	psík mývalovitý
Marcela Štěpánková, Brno	psoun prériový

do 5.000,- Kč

Markéta Solnická, Brno	ara ararauna
Daniel Křikava, Brno	nestor kea
*Žáci ZŠ J. Babáka, Brno	liška obecná
*Olga Benešová, Brno	kočka pouštní

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 64

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů v roce 2004

List of Adoptive Parents and Sponsors in the Year 2004

*Svatava Kubešová, Brno	kaloň indočínský
*Drahomíra a Luděk Fadrhoncovi, Brno	kočka rybářská
*Ing. Petr Škarvada, Mgr. Simona Kolouchová, Brno	kapybara
*Malamit, v.o.s., Moravské Prusy 181	výreček malý
*Ing. Emílie Němcová, Brno	želva ostnitá, želva pardálí, tereka africká, tereka hnědá
*ZŠ a MŠ Pramínek, I. třída, Heyrovského 13, Brno	kosman zakrslý
*Olga Silovská, Brno	leguán zelený, želva nádherná
*ZŠ Pozořice	puštík obecný, kachnička mandarinská
Autoškola Dalibor Petr, Dukelská tř. 17, Brno	bobr kanadský
I.V.S.A., studentská org. VFU Brno	bazilišek zelený, klokánek krysí, želva ostnitá
Albion, jazyková a vzdělávací agentura, spol. s r.o., Brno	kapybara
*Dagmar Strachoňová, Podolí	moták pochop
*Prodejna chovatelských potřeb PonPS a její zákazníci	kapybara
*Petra a Jakub Koudelkovi, Brno	výreček malý
*Gymnázium Křenová 36, Brno	surikata, páv korunkatý
*Gymnázium Křenová 36, Brno, tř. prima A	emu hnědý
Dag Wiesner, Brno	kasuár přilbový
*Nadační fond ZŠ Kamenačky, Brno	kosman zakrslý
*Jitka Fialová a Dušan Sestrienka, Brno	kakadu bílý
TJ Start Brno, oddíl lukostřelby	bobr kanadský
*Miluše Fikarová, Brno	kasuár přilbový
*Jan Vítek, Brno	surikata, psoun préríový, trnorep severoafrický
*Daquas, spol. s r.o., A. Letenské 7, Praha	liška obecná
*Vlaďka a Michal Vraní, Brno	ara zelenokřídlý
*Olga Raabová, Brno	nandu pampový
*Zdenka Cejnek, Wien	kočka pouštní
*Hana a Stanislav Češkovi, Brno	kosman zakrslý
*ZŠ Křivánkovo nám. 11, Brno	ibis posvátný
Justin Marketing Services, s. r. o., Kodymova 2536, Praha	lama krotká
*Arsenal, s.r.o., Na Zámkách 53/45, Praha	kočka pouštní
Labyrint, jazykové a vzdělávací centrum, Křídlovická 19, Brno	ara ararauna
*Helena Nekvapilová, Brno	kakadu Goffinův
Ing. Štěpán Štarha, Štěpánov	moták pochop
Filip Urbánek, Brno	kapybara
Jarmila Kafoňková, Brno	koza domácí – Růženka
*Lenka Čoupková, Brno	kakadu bílý
*Radek a Hana Hanákovi, Brno	ara zelenokřídlý
ZŠ Sirotkova 36, Brno	kapybara
Ing. Jan Grůza, KDU-ČSL, Brno	koza kamerunská

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 65

*MUDr. Irena Hamtilová, Brno	kočka pouštní
*Tereza, Iva, Hana a Petr Dvořákovi, Brno	kosman zakrslý
*Mgr. Marie Malá, Brno	hroznýš královský
*ODS č. 17 - Řečkovice a Mokrá Hora	klokánek králikovitý, tamarín žlutoruký, páv korunkatý
Autobusová a mikrobusová doprava Rozsíval, Brno	urzon kanadský
*Jiří, Marcela a Maruška Holešovští, Brno	nestor kea
*MUDr. Eva Cejnarová, Brno	papoušek šedý – žako, nestor kea
*Petr Švehla a Zuzana Kašparová, Příbram	želva velká, kočka krátkouchá
Ing. Martina Sochorová, Brno	mara stepní
Ludmila Šrotířová, Brno	sova pálená
*Ing. Blanka Černá, Brno	bobr kanadský
Karel, Karla, Adam a Anna Vašinovi, Brno	kajman brýlový
*MUDr. Marta Gottvaldová, Brno	kalous ušatý
R – Vision, s.r.o., Okrouhlá 8, Brno	krajta královská

do 10.000,- Kč

Sylva a Jiří Zaťkovi, Brno	krokodýl nilský, surikata
*Taneční divadlo Mimi Fortunae, Brno	pakůň modrý
*GRIL – spolek přátel zvířátek, Brno	ovíječ skvrnitý
*KDU-ČSL Brno-město, Starobrněnská 20	lama krotká, ara zelenokřídlý
*Sportovní gymnázium L. Daňka, Botanická 70, Brno	klokan Bennettův, piraňa Serrasalmus nat.
ZŠ Rosice, žáci I.stupně	klokánek krysí, klokánek králikovitý, ara zelenokřídlý, páv korunkatý
*Žáci ZŠ Gajdošova 3, Brno	pony shetlandský
RNDr. Jana Buršíková, Brno	varan nádherný
JUDr. Zuzana Malaníková, Brno	výreček malý
*Taneční soubor la Quadrilla, Ivan Bartůněk, Spáčilova 13, Brno	bizon americký
ZŠ Lomnice u Tišnova	rys evropský
*ZŠ Mokrá-Horákov	krokodýl nilský, chameleon Jacksonův
*Marie a Marta, s.r.o., E. Krásnohorské 18, Brno	pavián anubi
*Folková vokální skupina Mošny, Jiří Mrázek, Horácké nám. 6/5, Brno	sob polární
Hrad Veveří a Občanské sdružení Dobré nálady	veverka Prévostova
Andrea Janečková-Aulehlová, Praha	orel mořský
Raiffeisenbank, a.s., Olbrachtova 9, Praha	pštros dvouprstý
Martin Jelen Havelka, Brno	jelen sibiřský
JUDr. Jiří Sýkora, Brno	orel kamčatský
*Žáci ZŠ Laštůvkova 77, Brno	vlk kanadský, klokánek krysí

do 20.000,- Kč

*Faster CZ, spol. s r. o., Obřanská 60, Brno	klokan Bennettův, urzon kanadský, želva velká
*Ing. Kamil Řádek a Jakub Zbitek, Brno	kotul veverovitý
*Ecotoner, s. r.o., Rychnovská 408, Praha	Chapmannova, chameleon Jacksonův

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 66

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů v roce 2004

List of Adoptive Parents and Sponsors in the Year 2004

Sponzorsky v zoo vystupuje i kapela Noví Kaskadéři s „indiánskou" skupinou Pow-wow Singers / The band „Noví Kaskadéři" and the group „Pow-wow Singers" perform at the zoo for free (Foto: Eduard Stuchlík)

ProMost – realizační rozvojová společnost, a.s., Most	makak chocholatý
*Noví Kaskadéři, Ondra Brablc, Tábor 48/c, Brno	zebra Grévyho
*Kaskadéři, Ing. David Čumpelík, Chládkova 18, Brno	zebra Grévyho
*ZŠ Kamínky 5, Brno	makak chocholatý
hudební skupina Maranta, Zbýšov	osel somálský
*Autodoprava Vikr, s.r.o., Selská 34, Brno	krokodýl nilský, makak chocholatý
*Doppelmayr – lanové dráhy, spol. s r. o., Polní 6, Brno	osel somálský
Tomáš Zeman, Kuřim	ledňák obrovský, los evropský
EPSON Deutschland, GmbH, Slavíčkova 1a, Brno	sob polární, raroh obecný
*Terezka a Petra Štrynclovy, Brno	sovice sněžní, orel mořský
*ZASIS, s.r.o., Palackého nám. 2, Brno	nestor kea, rys kanadský, krokodýl čelnatý, bazilišek zelený, kočka krátkouchá
*ZŠ Šlapanice, Masarykovo nám. 16	velbloud dvouhrbý, želva nádherná
*Přemysl Veselý, stavební a inženýrská činnost, s. r.o., Bzenecká 18 a, Brno	sýček obecný, psík mývalovitý, velbloud dvouhrbý
*Český svaz chovatelů, ZO č. 36, Brno – chovatelé koček	kočka bengálská, kočka krátkouchá, kočka pouštní, kočka rybářská

do 50.000,- Kč

*Inter-stav, spol. s r. o., Jamborova 32, Brno	tygr sumaterský
*Phoenix Contact, s. r. o., Technická 15, Brno	medvěd lední, velbloud dvouhrbý

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 67

*KVV ČSSD, Masarykova 31, Brno	surikata
Interhotel Voroněž, a. s. Křížkovského 47, Brno	vlk kanadský
Jihomoravská plynárenská a.s., Plynárenská 1, Brno	tygr sumaterský
*Ager, spol. s r. o., Antonínská 18, Brno	šimpanz

nad 100.000,- Kč

Veletrhy Brno, a. s., Výstaviště 1, Brno	žirafa síťovaná
ČSA Cargo	levhart cejlonský

PŘÍSPĚVKY NA CHOV V ROCE 2004

do 500,- Kč

*manželé Chocholáčovi, Ivančice	urzon kanadský
*rodina Chrástova, Brno	mara stepní
*Mgr. Jana Zichová, Brno	tygr sumaterský
*Ing. Robert Zich, Ph.D., Brno	vlk kanadský
*Tomáš Pokorný, Brno	tygr sumaterský
*Valerie Chomaničová, Brno	surikata
*Viktorie Chomaničová, Brno	papoušek královský
*Mgr. Barbora Grymová, Úhonice	ara ararauna
*David Veselý, Brno	medvěd lední
Tereza Vyorálková, Kuřim	žirafa síťovaná
MUDr. Filip Dörr, Brno	žirafa síťovaná
Olga Widerlechnerová, Brno	papoušek vlnkovaný, veleštír obrovský
P. J. Briggs, Wolverhampton	káně Harrisova
*Pavla Pokorná, Modřice	dželada
*Jakub a Jan Špiříkovi, Ivančice	medvěd lední
*PaedDr. Luděk Remunda, Židlochovice	příspěvek na chov
Lenka a Václav Koubkovi, Ivaň	jelen milu
*Ing. Lucie Kleinová, Brno	surikata
Jana Blažková, Veverská Bítýška	korela
*Leoš, Monika a Nikola Řezníčkovi, Brno	kozorožec sibiřský, psoun prériový, vlk kanadský

do 2.000,- Kč

*Roman Růžička, Brno	lachtan jihoafrický
*MEKA, chovatelské potřeby, nám. Svobody 6, Brno	čtyři ptačí klece
*ZŠ Kanice 135, Bílovice nad Svitavou	tygr sumaterský
*Pavla Petrová, Valtice	osel somálský
*Jiřina Kolesová, Brno	příspěvek na chov
Žáci 1., 2., 3. a 5. třídy ZŠ Neslovice	surikata

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 68

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů v roce 2004

List of Adoptive Parents and Sponsors in the Year 2004

*Zbyněk Egerl, Židlochovice	medvěd hnědý
*MŠ Na kopečku u zvonečku, Horní 17, Brno	klokan Bennettův
*MŠ Pomněnky, Oblá 51, Brno	nestor kea
Studenti PdF MU, obor biologie a kombinované studium pro I. stupeň	jelen milu
Studenti PdF MU, kombinované studium	paovce hřivnatá
ZŠ nám. Republiky, Brno, třída 8.A	psík mývalovitý, piraňa Colosoma
Žáci ZŠ Deštná 60	puma
*Žáci ZŠ Troubsko	piraňa Serrasalmus nat.
*Jana Polenová, Brno	fenek
Ing. Klára Šnelerová, Brno	psík mývalovitý
Petr Kašpar, Šitbořice	osel somálský
*Josef Jonáš, Ivančice-Letkovice	papoušek vlnkovaný, tereka africká
*ZŠ Lomnice u Tišnova, třída 4.A	vlk kanadský
ZŠ Jasanová, Brno, třída 5.A	hroznýš královský
*MUDr. Naděžda Formánková s rodinou, Blansko	vlk kanadský
*Ing.arch. Ladislav Brožek, Brno	orel mořský
*Alena Sýkorová, Brno	klokan Bennettův
*Ing. Vladimíra Petrová, Brno	sovice sněžní
*ZŠ Pastviny 70, Brno, třída 6.B	mandril rýholící
*Petra a Petr Vostalovi, Brno	ara ararauna
*Barbora a Martin Krejčovi, Smolenice, SK	rys evropský
*Kateřina a Jan Malí, Brno	lemur běločelý
*Radek Přibyl, Brno	nestor kea, osmák degu
*Marek Pernička, Brno	surikata
Karel Gott, Praha	bobr kanadský
*Gymnázium Tišnov, třída tercie	takin
*ZŠ Sokolnice, Masarykova 20, 5. třída	surikata
Božena Machálková, Brno	příspěvek na chov
*Jan Dostál, Brno	surikata, klokan Bennettův, vlk kanadský
Zbyněk Filemon, Brno	makak chocholatý
*Biologický kroužek gymnázia Tišnov, Na Hrádku 20	káně lesní
*Bořivoj Kramář, Brno	příspěvek na chov
*Střední škola vet. prevence, třída 3.A, Brno	medvěd lední
*Liga na ochranu zvířat, Třebíč	příspěvek na chov
Drahoslava Pernová, Střelice u Brna	příspěvek na chov
Alice Kartousová, Brno	příspěvek na chov

do 5.000,- Kč

Potápěči TDI / SDI, Brno	lachtan jihoafrický
Zdeněk Navrátil, Brno	příspěvek na chov
Jana Chlupová, Brno	karetka novoguinejská, jehlice asijská

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 69

Seznam adoptivních rodičů a sponzorů v roce 2004

List of Adoptive Parents and Sponsors in the Year 2004

*Dore Luth, Berlín, Deutschland	kiang
*Alžběta Povolná, Brno	tygr sumaterský
*Centrum volného času Pavučina, Hustopeče	zebra Chapmannova
*Jiří Černý a Fojtovi, Blansko	levhart cejlonský
*Molex B.V., Příkop 4, Brno	žirafa síťovaná
*ZŠ Masarova 11, třída 6.W, Brno	surikata

do 10.000,- Kč

*Vlastislav Dvořák PSV, Brno	videopřehrávač Philips
*Ecotoner, s. r. o., Cejl 86, Brno	zebra Chapmannova
Brněnské písničkové tetiny Klotylda a Matylda	koza kamerunská
*Centrum pro rodinu a sociální péči, Josefská 1, Brno	pavián anubi
*JUDr. Hana Klusáčková, Brno	příspěvek na chov
Sportovní klub Junior Aerobic Sluníčko, Brno	kakadu bílý
*ZŠ Přemyslovo nám. 1, Brno	rys kanandský, puštík obecný
*Bohumil Ill, Brno	psoun prériový

do 20.000,- Kč

Veletrhy Brno, a. s., Výstaviště 1, Brno	příspěvek na chov
*Country kapela Zimour, Brno	surikata, hudební vystoupení
*Střední škola vet. prevence, s r. o., Zvěrokruh, Brno	levhart cejlonský

do 50.000,- Kč

*Toi Toi, sanitární systémy, s. r. o., Okružní 21, Slaný	mobilní WC včetně údržby
*Aktris, spol. s r. o., Po Hájem 288, Praha	pohlednice k propagaci zoo
*Integra, a. s., Zemědělská 53, Žabčice	krmení pro zvířata
*Grisoft, s. r. o., Lidická 31, Brno	antivirový program

nad 100.000,- Kč

Unilever ČR, spol. s r. o., Thámova 18, Praha	příspěvek na chov

Stav k 31. 12. 2004

AKCE PRO VEŘEJNOST

PROGRAMMES FOR OUR VISITORS

Datum	Akce pro veřejnost – interní
4. 1.	Nedělní filmové zoo
11. 1.	Nedělní filmové zoo
18. 1.	Nedělní filmové zoo
25. 1.	Nedělní filmové zoo
30. 1.	Potápěčská konference
8. 2.	Maškarní bál pro děti
12. 2.	Vernisáž výstavy na SAV„Ochrana životního prostředí ve Weinviertelu“
14. 3.	Josefská stezka
21. 3.	Jarní otvírání zoo, Miss Žabka
3. 4.	Den ptactva pro návštěvníky
10. 4.	Velikonoční dílna
11. 4.	Velikonoční mláďata
12. 4.	Schovávání velikonočních vajíček
18. 4.	Den Země, Jarní zootrofej
1. 5.	První máj ve stylu country
15. 5.	Africký den
16. 5.	Den dětí s centrem pro rodinu a pro pěstounské rodiny
22. 5.	Brno zdravé město – zvířátka také nekouří
29. 5.	Den dětí s rádiem Frekvence 1, večerní prohlídka zoo
30. 5.	Den dětí v Zoo Brno s KDU-ČSL
1. 6.	Dětský den v Zoo Brno pro MŠ a I. stupeň ZŠ
4. 6.	S plamínkem do zoo – dětský den s Jihomoravskou plynárenskou a. s.
6. 6.	Indiánský den – otevírání expozice vlků kanadských
12. 6.	Den zdraví s Revírní bratrskou pokladnou
20. 6.	Vyhodnocení dětské literárně výtvatné soutěže Zvířata mezi hvězdami, pořádané společně s Hvězdárnou a planetáriem Mikuláše Koperníka
1. 7.	Vernisáž výstavy na SAV „Poklady moří a oceánů“
28. 8.	Setkání adoptivních rodičů a sponzorů, večerní prohlídka
11. 9.	Vyhodnocení pětidílné znalostní soutěže s deníkem Rovnost k Dětskému dni v Zoo Brno
3. 10.	Den zvířat, Podzimní zootrofej, přednáška RNDr. B. Krále Austrálie (1. díl)
17. 10.	Přednáška Ing. M. Audyho Tajemné podzemí Stolových hor venezuelské Guayany
31. 10.	Přednáška RNDr. B. Krále Austrálie (2. díl)
14. 11.	Přednáška Ing. Josefa Suchomela, Ph. D., Borneo
18. 11.	Valná hromada Národní sítě stanic pro handicapované živočichy
28. 11.	Přednáška prof. M. Vyskota Přírodní památka Mniší hora, Den otevřených dveří SMP
5. 12.	Klub přátel Zoo Schönbrunn v Zoo Brno
12. 12.	Mikulášská besídka v Zoo Brno, vánoční dílna
24. 12.	Štědrodenní krmení zvířat, vyhodnocení Štědrodenní soutěže s deníkem Rovnost

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 71

Datum	Akce pro veřejnost – externí
8. – 11. 1.	Veletrh cestovního ruchu Go a Regiontour
23. 1.	Zoobál
25. – 27. 6.	Prezentace zoo na veletrhu Propet
27. 6.	Prezentace zoo na Automotodromu
30. 6.	Prezentace zoo v obchodním domu Tesco
2. 7.	Den dětí s rádiem Petrov – prezentace zoo na náměstí Svobody
9. 9.	Do školy s úsměvem – prezentace zoo na náměstí Svobody s Občanským sdružením pro tělesně a mentálně postiženou mládež
4. 12.	Mikulášská besídka v Nedvědici

Datum	Akce pro děti a mládež - interní	Počet účastníků
1. – 5. 3.	Jarní prázdniny v zoo	15
1. 4.	Den ptactva pro školy	76
12. 7. – 27. 8.	Letní prázdniny v Zoo Brno	7/230*
6. 11.	Liška Bystrouška – vyhodnocení soutěže Janáčkova divadla	30
	Výukové programy pro střední, základní a mateřské školy	127/4120
	Exkurze pro střední, základní a mateřské školy	33/1254
	Exkurze a programy pro vysoké školy	16/780
	Exkurze pro speciální skupiny (nevidomí, zdravotně postižení, dětské domovy)	9/210

Datum	Akce pro děti a mládež – externí	Počet účastníků
27. 5.	Dětský den pro MŠ Jundrov	70
12. 9.	Namaluj vlka v pohádce – vyhlášení vítězů soutěže v Moravské chalupě hotelu Voroněž	60
14. 9.	Výlet dětí z Kliniky dětské onkologie do Zoo Schönbrunn	44
7. 12.	Mikuláš pro děti z Kliniky dětské onkologie	40
	Výukové programy pro Základní školu při Ústavu sociální péče pro tělesně postiženou mládež Kociánka	9/180
	Výukové programy pro denní stacionář pro tělesně a mentálně postižené děti Elpis	14/420

**počet akcí/počet účastníků*

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 72

PRVNÍ ODCHOV DRÁPKATÝCH OPIC V ZOO BRNO: DVOJČATA TAMARÍNA ŽLUTORUKÉHO

THE FIRST REARUNG OF THE RED-HANDED TAMARIN (SAGUINUS MIDAS)

Dospělý tamarín žlutoruký / An adult Red-handed tamarin

Brněnská zoo chovala ve své více než padesátileté historii šest druhů takzvavých drápkatých opic z řádu primátů (*Primates*), čeledi kosmanovitých (*Callithricidae*). Poměrně dlouho se je ale nedařilo rozmnožit. Úspěšný odchov těchto drobných pralesních opiček se v Zoo Brno uskutečnil až narozením dvojčat tamarína žlutorukého (*Saguinus midas*) v únoru 2004.

Jako první drápkatá opice se v brněnské kolekci objevil kosman bělovousý (*Callithrix jacchus*), později k němu přibyl tamarín pinčí (*Saguinus oedipus*). V pavilonu Tropické království mohli při jeho otevření v roce 1998 návštěvníci vidět tamaríny sedlové (*Saguinus fuscicollis*), tamaríny bělohubé (*Saguinus labiatus*) i trpaslíky mezi vyššími primáty, kosmany zakrslé (*Callithrix pygmaea*). Žádný z těchto druhů se rozmnožit nepodařilo, zaznamenali jsme pouze několik porodů již mrtvých mláď kosmanů zakrslých. Nejslibnější se u tohoto druhu jevil porod z července 2004. Bohužel po týdnu bylo mládě nalezeno na podlaze vnitřní expozice uhynulé.

Nezdary měly různé příčiny: u některých zvířat to byl vyšší věk a krátká doba pobytu v naší zoo, u jiných se projevil vliv stresových faktorů, způsobujících kolaps organismu a následný úhyn. Negativně působila také tehdejší všeobecně nízká míra znalostí životních potřeb jednotlivých druhů. Není třeba zastírat, že i naše vědomosti a zkušenosti se vyvíjely postupně: od někdy pracně získaných informací, a to i protichůdných, až po nynější osvědčené postupy a recepty týkající se především správné výživy. Ta je alfou i omegou chovu.

V souladu s chovatelskou koncepcí zoo, která počítá se začleněním Tropického království do komplexní expozice Karibik, zahrnující faunu

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 73

CMYK

První odchov drápkatých opic v Zoo Brno: dvojčata tamarína žlutorukého (*Saguinus midas*)

The First Rearung of the Red-handed Tamarin

karibské oblasti v širším pojetí (střední Amerika, sever Jižní Ameriky, Sonorská poušť, Florida, Bahamy, Antily), se naše kolekce kosmanovitých v roce 2002 rozrostla o atraktivní tamaríny žlutoruké (Saguinus midas), chované v Brně poprvé. Tento druh tamarína i kosmany zakrslé může tedy pozorovat i současný návštěvník Tropického království. A právě elegantnímu tamarínu žlutorukému bych chtěl věnovat následující řádky.

Tamarín žlutoruký obývá nížinné i horské pralesy, nejvyšší populační hustotu vykazuje v oblastech kolem vodních toků od Surinamu přes Francouzskou Guayanu, Guyanu až po severovýchodní Brazílii. Délka těla činí 20–28 cm, ocasu 31–44 cm. Hmotnost jednotlivých zvířat se pohybuje v rozmezí od 400 do 650 g. Charakteristickým znakem je výrazné žlutooranžové zbarvení distálních částí končetin, kontrastující s převážně černohnědým zbytkem povrchu těla.

Pozorováním zvířat v přírodě se ukázalo, že skupina opic se stěhuje po svém teritoriu vždy tak, že obsadí jeden strom, případně jednu lokalitu nabízející některý z mnoha druhů ovoce nebo hmyzu. Toto místo pak opustí, až když většinu potravy spotřebuje. Sociální chování většinou nedovolí sdružování rodin stejného druhu, vznikají tedy tlupy složené z několika druhů drápkatých opic. Hlavní složkou potravy tamarínů je ovoce, semena, drobní živočichové včetně hmyzu a ptačí vejce. Mezi rostlinami, jejichž části tamaríni požírají, se uvádějí druhy z rodů Inga (*Leguminosae*), Pourouma (*Moraceae*), Passiflora (*Passifloraceae*), Ficus (*Moraceae*), Bactris (*Palmae*) a dalších až 40 druhů stromů, keřů, lián a kaktusů. V potravě tamarínů se objevuje až 19 druhů malého a sladkého ovoce,

Kosman zakrslý / Pygmy Marmoset

nektar, rostlinné exudáty (šťávy, latex, míza), květy a pupeny. Při lovu živočišné potravy drápkaté opice přebírají suché listí, strkají ruce do dutin i pod kůru. Jejich kořistí se stávají kromě nejrůznějších forem hmyzu i žáby, šneci, pavouci a menší ještěrky. Samice během gravidity a kojení požírají ve zvýšené míře exudáty hmyzu obsahující vyšší množství vápníku. Tamaríni věnují získávání potravy asi 6 hodin denně.

Tamarín žlutoruký obvykle žije v menších skupinách do šesti zvířat, které se pohybují ve spodním a středním patře pralesů. Tamarín žlutoruký je vynikající skokan, který dokáže skočit na zem z výšky až 20 metrů. Za jeden den naběhá ve větvích stromů 1 až 2 km. Kdo nezná jeho hlas, podobný trylkům či pískání, může si ho lehce splést s ptačím zpěvem. Část těchto zvuků však leží v ultrazvukové oblasti, lidské ucho je tedy nezachytí. Tamaríni jsou nejaktivnější při

První odchov drápkatých opic v Zoo Brno: dvojčata tamarína žlutorukého (*Saguinus midas*)

The First Rearung of the Red-handed Tamarin

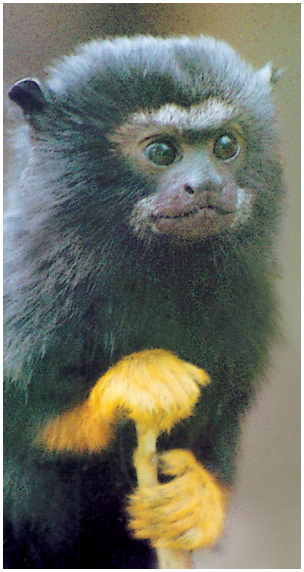

Mládě tamarína žlutorukého má na čele a na tvářích světlou srst, která později mizí. Přibližně půl roku po narození zůstává světlá srst na tvářích... / A young Red-handed tamarin has a pale coat on its forehead and cheeks, which will later disappear. The pale coat stays on the cheeks for about a half a year...

východu slunce. V době největšího horka odpočívají, ukryti ve vegetaci. Unaveni po celodenním pobíhání se před setměním shromáždí vysoko v korunách stromů, kde přečkají noc.

Jedno, dvě, výjimečně tři mláďata rodí samice po 140 až 168 dnech březosti. Mládě má po narození hmotnost 45 gramů a je odstaveno po 2 až 3 měsících, pohlavně dospívá po 16 až 20 měsících. Dožívá se 10 a více let. Podobně jako u ostatních druhů čeledi kosmanovitých je chov tamarínů žlutorukých náročný. Kosmanovití vyžadují optimální krmnou dávku s vyváženým poměrem vitamínů a minerálů a často jim hrozí stres, protože jsou vysoce citliví na sebemenší změny prostředí, a to zejména samice v době březosti či při odchovu mláďat.

Náš chovný pár jsme sestavili na podzim 2002, kdy jsme získali samce ze Zoo Plzeň a samici od soukromého chovatele. Samec Čert se narodil 21. 6. 2001, samice Káča 20. 2. 2002. Opičky obývají jednu expoziční ubikaci o ploše asi 8 m^2 a výšce 2 m v pavilonu Tropické království. Mají možnost přejít do venkovního výběhu, který má plochu 10 m^2 a výšku 2,5 m a který je od návštěvníků oddělen sklem. Obě zvířata pocházejí z přirozeného odchovu v zajetí. Jejich první vzájemné seznamování proběhlo bez komplikací, samec byl od začátku zvídavější, s lepší prostorovou orientací a s větší chutí k příjmu potravy.

Samička zabřezla ve věku 19 měsíců, bylo to koncem září 2003. V tu dobu probíhala u obou zvířat dobře rozpoznatelná říje. Samec i samice prováděli milostné hry, během nichž s vysokou frekvencí vyplazovali jazyk. Samice při tom měla často zježenou srst a neustále upřeně sledovala

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 75

První odchov drápkatých opic v Zoo Brno: dvojčata tamarína žlutorukého (*Saguinus midas*)

The First Rearung of the Red-handed Tamarin

samce. Dne 23. 2. 2004 v časných ranních hodinách Káča porodila zdravá dvojčata. O půl osmé ráno byla mláďata již suchá, zbavená zbytků plodových obalů i hlenu a pevně se držela na hřbetě samce. Káča měla v tuto dobu ještě zřetelně mokré zadní nohy a ocas. V odpoledních hodinách jsem poprvé spatřil, jak si samička převzala jedno z mláďat od samce. Během prvních deseti dnů nosila mláďata hlavně samice, což je v rozporu s údaji ve většině populárně naučných encyklopedií, ale v souladu s pozorováním některých soukromých chovatelů a specialistů v zoologických zahradách (Dvůr Králové n. L., Jihlava) zaměřených na chov drápkatých opic. Teprve v dalších dnech se do nošení mláďat postupně zapojoval i samec. Často se pak jedna malá opička držela na hřbetě samce a druhá na samici, podobně jako to popisují např. Podhajská a Podhajský (1999) při odchovu tamarína bělohubého.

Mláďata se vyvíjejí velice rychle. Čtvrtý den po porodu mají otevřené, ale zatím ještě kalné oči. Sedmý den zvedají hlavu a rozhlížejí se, dvanáctý se už začínají stavět na nohy. Ve třech týdnech zkoušejí první opatrné krůčky, kdy na chvíli opouštějí jistotu tátových zad. V pěti týdnech už běhají, skákají po větvích a začínají si hrát na honěnou. Pro kojení si Káča vybrala prostor mezi boudičkou a stropem vnitřní ubikace. Jakmile si lehla na strop budky, musela mláďata popolézt z hřbetu na její bok. Během prvních týdnů toho samička vždy využila, uchopila jedno z mláďat a přiložila ho k bradavce. Mládě se často snažilo sání přerušit a vyšplhat se zpět na záda, kde se zřejmě cítilo bezpečněji. V průběhu dalších týdnů se naopak malé opičky snažily využít každé situace a dostat se co nejrychleji k bradavce. Po nasycení došlo většinou k předání mláďat samci, který seděl v blízkosti a se zájmem pozoroval průběh kojení. Pak si přisedl těsně k samičce, natáhl přední končetiny, uchopil mláďata, přiložil si je k tělu a ta hbitě vyšplhala na jeho hřbet. Káča jako vzorná matka pravidelně pomáhala dvojčatům při vyprazdňování. Několikrát jsem ji pozoroval, jak mláďatům vysává moč a trus.

Za zaznamenání stojí i rozdíl ve zbarvení dospělých zvířat a narozených mláďat. Ta mají tělo pokryto tmavě černou srstí i na hřbetě a teprve od třetího týdne se na zádech objevuje typické světlé mramorování. V jejich obličeji upoutají bílé chloupky na čele, které se táhnou přes horní ret až na koutky úst.

První příjem pevné potravy jsem u dvojčat zaznamenal 5. 4. 2004. Bylo to po měsíci a dva-

... ale za dalšího asi čtvrt roku mizí docela /... but after another about a quarter a year it completely disappears

První odchov drápkatých opic v Zoo Brno: dvojčata tamarína žlutorukého (*Saguinus midas*)

The First Rearung of the Red-handed Tamarin

nácti dnech od narození. V tu dobu poprvé ochutnávala ovoce přinesené rodiči a bez velkých rozpaků jim první sousta kradla přímo z tlamky. Bez povšimnutí nezůstala ani ranní speciální kaše, kterou přijímala z misky umístěné na krmné desce. Matka sporadicky kojila malé opičky až do stáří 11 týdnů, později už kojení nedovolila a potomky odháněla. Otec je stále bedlivě hlídal; při rušivém podnětu zvenčí vylekaná mláďata okamžitě skočila Čertovi na záda. Toto chování jsem zaznamenal až do téměř pěti měsíců věku mláďat. V šesti měsících jsme je odchytili, abychom zjistili jejich pohlaví – je to sameček a samička. V jednom roce ještě nedosahují velikosti dospělých zvířat, ale aktivitou a zvědavostí své rodiče už předčí.

Chov kosmanovitých v lidské péči má již mnohasetletou tradici. Španělé a Portugalci při svých prvních námořních výpravách do Jižní Ameriky našli v indiánských domácnostech různé druhy těchto opiček. Není se co divit, že si tato roztomilá zvířátka začali brzy dovážet domů. Bylo jen otázkou času, kdy se tato módní záležitost dostane do dalších zemí. Ve Francii pak dostali kosmanovití své další jméno, které je doprovází až do dnešních dnů – marmosetky. Marmouset byli nazýváni malí lidé – trpaslíci, groteskní figurky, a tak se toto jméno časem přeneslo i na tyto malé opičky. Jen stěží bychom našli něco společného v tehdejším spíše držení a udržování při životě a v dnešním chovu v lidské péči, který se opírá o nejnovější biologické poznatky a dlouholeté zkušenosti chovatelů, ale i o pozorování těchto atraktivních primátů v jejich přírodním prostředí.

Podle údajů ISIS Abstract (International Species Information System) k 1. 2. 2005 chovají evropské zoologické zahrady 55 samců, 47 samic, 22 jedinců neznámého pohlaví a 26 mláďat tamarína žlutorukého. Zřejmě největší skupinu má Zoo Brownsvill (USA), kde žijí 4 samci, 10 samic, 3 jedinci neurčeného pohlaví a 3 mláďata. Úspěšnými chovy se v poslední době mohou pochlubit četné zahraniční zahrady, například zoo v Lille (Francie), Tierpark Berlin (Německo) a další. Česká republika nezůstává pozadu. Dnes najdeme tamarína žlutorukého ve čtyřech českých zoo. Chová ho Zoo Brno (2, 2), Zoo Plzeň (4, 2, 2, 3), Zoo Praha (1, 1) a Zoo Ústí nad Labem (4, 6). Kromě pražské zoo, která nedávno sestavila nový pár, se tento tamarín rozmnožuje ve všech třech ostatních zoo. V plzeňské zoo dokonce chovná samička porodila ve dvou po sobě jdoucích letech (2001 a 2002) trojčata.

Jsem nesmírně rád, že i brněnské zoo se po mnoha letech úsilí podařilo jeden z druhů drápkatých opiček úspěšně rozmnožit. Zahrada se tak zařadila mezi skutečné chovatele těchto šperků středoamerického a jihoamerického deštného pralesa.

Michal Balcar
(Foto Eduard Stuchlík)

Literatura:

1) Mittermeier, R. A. & van Roosmalen, M. G. M., 1981, 1981: Preliminary Observations on Habitat Utilization and Diet in Eight Surinam Monkeys. Folia Primatol, 36: 1-39.
2) Rowe, N., Goodal, J., Mittermeier, R. A., 1996: The Pictorial Guide to the Living Primates. Pogonias Press, New York.
3) Podhajská, J. & Podhajský, J., 1999: Chov a odchov tamarína bělohubého (*Saguinus labiatus*). Niedeliana, Praha, 5: 12-14.

První odchov drápkatých opic v Zoo Brno: dvojčata tamarína žlutorukého (*Saguinus midas*)

The First Rearung of the Red-handed Tamarin

SUMMARY: The Brno Zoo has bred six kinds of monkeys of the Primates order, Callitricidae family, during its more than 50 years long history. The successful rearing of these tiny forest monkeys came true when twins of the Red-handed Tamarin were born in February 2004.

We put the breeding pair together in autumn 2002, after we gained a male from the Plzeň Zoo and a female from a private breeder. The male called Čert was born on 21st June 2001, the female called Káča on 20th February 2002. The monkeys occupy an exhibit of about 8 quarter meters large and 2 meters high in the Tropical Kingdom pavilion. They have a possibility to go to the outdooraexhibit, which is 10 m2 large and 2,5 m high and which is divided from the visitors by a glass.

The female became pregnant at the age of 19 months in the end of September 2003. Káča gave birth to healthy twins early in the morning on 23rd February 2004. At 7:30 a.m. they were already dry, without the rest of amniotic sac and phlegm and they were closely stuck to father's back. Káča still had wet hindlegs and tail. In the afternoon I firstly saw the mother taking one of the cubs from the father. Mainly the female was carrying the cubs during the first ten days, only then the male also started to participate in it. Often one of the cubs was on male's back, the other on female's.

The fourth day after the birth, the cubs have their eyes open, but they are still blear-eyed. The seventh day, they raise their heads and look around, the twelfth day, they start to stand up. When they are three weeks old, they try first cautious steps, while they leave the safety of their father's back. When they are five weeks old, they already run, jump on the branches and start to play „touchlast". Káča chose a place between the small hut and the ceiling for the breast feeding. Whenever she laid down at the roof of the small hut, the cubs had to move from her back to her hip. During the first weeks, she always took advantage of this, caught the cub and placed it to the dug. The cub often tried to abort the sucking and climb back to the mother's back, where it probably felt more safely. The first consistent food intake was noted on 5th April 2004. The mother sporadically breast-fed the twins until they were 11 weeks old, later she didn't allow it and she drove the cubs away. One year old cubs are not as big as adult monkeys, but in activity and curiosity they surpass their parents.

Probably the biggest group of tamarins has the Brownsville Zoo in USA, where 4 males, 10 females, 3 monkeys with unspecified gender and 3 cubs live. Recently several other zoos can also be proud of their successful breeding, e.g. the zoo in Lille (France), Tierpark Berlin (Germany) and other. We can also find the Red-handed Tamarin tamarin in four Czech zoos, who also breed them. In the zoo in Plzeň a female even gave birth to triplets in two consecutive years (2001, 2002). I'm dearly glad, the Brno Zoo after many years of endeavour managed to reproduce one kind of monkeys of the Primates order, and thus join the real breeders of these jewels from the Middle American and South American forest.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 78

PODÍL ZOO BRNO NA ZÁCHRANĚ ASIJSKÝCH ŽELV

THE PARTICIPATION OF THE BRNO ZOO IN RESCUING THE ASIAN TURTLES

Samec orlície bornejské (Orlitia borneensis) / A male of the Malaysian giant turtle (Orlitia borneensis)

Želvy nebyly dosud nikdy vystaveny tak enormnímu tlaku, ohrožujícímu samotnou jejich existenci, jako v současnosti. Tito starobylí plazi, kteří se na Zemi objevili počátkem druhohor, to je před více než dvěma stovkami miliónů let, byli svědky rozkvětu i pádu dinosaurů, poznali nejrůznější druhy vodních predátorů, proti kterým jsou dnešní krokodýli či žraloci neškodnými drobečky, slunce jim občas zakrývala křídla největších létajících monster – ptakoještěrů. Přežili bouřlivý nástup ptáků a savců i několikeré změny podnebí, pozorovaly vznik a vývoj člověka. Vytrvalý a cílený nápor dnešních lidí na přírodu a využívání všech jejích zdrojů přivedl želvy na přelomu druhého a třetího tisíciletí k pokraji vyhubení. Ochránci přírody na celém světě bijí na poplach a uvádějí v život řadu záchranných projektů. Ani Zoo Brno nezůstává při záchraně želv stranou.

Co je to asijská želví krize

Během posledních let řada odborníků začala upozorňovat na nový jev, pro který se vžil název krize asijských želv. V přelidněné a stále industrializovanější jihovýchodní Asii přesáhlo využívání želv lidmi všechny limity únosnosti. Nejde jen o lov pro vlastní potřebu chudého vesničana. Takové počínání je pochopitelné a nepředstavuje plošné ohrožení. Nejvíce dnes želvám škodí velký byznys, v němž jde o zisk podnikavců obchodujících s exkluzívními potravinářskými a lékárenskými výrobky. Slušně si přivydělají i sběrači želv, stojící na počátku řetězce obchodní mašinérie: například roční průměrný plat dělníka ve Vietnamu je asi 200 dolarů a cena, kterou dostane od překupníka za 1 kg želvy, se pohybuje mezi 1 až 2 dolary. U nejžádanějších druhů, jako je třeba *Cuora trifasciata*, si pak překupník přijde až na 1 000 dolarů za kilogram!

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 79

Podíl Zoo Brno na záchraně asijských želv

The participation of the Brno Zoo in rescuing the Asian Turtles

Želva ostnitá (Heosemys spinosa) / A Spiny turtle (Heosemys spinosa)

Lov želv je nyní velmi efektivní a obchodování s nimi vysoce organizované. Želvy hledají a sbírají jednotliví domorodci za pomoci vycvičených psů, chytají je do pastí, sítí, na rybářské háčky, vyhrabávají je z bahna a podobně. Od domorodců je vykupují prostředníci, kteří zajišťují transport k velkoobchodníkovi, od něj želvy putují k jednotlivým prodejcům. Ti je pak dodávají do restaurací a na trhy. Želvy se převážejí v lodích, nákladními auty i letadly. Letecká doprava je nejefektivnější. Nejvíce se osvědčily služby leteckých společností China Southern Airlines, Singapore Airlines či Malaysian Airlines.

Bezedný čínský trh

O rozvoj obchodu s želvami se nejvíc zasloužila Čína, když světu otevřela svůj obrovský trh. Vysoká poptávka obyvatel Číny po luxusním jídle, povzbuzujících přípravcích a lécích z želv už nemůže být uspokojena lokálními odchyty nebo faremními odchovy, a proto dochází k organizovanému vychytávání želv ze stále širšího okruhu asijských zemí. Největšími dodavateli jsou chudé státy hraničící s Čínou, jako jsou Vietnam, Laos, Myanmar (Barma). Tak například v roce 1991 bylo do Hongkongu dovezeno 110 574 kg želv, jejich množství vzrostlo na 680 582 kg v roce 1993 a během prvních 10 měsíců roku 1994 to bylo 1 800 000 kg. O dva roky později činil dovoz neuvěřitelných 3 500 000 kg! Počet želv prodaných během jediného roku na převážně čínských trzích se odhaduje na 12 miliónů jedinců. Vědci z Nizozemska, USA, Německa, Rakouska a dalších států již několik let upozorňují na to, že Číňané, kteří již vyhubili své vlastní želví populace, jsou schopni zcela zlikvidovat většinu druhů želv i u sousedů a postupně se zaměří na širší okolí, například na Malajsii, Indonésii, Indii,

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 80

Uzbekistán, Kazachstán. Čínští obchodníci mají už v plánu exploatovat i Jižní Ameriku.

Vlastní želví trh vypadá v Číně asi takto: je to ulice dlouhá asi 1 km, lemovaná domy obchodníků; prodejním místem je samotná ulice. Způsob nabídky je dosti drastický. Želvy se přebírají tak, že to připomíná manipulaci s bramborami. Přesypávají a házejí se do beden, nádrží nebo rovnou na podlahu. Někde je možné zakoupenou želvu rovnou připravit ke kuchyňskému využití, což spočívá v politi vařící vodou, sloupání štítků, oddělení plastronu od karapaxu a vyčištění od vnitřností. Této pro Číňany rutinní proceduře nepředchází žádné usmrcení zvířete.

Chráněné druhy na talíři gurmánů

Obchod s želvami je zcela neselektivní a zahrnuje i všechny druhy chráněné místními či mezinárodními zákony. To přináší maximální stupeň ohrožení především pro želvy s malým areálem výskytu. Jde například o Leucocephalon yuwonoi, popsanou teprve v roce 1995, nebo o nedávno popsané taxony rodu *Cuora* (*C. aurocapitata* z r. 1988, *C. mccordi* z r. 1988, *C. pani* z r. 1984, *C. zhoui* z r. 1990), které jsou známé jen z tržišť, herpetologové je dosud v přírodě nepozorovali. U obchodníků v jižní Číně se v posledních letech objevila i želva Heosemys depresa, která nebyla spatřena od r. 1908. Jeden druh, *Cuora yunnanensis* z jihočínské provincie Yunnan, byl v roce 2000, tedy necelých 100 let od svého popisu, oficiálně prohlášen za vyhubený. Podle údajů odborníků z IUCN (viz Červený seznam ohrožených druhů) je z 98 asijských druhů želv 74% považováno za ohrožené, z toho je řada druhů v kategorii kriticky ohrožené. Od r. 1996 se počet druhů v této kategorii více než zdvojnásobil. Z 10 druhů vzrostl v roce 2000 na 24 druhů.

Na trzích se objevují i želvy Batagur basca, Geoclemys hamiltonii, Kachuga tecta a další, které se v čínské přírodě nevyskytují a které jsou uvedeny v příloze I mezinárodní konvence CITES. Přitom právě zahrnutí do této přílohy by je mělo chránit před komerčním využitím. Druhy z přílohy II CITES (regulovaný obchod), jako jsou Indotestudo elongata, Manouria impresa a Cuora amboinensi, se vyskytují na trzích stále a ve velkém počtu. Želva amboinská (*Cuora amboinensis*) je zatím jedna z nejpočetnějších želv v potravinové nabídce. Například na trhu Qiing Ping v Kantonu se prodá několik tisíc těchto želv během několika dnů.

Zabavený náklad lodi

V posledních letech se stupňuje naléhání mezinárodních organizací i světových osobností na čínské úřady, aby důsledněji dbaly na kontrolu dodržování úmluv na ochranu přírody. Číňané oficiálně deklarují ochotu ilegální importy postihovat, praxe je však jiná: příležitostně se sice pokoušejí určité kroky provádět, stále však jde o akce symbolického významu.

K tlaku ze zahraničí lze přiřadit i čin hongkonského ministerstva zemědělství (Agriculture, Fisheries and Conservation Department) a tamních celních úřadů (Customs Ship Search and Cargo Command) z 11. 12. 2001, i když tehdy už byl Hongkong zvláštní administrativní součástí Číny. V hongkonském přístavu v ten den celníci zadrželi loď z Macaa. Na její palubě bylo téměř 10 000 želv 12 druhů, určených pro čínský obchod s želvím masem. Tržní cena zásilky činila asi 3 200 000 amerických dolarů. Vědecká cena, stejně jako etický aspekt nakládání s živými tvory, se dá jen těžko penězi vyčíslit. Želv se dočasně ujala Zoologická a botanická zahrada

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 81

v Hongkongu (Hong Kong Kadoorie Farms & Botanic Garden), pro držení takového množství zvířat ale neměla odpovídající technické ani veterinární zázemí.

Pokus o záchranu této obrovské skupiny želv iniciovala mezinárodní organizace Svaz pro záchranu želv (Turtle Survival Alliance, TSA), která zajistila převoz téměř 7 000 jedinců (ostatní brzy po zabavení uhynuli) do Evropy a USA. V Evropě organizovala záchranu Evropská asociace zoo a akvárií (EAZA), která na starý kontinent úspěšně importovala 988 želv. Všechny se objevily 17. 1. 2002 na letišti Amsterdamu, kam je zdarma dopravila holandská letecká společnost KLM. Organizátoři rozdělili želvy do třiceti zoo jedenácti evropských zemí i do několika privátních zařízení. České zoologické zahrady projevily velký soucit a značnou odvahu i odpovědnost, když uvolnily místo i finance pro 250 želv pěti druhů. Zoo Praha zorganizovala a zaplatila tři transporty ze Zoo Rotterdam do svých chovných zařízení. Z nich pak želvy putovaly do zoologických zahrad v Jihlavě, Brně, Plzni, Dvoře Králové nad Labem a Ústí nad Labem.

Komise pro Evropské záchovné programy, která je orgánem EAZA, v průběhu let 2002 a 2003 oficiálně ustanovila pro všech pět zabavených druhů želv plemenné knihy (ESB):

Heosemys spinosa (želva ostnitá) – vedoucí Eric Ruivo, Zoo Lisabon, Portugalsko

Heosemys grandis (želva velká, černá) – vedoucí Ivan Rehák, Zoo Praha, Česko

Orlitia borneensis (orlície bornejská) – vedoucí Ivan Rehák, Zoo Praha, Česko

Cuora amboinensis (želva amboinská) – vedoucí A. Niwelinski, Zoo Plock, Polsko

Siebenrockiella crassicollis (želva tlustohrdlá) – vedoucí A. Niwelinski, Zoo Plock, Polsko.

Všech pět druhů patří do čeledi *Bataguridae* (starší synonymum *Geoemydidae*, dříve též Batagurinae jako podčeleď čeledi *Emydidae*). Tato pětice je reprezentativním výběrem své čeledi. Zahrnuje odlišné morfologické a ekologické typy od obrů k malým formám, od výrazně akvatických až po převážně terestrické.

Všechny druhy zabavené v Hongkongu jsou vedeny v Červeném seznamu (Red Data List) IUCN jako ohrožené (endangere), například *Heosemys spinosa* či *Orlitia borneensis*, nebo zranitelné (vulnerable). Jsou rovněž zahrnuty v druhé příloze tzv. Washingtonské konvence (CITES II), limitující jejich mezinárodní obchod.

Záchrana skupiny orlícií bornejských

Brněnská zoologická zahrada se ujala dvaceti zabavených želv dvou druhů. Dne 1. 2. 2002 přijala 4 samce a 6 samic želvy ostnité (*Heosemys spinosa*) a 5. 4. 2002 1 samce a 9 samic orlície bornejské (*Orlitia borneensis*).

Orlície bornejská je největší želvou čeledi *Geoemydidae*. Dorůstá do délky okolo 80 cm,

Hlava orlície bornejské
/ A head of the Malaysian giant turtle

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 82

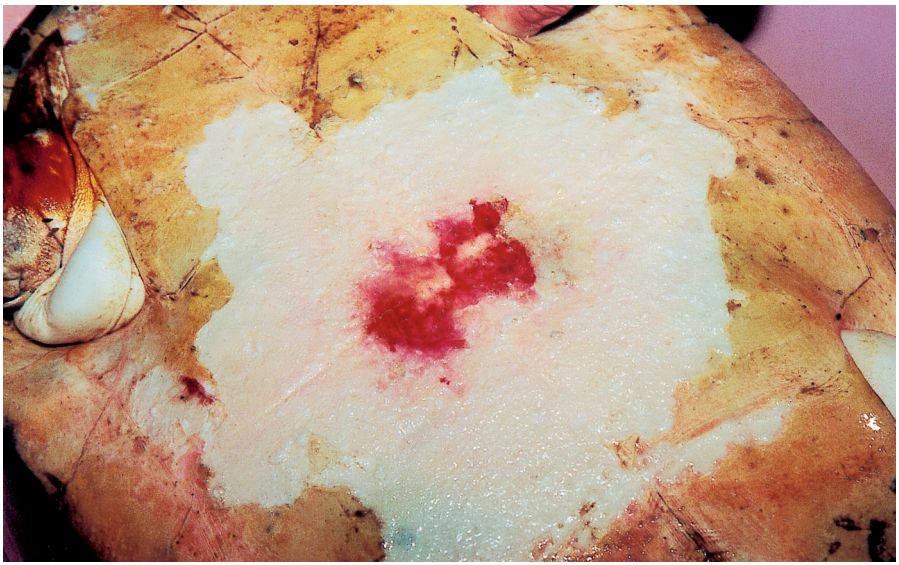

Typické nekrotické změny na plastronu u orlície bornejské těsně po importu / Typical necrotic changes on the plastron of the Malaysian giant turtle just after the import

v rekordních případech snad i přes 1 m. Žije v sladkovodních nádržích a tocích Bornea, Sumatry a Malajsie a až do hongkonské záchranné akce, která vpodstatě vytvořila evropskou populaci, byla v lidské péči mimořádnou vzácností. Do Evropy se při té příležitosti dostalo 126 jedinců. Díky kvalitní péči veterinářů a chovatelů 16 zoo z pěti evropských zemí, kam byli tito giganti rozmístěni, nebyla mortalita (12%) tak vysoká, jak se očekávalo. Bohužel nevyvážený poměr pohlaví omezuje zakládání chovných skupin. K 20. 2. 2005 se ze skupiny zadržené v Hongkongu v Evropě nacházelo 12 samců a 56 samic. Brněnská zoo má ve své teraristické kolekci v současnosti jednoho samce a sedm samic. Společně s polskou Zoo Vratislav, která má stejný poměr pohlaví i počet jedinců, je třetí největší evropskou populací v lidské péči. Početnější skupiny vlastní nizozemská Zoo Arnhem (4, 12) a Zoo Praha (3, 7). K prvnímu evropskému odchovu zabavených orlícií můžeme blahopřát tropické zoo Randers Regnskov v Dánsku. Z vajec snesených 10. 10. 2004 na břehu umělého jezera pod skleněnou kopulí tohoto člena EAZA, sídlícího v malém městě Randers na severu Jutského poloostrova, se 6. 3. 2005 vylíhlo jedno mládě. Blízko k úspěšnému odchovu má i pražská zoo, jejíž chovatelé inkubují několik snůšek.

Evropské zahrady vynaložily nemalé finanční prostředky na ubytování orlícií i jejich chov. V Brně jsme kompletně zadaptovali jednu z místností v suterénu Tropického království. Želvy dostaly k dispozici tři umělohmotné nádrže o rozměrech 2,5 x 1,7 x 0,6 m (délka, šířka, výška). Ve dvou byly po třech (jen samice), ve třetí čtyři (tři samice se samcem). Výšku vodní hladiny jsme udržovali mezi 35 až 40 cm. Teplota vody byla ve dne 24–27 °C, vzduch nad

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 83

vodou měl 28–30 °C, pod tepelnými a světelnými zdroji 35–38 °C. V noci poklesla teplota vody na 20–22 °C. Halogenové zářiče o výkonu 500 W, umístěné ve výšce asi 30 cm, jsme nastavili na 12hodinovou fotoperiodu. Na hladinu jsme položili kusy korkové kůry, které orlície začaly používat jako úkryty.

Již druhý den po příchodu několik želv žralo nakrájené banány, hrozny, kiwi i menší plevelné rybky. Během dalších dnů želvy dostávaly i stažená a naporcovaná kuřata a holata potkanů. S velkou chutí lovily velké žížaly i větší slimáky. Někteří jedinci pozřeli dospělá imaga sarančat stěhovavých (*Locusta migratoria*) a larvy potemníků *Zophobas morio*. Asi za měsíc po příchodu do zoo začaly orlície dostávat želatinový puding pro vodní želvy dle receptu Haralda Artnera, šéfa rakouského Sdružení přátel želv (Austrian Club of the Chelonia Friends, SFÖ). Zároveň jsme připravili i ovocnou želatinu obsahující kousky ovoce, kompotů a vitamino-minerální přídavky (Vitamix, Plastin, sépiová kost). Vodu v bazénech jsme po každém krmení (3 x týdně) vyměnili a celou nádrž vydrhli a vymyli horkou vodou. Do čisté vody jsme 1 x týdně rozpustili asi 0,5 kg NaCl.

Důkladnému veterinárnímu vyšetření jsme orlície podrobili 15. 4. 2002. Zákrok prováděli prof. MVDr. Zdeněk Knotek, CSc., z VFU Brno a MVDr. Stanislav Mazánek, PhD., veterinář Zoo Brno. Krev na biochemický rozbor odebrali všem jedincům z horní ocasní žíly (*vena coccygealis dorsalis*) a také provedli podrobnou prohlídku krunýře a kůže. Četná poranění vzniklá při nešetrném transportu, většinou šlo o odřeniny, byla infikována plísněmi a bakteriemi, které způsobily lokální odumírání tkáně. Většinu nekrotických ložisek veterinární lékaři odstranili, přičemž ihned jednorázově aplikovali 3% roztok peroxidu vodíku. Následovala koupel želv v roztoku hypermanganu a imaverolu a každodenní koupele v 10% roztoku jódu s aplikací přímo na poraněná a zanícená místa na krunýři. Samice jsme injekčně ošetřili antiinfektivem Baytril.

Protože se rány po odstranění nekróz ani po dvou měsících léčby ve vodním prostředí příliš nehojily, zvolili jsme radikálnější režim. Želvy jsme nechali střídavě jeden den ve vodě, vždy při krmení, a dva dny na suchu – na roštech z umělohmotných přepravek na zeleninu. Na rošty jsme položili misky s vodou, nad nimi svítily 8 hodin denně UV lampy (Osram Ultra Vitalux 300 W). Náročný proces ošetřování obřích želv jsme za teplého a slunečného počasí doplňovali tak, že jsme orlície vynášeli na sluníčko. Kladli

Orlície bornejská – stav karapaxu k 7. 10. 2002 / A Malaysian giant turtle – the state of the carapax on 7th October 2002

Orlície bornejská – stav karapaxu k 10. 8. 2003 / A Malaysian giant turtle - the state of the carapax on 10th August 2003

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 84

Chybějící zadní část karapaxu a hluboká nekróza zadní končetiny u orlície bornejské / A missing hind part of the carapax and a deep necrosis of the hind leg of the Malaysian giant turtle

jsme je do dětské vaničky, později jsme použili prostorný umělohmotný bazén. Slunění zpočátku trvalo 20 minut, po několika týdnech se denní dávka zvýšila až na dvě hodiny. Přitom již po několika minutách byl patrný blahodárný vliv přímého slunečního záření na postižená místa na krunýři. Za 3 až 4 týdny bylo zcela zjevné hojení míst po nekrózách na plastronu a karapaxu i ran na končetinách a ocase, způsobených pokousáním.

Z devíti samic se nám po značném úsilí podařilo sedm zachránit. Velkou ztrátou byl úhyn samce, u něhož docházelo k opakovanému výhřezu hemipenisu. Vyhřezlý orgán jsme omývali Ringerovým roztokem, několikrát posypali i trochou cukru, přičemž by mělo zduření hemipenisu ustoupit. Před vlastní reponací jsme cukr smyli sterilním roztokem. Po několika dnech však orgán znovu vyhřeznul, a tak jsme chirurgicky – sešitím – zúžili kloakový otvor. Po týdnu, kdy jsme samce nekrmili, byla nit odstraněna. Za několik hodin však nastala další recidiva. Během následujících dnů se stav zhoršoval a měsíc poté, co se poprvé objevily příznaky vyhřeznutí, samec uhynul. Po doporučení koordinátora chovu a vedoucího evropské plemenné knihy orlícií bornejských RNDr. Ivana Reháka, CSc., ze Zoo Praha získala brněnská zoo v prosinci 2004 druhého samce, pocházejícího z další zabavené zásilky.

Po třech letech intenzivní léčby a každodenní péče je brněnská skupina orlícií z nejhoršího venku a zdravotní stav jejích členů lze označit jako stabilizovaný. Dva jedince se nám podařilo umístit do expoziční části, ostatní zatím zůstávají v zázemí pavilonu Tropické království. Nyní se

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 85

Vyhřeznutý hemipenis u samce orlície bornejské / A prolapsed hemipenis of the Malaysian giant turtle male

musíme zamyslet nad tím, co bude dál. Abychom mohli pokračovat v úspěšném chovu, musíme fascinujícím sladkovodním želvím obrům vytvořit přijatelnější životní podmínky: potřebovat budou například větší plochu vodní hladiny a současně také dostatečný prostor na souši.

Záchrana skupiny želv ostnitých

Želva ostnitá má v jihovýchodní Asii zdánlivě velké geografické rozšíření. Areál, který obývá, je však roztříštěn, nepočetné populace se uchýlily do malých izolovaných oblastí v Myanmaru (Barma), Thajsku, Malajsii, Sumatře, Indonésii, Singapuru a na Filipínách. Všude tam lidé vzácně nalézají želvy ostnité ve stinných nížinných i horských pralesích až do výšky 1000 m n. m., o něco častěji je objeví zemědělci v zavodněných rýžových polích. V evropských zoo byla tato želva vždy vzácností a nikdy se ji na našem kontinentě nepodařilo rozmnožit. Jediný úspěšný odchov na světě udává Zoo Atlant v USA, a to v roce 1991.

Během hongkonské akce importovala TSA do Evropy 283 jedinců, které EAZA rozdělila mezi 25 zoo z devíti zemí a 5 soukromých chovatelů. Mortalita byla nečekaně vysoká, téměř 60 %. V 18 evropských zoo se k 28. 2. 2005 vyskytovalo 21 samců, 33 samic a 10 jedinců neznámého pohlaví. Nejpočetnější chovné skupiny byly v Zoo Rotterdam (2, 5), Zoo Whipsnade (3, 3), Zoo Jersey (2, 4, 2), Zoo Chester (2, 4) a v Zoo Ostrava (2, 4). V českých zoo jsou mimo Ostravy nejvýznamnější dvě skupiny, a to pražská (1, 3) a brněnská (1, 3).

Při příchodu do Brna, který se uskutečnil 1. 2. 2002, se většina želv ostnitých (4, 6) nacházela v kritickém stavu způsobeném především dysfunkcí zažívacího traktu po dlouhém hladovění, primárně spojenou se stresem a dehydratací. Stres a neschopnost želv adaptovat se na nové prostředí způsobil nechutenství. Ze zabavených plazů to byly právě želvy ostnité, u nichž se symptomy anorexie projevily měrou vrchovatou.

Prvotním cílem léčby byla stabilizace vodního režimu a povzbuzení perfuze ledvin. Šesti želvám (3, 3) jsme perorálně podávali Ribgerův roztok, a to denně 20–40 ml.kg^{-1} ž. h. Chuť k jídlu jsme stimulovali injekcemi vitaminu B-komplex (0,25–0,50 mg.kg^{-1} ž. h.) a žaludeční sondou podávaným hovězím sérem Boviserin (2 ml.kg^{-1} ž. h.). Vzhledem ke značnému vyhladovění těchto šesti želv jsme přistoupili k nucenému krmení sondou. Pokud zvířata nežerou delší dobu, jejich trávicí soustava nesnese přirozenou potravu; takoví jedinci musejí dostávat jen potravu lehce stravitelnou, podobnou kojenecké výživě. Začali jsme mrkví a postupně zvyšovali podíl bílkovinných složek. Dávky se pohybovaly v rozmezí 10–15 ml.kg-1 ž. h. Nucené krmení bylo pro zvířata obrovsky stresující: zcela vyčerpané želvy s posledním zbytkem sil zatahovaly pevně hlavu do krunýře, když jsme jim chtěli zavést žaludeč-

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 86

ní sondu, hlava šla jen stěží vytáhnout... Z šesti jedinců bohužel nepřežil žádný.

Druhou skupinu (1, 3) jsme umístili do expozičního terária s bazénem, osázeného rostlinami, vysokou vzdušnou vlhkost jsme podporovali každodenním rosením. Umělé krmení jsme nepoužili, manipulaci se želvami jsme omezili na minimum. Denně jsme želvám předkládali nejrůznější rostlinné i živočišné krmivo, první příjem potravy jsem pozoroval hned druhý den ráno: jedna ze samic si pochutnávala na banánu. Během dalších dnů se přidaly další dvě samice a nakonec i samec. V současnosti želvy krmíme 2x až 3x týdně. Asi 60 % potravy tvoří nejrůznější nakrájené ovoce a zelenina lehce posypaná některým z vitamino-minerálních přípravků (Vitamix, Plasti, Roboran). Zbytek potravy tvoří živočišná složka v podobě holat myší a potkanů. Podle možností jim nabízíme i žížaly a slimáky. Naše zvířata výrazně preferují živočišný protein, maso si berou přímo z pinzety. Příjem živočišné potravy musíme regulovat.

Tříleté zkušenosti s chovem želvy ostnité potvrdily známý poznatek: anorexii lze překonat jen při důkladné znalosti biologie druhu. Teplota a vlhkost prostředí, jakož i omezení stresových situací měly zásadní vliv na příjem potravy a tím samozřejmě i na celkový stav želv.

Závěr

Globální želví krize není a ani nemůže být úzce chápána jako záležitost zoologických zahrad a několika spolupracujících nadšenců. V dnešní době je nezbytná značná míra medializace a publicity. I z těchto důvodů byla 22. 9. 2004 na výroční konferenci EAZA ve švédském Kolmardenu oficiálně vyhlášena pro období 2004-5 kampaň na záchranu želv (Shellshock, EAZA Turtle & Tortoise Campaign). Myslím si, že české zoologické zahrady hrály při záchraně asijských želv velmi pozitivní roli, Česká republika ukázala světu, že není „pouhou zemí pašeráků“. Téměř čtvrtina želv, které se při hongkonské krizi dostaly do Evropy, našla útočiště právě v Česku. Z 36 prioritních druhů želv, pro které je chov v lidské péči asi už jediným způsobem přežití, brněnská zoo chová 7 druhů. Vedle orlície bornejské (*Orlitia borneensis*) a želvy ostnité (*Heosemys spinosa*) jsou to želva velká (*Heosemys grandis*), želva amboinská (*Cuora amboinensis*), želva pavoučí (*Pyxis arachnoides*), želva paprsčitá (*Geochelone radiata*) a želva zelenavá (*Testudo hermanni*).

Aktivní přístup Zoo Brno k záchraně dvou druhů asijských želv ukazuje na správně zvolenou cestu při ustanovení záchranných chovů. Naše vědomosti o životních potřebách orlícií bornejských a želv ostnitých, i o nich samotných, byly před třemi lety mizivé. Těší mne, že jsme mezitím dosáhli velkého pokroku v rozvoji chovné metodiky a že naše usilovná péče napomohla k odstranění psychických a fyzických traumat zachráněných zvířat.

Michal Balcar (foto autor)

Literatura:

1) Herman, D. W., 1993: Reproduction and management of the Southeast Asian spiny turtle (Heosemys spinosa) in captivity. Herpetol. Natur. Hist. 1 (1): 97-100.
2) Highfield, A. C., 1996: Practical Encyclopaedia of Keeping and Breeding Tortoises and Freshwater Turtles. Carapace Press, London, England.
3) Hiddinga, B., 2002: EAZA in action for Asian turtles. EAZA News, 38: 18-19

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 87

4) Lobo, J. & Ruivo, E., 2002: European Studbook for the Spring Hill Turtle, Heosemys spinosa (Gray 1831). 1st edition, Lisbon Zoological Garden, 156 pp.

5) Rehák, I., 2005: Želvy z Hongkongu po třech letech. Akvárium terárium, Praha, 48 (1-2): 48-53

SUMMARY: Over the last few years many scientists are trying to draw people's attention to a new phenomenon, which became common under the name the crisis of the Asian turtles. In the more and more overpopulated and industrialized south-east Asia the human use of turtles has surpassed every limit of acceptability. Today, the greatest danger for turtles is the huge business, focused on profit for opportunists that trade with exclusive food and pharmaceutical products. The trading with turtles expanded mostly due to China, which opened its giant market for it. The demands of the Chinese can no longer be satisfied with local hunting or farm breeding and that is why hunts in more and more neighbour countries are being organised. The Chinese traders already plan to exploit South America as well.

There is a foreign pressure on the Chinese authorities to be more consistent. And among the actions that appeared due to this there is also the deed of the Hong Kong Customs Ships and Cargo Command, the Agriculture Fisheries and Conservation Department and the local customs officers, although at that time Hong Kong was already a special administrative part of China. On December the 11th 2001 the customs officers stopped a ship from Macao in the Hong Kong port. Aboard there were almost 10,000 turtles in 12 species, all meant to be sold on Chinese markets with the turtle meat. The market price was about 3,200,000 USD. The scientific price (to say nothing of the ethical aspect of dealing with living creatures) is hardly evaluatable. The Hong Kong Kadoorie Farms & Botanic Garden transitorily took care of them.

The attempt to save this huge group was initiated by the Turtle Survival Alliance (TSA), which arranged the transport of almost 7,000 specimens (the rest of the turtles died shortly after the confiscation) to Europe and the USA. In Europe the rescue was organised by the EAZA (European Association of Zoos and Aquariums), which successfully imported 988 turtles to Europe. They all arrived at the Amsterodam airport on January the 17th 2002. The turtles were distributed to 30 European zoos in eleven countries, and to several private facilities. The Czech zoo showed great compassion and considerable courage and responsibility, when they appropriated place and provided money for 250 turtles of 5 species. The Prague Zoo organised and payed for three transports from the Rotterdam Zoo into its own facilities. From there the turtles travelled to the zoos in Jihlava, Brno, Plzeň, Dvůr Králové nad Labem and Ústí nad Labem. The Brno Zoo took in 20 turtles of 2 species. On February the 1st 2002 we took 4 males and 6 females of Spiny Turtle (*Heosemys spinosa*) and on April the 5th 2002 1 male and 9 females of Malayan Giant Turtle (*Orlitia borneensis*).

We put the Malaysian giant turtles to the thorough veterinary examination on 15th April 2002. Numerous wounds caused by the inconsiderate transport (mostly grazes) were

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 88

infected with mildew and bacteria, which caused local mortification. The vets removed most of the necrotic centres. Because the wounds were not getting much better even after two months of treatment in water, we chose a more radical regime. We let the turtles one day in water and two days out of water (on a grate from plastic vegetable boxes) alternately. We placed dishes with water on the grates, there were ultraviolet lamps shining 8 hours a day above them. We were supplementing this hard process of the giant turtles treatment by insolating them. In the beginning the sunbathing took 20 minutes, after a few weeks the daily dosage raised up to two hours. The salutary effect of the direct sunlight on the affected places of carapax was evident after already a few minutes. The healing of the necrotic centres on plastron and carapax and the bites on the limbs and tail was evident after about 3 or 4 weeks. After a considerable effort seven out of nine females were saved. The death of a male with repeatedly prolapsed hemipenis was a heavy loss. The Brno Zoo gained another male (from another detained consignment) from the Prague Zoo in December 2004, on recommendation of the breeding coordinator and the head of the European Studbook for the Malaysian giant turtle, Dr. Ivan Rehák, Csc. After three years of intensive and everyday care the group in Brno is in the clear and the state of health may be considered to be stable.

Most of the Spiny turtles (4, 6) were in critical condition (mostly because of the dysfunction of the digestive tract caused by a long starvation) at the time of their arrival to Brno on 1st February 2002. The primary target of the treatment was to stabilise the water regime and to stimulate the perfusion of the kidneys. We were perorally dosing the Ribger's solution to six turtles (3, 3). We were stimulating their appetite by a B-complex vitamin injections and a beef Boviserin serum. Regarding to the extensive starvation of these six turtles we approached the forced feeding by a sound. Such feeding was very stressful for the animals: completely exhausted turtles were retracting their heads into the carapax with all their last strength... Unfortunately, no one of the six specimen survived. We placed the second group (1, 3) into an exhibition vivarium with a pool and plants, high humidity was supported by everyday retting. We did not use the forced feeding and we reduced the manipulation with them to minimum. We served them various vegetable and animal food daily; I noticed the first food intake right in the next morning. Our animals evidently prefer animal protein, we have to regulate its supply. The three years experience vindicate the known information: the anorexia can be beaten only with thorough knowledge of the biology of the species.

The active attitude of the Brno Zoo to saving the two kinds of Asian turtles shows that the way was chosen correctly, when setting the saving breeding. Three years ago our knowledge of the needs of the Malaysian giant turtles and the Spiny turtles were minimal. I am glad that we have made a great progress in developing the breeding methodology and that our intensive care helped to remove psychological and physical trauma of the saved animals.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 89

ZPRÁVA O ČINNOSTI PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ZOO BRNO V ROCE 2004

I. Plnění úkolů v oblasti hlavní činnosti organizace (viz jednotlivé kapitoly této výroční zprávy)

II. Plnění úkolů v personální oblasti

Struktura a počty zaměstnanců k 31. 12. 2004

Stálí zaměstnanci	počty	přírůstky	úbytky	prům. plat. třídy	prům. mzdy (Kč)
vrcholový management	6	0	1	11,5	26 470
střední management	12	1	4	8	16 362
administrativní pracovník	5	2	1	7,6	17 083
profesní pracovník	65	10	10	6	12 532
ostatní	9	3	4	2	9 358
Celkem	**97**	**16**	**20**		

Sezónní pracovníci	počty	přírůstky	úbytky	prům. plat. třídy	prům. mzdy (Kč)
brigádníci	40		40		2 000
VPP	30		30		5 600
kuchař - číšník	5		5		9 960
ostatní	9		9		11 870
Celkem	**84**		**84**		

Externí pracovníci	6

Dodržování bezpečnosti práce, pracovní úrazy

V roce 2004 došlo v zoo k pěti pracovním úrazům, z nichž čtyři měly za následek pracovní neschopnost (v rozmezí 13 až 24 pracovních dnů). Jednalo se o drobné úrazy (podvrtnutí kotníku, vymknutí nebo řezná rána na palci ruky apod.). Tyto případy byly zaviněny nepředvídanými riziky práce a nebyly způsobeny zanedbáním bezpečnostních předpisů ze strany zaměstnavatele nebo zaměstnance.

V rámci elektronického zabezpečovacího systému jsme inovovali připojení pavilonu exotických ptáků na pult centralizované ochrany. Také už střežíme všechny prodejní stánky. Za zmínku stojí zavedení systému vyhodnocování jízd vozidel zoo. Věříme, že povede k racionalizaci provozu dopravy. Do dalších dvou objektů (skleník a safari) jsme zavedli telefonní linku a plánujeme v nich instalaci přenosných telefonů, které by nahradily nákladné volání přes mobilní telefony v rámci zoo.

V oblasti bezpečnosti práce a požární ochrany došlo ve sledovaném období ke zlepšení v několika směrech. Vypracovali jsme plány prací, které bylo nutno zvládnout do konce roku. Jak „plán školení“ potřebných k získání a udržení si jednotlivých kvalifikací, tak „plán revizí“ vyhrazených technických zařízení a jiných zařízení (elektrovozíků, el. zabezpečovací signalizace apod.) stanovily s předstihem potřebu finančních prostředků pro danou oblast, ale zejména zamezily případnému opožděnému provedení revizí či školení. Pro rok 2005 jsme vypracovali novou metodiku vstupního a periodického školení zaměstnanců i jiných osob pracujících v organizaci, která odpovídá směrnicím Evropské unie vztahujícím se k bezpečnosti a hygieně práce. Metodika klade důraz na informace o rizicích práce v různých profesích. Bezpečnostní technik ve spolupráci s vedoucími úseků zjišťoval rizikové faktory na jednotlivých pracovištích. Poznatky hodlá v roce 2005 použít při tvorbě bezpečnostních předpisů, které budou specifické pro jednotlivé profese. S nimi bude seznamován nový pracovník nebo zaměstnanec měnící své pracoviště.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 90

III. Plnění úkolů v oblasti hospodaření

1. Výnosy

a) rozpis všech výnosů s uvedením plánu na daný rok, skutečnosti ke konci sledovaného období, skutečnosti za stejné období minulého roku, procentní plnění ročního plánu

Účet číslo	Název účtu	Upravený FP 2004 v Kč	Skutečnost 2004 v Kč	Skutečnost 2003 v Kč	% plnění ročního plánu
	Výnosy celkem	**57 000 000,00**	**57 149 076,00 5**	**5 083 950,00**	**100,26**
60	**Tržby za vlastní výkony a za zboží**	**16 600 000,00**	**16 669 016,00**	**14 800 666,00**	100,42
61	**Změny stavu vnitroorganizačních zásob**	**250 000,00**	**287 493,00**	**0,00**	115,00
62	**Aktivace**	**150 000,00**	**151 465,00**	**156 952,00**	100,98
64	**Ostatní výnosy**	**1 038 000,00**	**1 076 063,00**	**2 624 700,00**	103,67
65	**Tržby z prodeje majetku, rezervy, opr.pol.**	**220 000,00**	**222 699,00**	**157 372,00**	101,23
69	**Provozní dotace**	**38 742 000,00**	**38 742 340,00**	**37 344 260,00**	100,00
691	Provozní dotace od MMB	35 108 000,00	35 108 000,00	33 869 173,00	100,00
691	Provozní dotace od státu	3 634 000,00	3 634 340,00	3 475 087,00	100,01
691	Provozní dotace od ostatních subjektů	0,00	0,00	0,00	0,00

b) zdůvodnění výrazných odchylek ve vývoji jednotlivých druhů výnosů

Celkové výnosy v porovnání s rokem 2003 se zvýšily o 2 065 126,- Kč.

Z toho k výraznému zvýšení výnosů došlo u:

- tržby za vlastní výrobky se zvýšily z 5 357 460,- Kč na 7 366 788,- Kč tj. o 2 009 328,- Kč
  Především tržby ze vstupného se zvýšily z 5 355 860,- Kč na 7 364 027,- Kč tj. o 2 008 167,- Kč.
  Od června 2004 bylo upraveno vstupné do ZOO (z 20,- na 30,- Kč pro děti a dospělí z 40,- na 60,- Kč) a návštěvnost v porovnání s rokem 2003 se zvýšila o 33 266 osob.
- tržby z prodeje služeb vzrostly celkem o 302 498,- Kč. Z toho tržby z prodeje služeb restaurace o 140 874,- Kč a tržby za nájemné z nebytových prostor o 159 581,- Kč.
  Odchylky z prodeje ostatních služeb byly nevýrazné
- Ke zvýšení výnosů o 287 493,- Kč došlo také novou úpravou účtování o zvířatech v zoologických zahradách, která platí od roku 2004.
- Dotace na provoz ZOO od MMB byla v porovnání s rokem 2003 vyšší o 1 238 827,- Kč
- Dotace od Úřadu práce na aktivní politiku zaměstnanosti se zvýšila o 775 183,- Kč.
  Toto zvýšení však souvisí se zvýšením plánu a počtu pracovníků na veřejně prospěšné práce.

Naopak ke snížení došlo u:

- tržby z prodeje zboží se snížily ze 7 578 387,- Kč na 7 134 911,- Kč, tj. o 443 476,- Kč. Toto snížení ovlivnilo především to, že se ZOO stala plátcem DPH od 1.8. 2004 a z těchto tržeb se tato daň odváděla.
- ke snížení v porovnání s rokem 2003 došlo také v položce zúčtování fondů vzhledem k tomu, že v roce 2003 jsme část oprav budov a staveb financovali z fondu reprodukce investičního majetku. V roce 2003 to bylo 1 929 055,- Kč a v roce 2004 pouze 318 650,- Kč.
- dotace od MŽP ČR se snížila o 658 930,- Kč (z 2 063 000,- na 1 404 070,- Kč)

Změny v ostatních výnosech byly nevýrazné.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 91

2. Náklady

a) podrobný rozpis čerpání nákladů s uvedením plánu na daný rok, skutečnosti ke konci sledovaného období, skutečnosti za stejné období minulého roku, procentní plnění ročního plánu

Účet číslo	Název účtu	Upravený FP 2004 v Kč	Skutečnost 2004 v Kč	Skutečnost 2003 v Kč	% plnění ročního plánu
	Náklady celkem	**57 000 000,00**	**56 267 499,00**	**54 991 054,00**	98,71
50	**Spotřebované nákupy**	**16 700 000,00**	**16 436 552,00**	**17 230 490,00**	98,42
51	**Služby**	**8 800 000,00**	**8 632 730,00**	**9 167 038,00**	98,10
52	**Osobní náklady**	**25 400 000,00**	**25 169 389,00**	**22 732 718,00**	99,09
53	**Daně a poplatky**	**30 000,00**	**29 215,00**	**5 971,00**	97,38
54	**Ostatní náklady**	**970 000,00**	**958 144,00**	**989 699,00**	98,78
55	**Odpisy, prodaný majetek, rezervy, opr. pol.**	**5 100 000,00**	**5 041 469,00**	**4 865 138,00**	98,85

b) zdůvodnění výrazných odchylek ve vývoji jednotlivých druhů nákladů
Náklady celkem se v roce 2004 oproti roku 2003 zvýšily z 54 991 054,- Kč na 56 267 499,- Kč tj. o 1 276 445,- Kč. Upravený finanční plán nákladů na rok 2004 byl 57 000 000,- Kč.

K výraznému zvýšení došlo u:

- spotřeba energie se zvýšila z 3 540 914,- Kč na 3 644 770,- Kč, tj. o 103 856,- Kč, v důsledku zvýšení cen energie a přidělení nových objektů bývalého areálu VUT.
- ostatní služby se zvýšily ze 4 482 223,- Kč na 4 982 314,- Kč tj. o 500 091,- Kč, z toho např. přepravné o 220 739,- Kč (toto zvýšení bylo způsobeno zcela mimořádným transportem zvířat), do nákladů na služby se dále mj. promítla položka na odborné konzultace při zavádění nového informačního systému a zvýšená sazba DPH.
- osobních nákladů, které vzrostly z 22 732 718,- Kč na 25 169 389,- Kč a to zejména u mzdových nákladů a zákonného sociálního pojištění, které byly způsobeny přechodem na 16 třídní stupnici v odměňování a jak již bylo uvedeno výše zvýšením počtu pracovníků na veřejně prospěšné práce.
- odpisy dlouhodobého majetku se zvýšily z 4 865 138,- Kč na 5 041 469,- Kč, tj. o 176 331,- Kč, vzhledem k tomu, že narostl počet odpisovaných položek převodem majetku Města Brna do užívání ZOO.

Ke snížení nákladů došlo u:

- spotřeba materiálu z 8 811 475,- Kč na 8 303 468,- Kč tj. o 508 0017,- Kč. Tato úspora byla vytvořena zejména zvýšením úspornosti provozu ZOO.
- prodané zboží z 4 878 101,- Kč na 4 488 314,- Kč tj. o 389 787,- Kč. Snížení této položky souvisí s výší prodaného zboží.
- opravy a udržování se snížily z 3 945 685,- Kč na 2 965 305,- Kč tj. o 980 380,- Kč. Tato úspora souvisí s úsporným provozem.
- náklady na reprezentaci se snížily oproti roku 2003 z 200 201,- Kč na 61 341,- Kč, tj. o 138 860,- Kč. Výše nákladů na reprezentaci v roce 2003 byla způsobena především akcemi spojenými s 50. výročím otevření ZOO.
- ostatní sociální náklady se snížily zejména vzhledem ke zrušení náhradní vojenské služby, kterou jsem využívali v předchozích letech z 587 592,- Kč na 439 989,- Kč. tj. o 147 603,- Kč.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 92

3. Finanční majetek

a) stavy prostředků na bankovních účtech

Zoologická zahrada města Brna má zřízeny následující bankovní účty:

Číslo účtu	Název účtu	Banka	Stav k 31.12.2004
372604403/0300	Běžný účet	ČSOB	3 129 212,26
372604673/0300	Podúčet	ČSOB	171 432,88
372604593/0300	Účet FKSP	ČSOB	247 563,33
175873241/0300	Termínovaný vklad	ČSOB	100 000,00
1897955024/0400	Běžný účet	Živnostenská banka	520 717,20
CELKEM			**4 168 925,67**

b) pokladní hotovost

k 31.12. 2004 byl zůstatek pokladní hotovosti **Kč 240 888,01**

c) ceniny

k 31.12. 2004 byl zůstatek cenin **Kč 309,60**

4. Pohledávky a závazky

Pohledávky celkem 960 197,60 Kč, z toho:

- účet 311.10 Odběratelé

konečný stav k 31.12.2004 činil **Kč 317 690,86**

V porovnání s rokem 2003 se pohledávky za odběrateli zvýšily, ale většina byla k 31.12. 2004 ještě před splatností. Fakturace za nájmy nebytových prostor v objektu VUT byla prováděna až začátkem ledna 2005.

- účet 311.11 Odběratelé zahraniční

konečný stav k 31. 12. 2004 činil **Kč 138 285,16**

Všechny pohledávky za zahraničními odběrateli jsou po splatnosti, jejich úhrady jsou v řešení

Závazky celkem 769 397,96 Kč, z toho:

- účet 321 Dodavatelé

konečný stav k 31.12.2004 činil **Kč 634 127,96**

z toho:

dodavatelé neinvestiční	Kč	631 078,96
dodavatelé zahraniční	Kč	3 049,-
dodavatelé – fyzické osoby	Kč	0,-

Závazky vůči dodavatelům se v porovnání s rokem 2003 výrazně snížily (v roce 2003 činily 931 381,- Kč).

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 93

5. Dotace

- dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtu státních fondů a z rozpočtu kraje, podrobný rozpis přijatých dotací, informace o jejich čerpání.

5.1. Finanční prostředky poskytnuté Ministerstvem životního prostředí v rámci programu „Příspěvek zoologickým zahradám pro rok 2004“

Dotace byla poskytnuta v dotačních titulech:

A: Chov ohrožených druhů světové fauny v českých ZOO	**1 041 810,- Kč**
B: Zapojení českých ZOO do systému ochrany přírody ČR	**146 260,- Kč**
C: Spolupráce českých ZOO v rámci v rámci mezinárodních programů ohrožených druhů s významnými ZOO a institucemi v cizině	**216 000,- Kč**
Celkem	**1 404 070,- Kč**

Čerpání příspěvku MŽP pro zoologickou zahradu dle jednotlivých dotačních titulů

A: Chov ohrožených druhů světové fauny v českých ZOO

1 041 810,- Kč (80% z předpokládaných nákladů 1,302.265,- Kč).

Dotace byla použita na krytí části nákladů na krmivo pro zvířata zařazená do EEP, ESB, SB, RDB a CITES.

Skutečné náklady na krmivo pro takto zařazená zvířata činily 1,365.775,02 Kč.

Dotovaná částka (1,041.810,-) činí ze skutečných nákladů 76,27%.

Dotace na dotační titul A byla vyčerpána v plné výši.

B: Zapojení českých ZOO do systému ochrany přírody ČR

146.260,- Kč (76% z předpokládaných nákladů 191.500,- Kč).

a) Dotace (116.260,- Kč) byla použita na krytí části nákladů na krmivo pro zvířata odebraná státem, handicapovaná zvířata a chov zvláště chráněných živočichů podle zvláštního právního předpisu.

Skutečné náklady na krmivo pro takto zařazená zvířata činily 245.079,72 Kč.

Dotovaná částka (116.260,- Kč) činí ze skutečných nákladů 47,43%.

Dotace na tuto část dotačního titulu B byla vyčerpána v plné výši.

b) Dotace (30.000,- Kč) na realizaci vzdělávacích programů byla použita na výrobu pracovních listů ke vzdělávacím programům.

Skutečné náklady činily 45.000,- Kč.

Dotovaná částka (30.000,- Kč) činí ze skutečných nákladů 66,67%.

Dotace na tuto část dotačního titulu byla vyčerpána v plné výši.

C: Spolupráce českých ZOO v rámci mezinárodních programů ohrožených druhů s významnými ZOO a institucemi v cizině 216.000,- Kč

Poskytnutá dotace hradí:

a) příspěvky na členství Zoologické zahrady města Brna (WAZA, EAZA, IZE, ISIS, EARAZA)

Členské příspěvky v roce 2004 činily celkem 145.368,52 Kč

b) Náklady na účast na výročních konferencích (EAZA, EEP, WAZA,CBSG)

Náklady na účast na výročních konferencích činily v roce 2004 125.752,53 Kč.

Dotace na dotační titul C byla vyčerpána v plné výši.

5.2. Dotace poskytnuté Úřadem práce – celkem poskytnuto Kč 2 143 270,-

a) zajištění odborné praxe absolventa

Úřad práce Přerov	Kč	7 800,-
Úřad práce Brno – město	Kč	129 204,-

b) vytvoření 30 veřejně prospěšných míst Kč 2 006 266,-

Dotace byla vyčerpána v plné výši na mzdy a odvody jednotlivých skupin pracovníků.

5.3. Prostředky poskytnuté od Českého svazu ochránců přírody – ústřední výkonná rada (smlouva o realizaci cílů projektů Národní sítě stanic pro handicapované živočichy)

- celkem poskytnuto Kč 87 000,-
- z toho čerpáno na krmivo Kč 70 000,- a na náklady na energie Kč 17 000,-

Dotace byla vyčerpána v plné výši.

6. Investice

a) V rámci investičních prostředků svěřených zoologické zahradě Magistrátem města Brna jsme se v roce 2004 zaměřili především na dokončovací práce v rozestavěném výběhu vlků kanadských. Slavnostní otevření nového areálu vlků proběhlo 6. června za účasti primátora města Brna Petra Duchoně.

V hodnoceném roce přidělilo město zoologické zahradě i položky do kategorie strojních investic. Určeny byly k realizaci I. etapy osvětlení cest v zoo a k pokračování na III. etapě kabelorozvodů. Obě etapy jsme předali do užívání a zejména osvětlení návštěvnické trasy od pokladen po Centrum služeb významně přispělo ke zlepšení podmínek pro pořádání nočních prohlídek zoo.

Další stavební činnost umožňovaly investiční prostředky získané z odpisů Zoo Brno a finance na provoz a údržbu dané rozpočtem pro uvedený rok. I když se přidělené peníze zpočátku jevily jako nedostačující, po zpracování dílčích plánů podle jednotlivých úseků se přece jen podařilo uskutečnit některé úpravy expozic zlepšující celkový vzhled zahrady. Jednoduchými stavebními úpravami jsme například dosáhli zvětšení vodní plochy a značného zlepšení výhledu do společného výběhu kapybar a dalších jihoamerických druhů. Současně jsme zahájili přestavbu bývalého výběhu velbloudů na novou expozici koní Převalského. Nahradili jsme kovové oplocení kamennými zídkami a příkopy, vytvarovali výběh a přilehlé prostory včetně nové cesty pro návštěvníky a vysázeli zeleň. Zimní období tyto práce přerušilo, takže k otevření výběhu dojde v jarních měsících roku 2005. Na budovaný areál navázala rekonstrukce stájí kopytníků, při níž na místě starého klasického stavení vyroste jurta, typická pro oblast původního výskytu divokého koně Převalského.

Další úpravy zlepšující podmínky chovu i pohody zvířat začaly v roce 2004 u výběhu bizonů. Současně s jeho rozšířením odstraníme starý plot a místo něj vybudujem nové příkopy, které oddělí zvířata od návštěvníků. Součástí úprav bude i zbudování místa pro odpočinek návštěvníků.

b) Informace o čerpání příspěvků na investice, poskytnutých z rozpočtu města, viz následující komentář k tabulce Investiční fond.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 95

IV. Komentář k tabulce Plán tvorby a čerpání peněžních fondů

a) Fond investiční

Stav k 1.1.	Tvorba	Plán	Skut.	Čerpání	Plán	Skut.	Stav k 31.12.
	Příděl z odpisů z DHM a DNM	5 100	5 041	Nákup DHM, DNM a další inv. akce	7 100	7 659	
	Příděl z rezervního fondu	2 000	2 000				
	Výnos z prodeje DHM						
650	Investiční dotace MMB	2 500	2 500	Osvětlení 1.etapa, kabelovod	2 500	2 500	**32**
	Investiční dotace ze SR a SF						
	Ostatní						
	Celkem tvorba	**9 600**	**9 541**	**Celkem čerpání**	**9 600**	**10 159**	

Počáteční zůstatek účtu k 1.1. 2004 **649.500,- Kč**

Tvorba:	odpisy DHM	5 041 469,-	Kč
	převod z RF	2 000 000,-	Kč
	dotace od MMB	2 500 000,-	Kč
	celkem	9 541 469,-	Kč

Čerpání: nákup

- šokový zchlazovač a zmrazovač	64 538,-	Kč
- video data projektor	145 950,-	Kč
- ojetý automobil SEAT Inca	110 000,-	Kč
- ojetý automobil OPEL Zafira	345 000,-	Kč

Ostatní prostředky byly využity především na dokončovací práce na Expozici kanadských vlků, orlů, bobrů a ursonů (umělé skály, terénní a sadové úpravy, el. ohradníky, iženýrská činnost aj.), která byla uvedena do provozu v roce 2004. Dále do technického zhodnocení výběhu a ubikace koně Převalského, výběhu bizonů, úpravy čištění vody výběhů tygrů a levhartů, technického zhodnocení správní budovy (počítačová síť) aj.

Z prostředků tohoto fondu byl také financován doplatek na osvětlení přístupové cesty.

Investiční dotace od MMB		2 500 000,-	Kč
Čerpání	- 1. etapa osvětlení přístupové cesty	1 000 000,-	Kč
	kabelovody	1 500 000,-	Kč

Byly také dočerpány všechny finanční prostředky převedené z roku 2003 na dokončení SW pro řídící systém.

Konečný zůstatek k 31. 12. 2004 činil **32 317,- Kč**

Investiční fond nemá zřízený zvláštní bankovní účet a je plně krytý z běžného účtu.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 96

b) Fond rezervní

Stav k 1.1.	Tvorba	Plán	Skut.	Čerpání	Plán	Skut.	Stav k 31.12.
2 702	Příděl ze zlepš. výsledku hosp.	74	74	Časové překlenutí rozdílů mezi výnosy a náklady			1 956
	Peněžní dary	1 000	1 180	Úhrada ztráty za předchozí léta			
				Posílení investičního fondu	2 000	2 000	
				Ostatní			
	Celkem tvorba	**1 074**	**1 254**	**Celkem čerpání**	**2 000**	**2 000**	

Počáteční zůstatek k 1.1. 2004	**2 702 172.-**	**Kč**
Tvorba:		
Příděl ze zlepšeného výsledku hospodaření z roku 2003	74 317,-	Kč
Peněžní dary	1 179 275,-	Kč
Čerpání:		
Posílení investičního fondu	2 000 000,-	Kč
Konečný zůstatek k 31.12. 2004	**1 955 764,-**	**Kč**

b) Fond odměn

Stav k 1.1.	Tvorba	Plán	Skut.	Čerpání	Plán	Skut.	Stav k 31.12.
241	Příděl ze zlepš. výsledku hosp.	19	19	Překročení prostředků na platy			260
	Ostatní						
	Celkem tvorba	**19**	**19**	**Celkem čerpání**	**0**	**0**	

Počáteční zůstatek k 1.1. 2004	**240 587,-**	**Kč**
Tvorba:		
Příděl ze zlepšeného výsledku hospodaření z roku 2003	18 579,-	Kč
Čerpání	0	Kč
Konečný zůstatek k 31. 12. 2004	**259 166,-**	**Kč**

Fond odměn nemá zřízený zvláštní bankovní účet a je plně krytý z běžného účtu.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 97

d) FKSP

Stav k 1.1.	Tvorba	Plán	Skut.	Čerpání	Plán	Skut.	Stav k 31.12.
262	Příděl do fondu na vrub nákladů	386	356	Úhrada potřeb zaměstnanců	495	355	344
	Příděl ze zlepš. výsledku hosp.						
	Ostatní	70	81				
	Celkem tvorba	**456**	**437**	**Celkem čerpání**	**495**	**355**	

Počáteční zůstatek k 1.1. 2004		**262 347,- Kč**
Tvorba:		
Příděl do fondu na vrub nákladů		355 763,- Kč
Příspěvek na opravy Jihlávky		12 750,- Kč
Ostatní zdroje:	- tábory dětí (příspěvek rodičů)	7 750,- Kč
	- rekreace (příspěvek účastníků)	59 683,- Kč
	- ostatní	500,- Kč
Celkem tvorba		436 446,- Kč
Čerpání:	- Rekreační středisko Jihlávka (opravy, el.)	53 938,- Kč
	- Penzijní připojištění (příspěvek)	27 100,- Kč
	- tábory dětí (příspěvek)	10 550,- Kč
	- rekreace (příspěvek)	78 618,- Kč
	- obědy zaměstnanců (příspěvek)	79 722,- Kč
	- peněžní dary zaměstnancům	57 600,- Kč
	- kulturní a sportovní akce	20 000,- Kč
	- jednotné oblečení	5 604,- Kč
	- vitamíny, očkování	21 200,- Kč
Celkem čerpání		354 332,- Kč
Konečný zůstatek k 31. 12. 2004		**344 461,- Kč**

Tvorba a čerpání prostředků tohoto fondu se řídí dle vyhlášky o FKSP č. 114/2002 Sb., kolektivní smlouvou a vlastním plánem.

Fond kulturních a sociálních potřeb má zřízen zvláštní bankovní účet a je plně krytý.

V. Kontrolní činnost

1. Roční plán kontrolní činnosti prováděné organizací -

plán interního auditu v Zoo Brno pro rok 2005

- studium interního auditora
- audit funkčnosti a vazeb organizačního řádu
- kontrola majetku – shoda fyzické a účetní evidence

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 98

- kontrola neuhrazených daňových dokladů
- kontrola čerpání dotací na krmiva (dotační titul A a B)
- kontrola vybrané investiční akce
- kontrola dohod o provedení práce
- kontrola útvaru dopravy – vedení knihy jízd, žádanky o přepravu apod.
- kontrola soukromých telefonních hovorů (2x za rok)
- audit vnitřního kontrolního systému

2. Vyhodnocení plánu kontrolní činnosti prováděné organizací za předchozí rok

a) výsledky řídící kontroly podle §§ 26 a 27 zákona o finanční kontrole

- v roce 2004 byla řídící kontrola zajišťována aktualizovaným příkazem ředitele č. 3/2002. Od 1. 11. 2004 vstoupil v platnost příkaz ředitele č. 7/2004, který zohledňuje změny související s Vyhláškou č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 320/2001 Sb.
- namátkově byly zkontrolovány vybrané písemné záznamy. Všechny obsahovaly podpisy oprávněných osob shodné s podpisovými vzory. Řídící kontrola (kontroly předběžné, průběžné, následné) neshledala žádné závažné nedostatky, které by zásadním způsobem nepříznivě ovlivňovaly činnost organizace.

b) výsledky interního auditu podle §§ 28 a 29 zákona o finanční kontrole

- funkce interního auditora je v příspěvkové organizaci zřízena od 15. 9. 2003
- v roce 2004 byly provedeny následující kontroly a zjištění:
  - revize neuhrazených daňových dokladů ke dni 29. 7. 2004
  - kontrola dokladů o zadávání veřejných zakázek
  - revize dokladů souvisejících s investiční akcí „Výběh vlků a bobrů, indiánská chýše“
  - revize dokladů souvisejících s investiční akcí „Informační systém – I.-IV.etapa“
  - kontrola funkčnosti a vazeb organizačního řádu
- dále byly provedeny následné kontroly:
  - následná kontrola k revizi neuhrazených daňových dokladů
  - následná kontrola ke kontrole dokladů o zadávání veřejných zakázek
- interní auditor podal šest doporučení ke zlepšení

VI. Informace o výsledku inventarizace majetku a závazků

K 31.12. 2004 byla v souladu s ustanoveními zákona č. 563/91 Sb. o účetnictví ve znění pozdějších změn a dodatku a podle příkazu ředitele organizace č. 6/2004 provedena řádná inventarizace majetku, závazků a pohledávek Zoologické zahrady města Brna, příspěvkové organizace.

Pro velký rozsah majetku byla inventarizace provedena dílčími inventarizačními komisemi.

Veškeré drobné inventarizační rozdíly byly proúčtovány v termínu před ukončením roční závěrky.

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 99

Zoologická zahrada města Brna,
příspěvková organizace
(zřizovatel: Magistrát města Brna)
U Zoologické zahrady 46
635 00 Brno
tel.: 546 432 311
fax: 546 210 000
e-mail: zoo@zoobrno.cz
www.zoobrno.cz

Otevírací doba

listopad až únor 9 – 16 hod.
březen a říjen 9 – 17 hod.
duben až září 9 – 18 hod.

Vstupné:

dospělí 60,- Kč
rodinné vstupné (2 dospělí, 3 děti) 150,- Kč
důchodci, děti do 15 let, studenti 30,- Kč
děti do 3 let zdarma

ZOOROČENKA DOK 2004 ok 21.4.2005 2:06 Stránka 100

Výroční zpráva Zoo Brno, 2004

- Vydává: Zoologická zahrada města Brna
- Editor: Eduard Stuchlík
- DTP: Grafické studio Bronislava Bursáková, Brno
- Tisk: Grafex, spol. s r. o., Adamov
- Náklad: 1500 kusů
- První strana obálky: vlk kanadský (*Canis lupus occidentalis*), foto Eduard Stuchlík
  Čtvrtá strana obálky: vasa velký (*Coracopsis vasa*), foto Eduard Stuchlík

© Zoologická zahrada města Brna – NEPRODEJNÉ